DİCLE KALKINMA AJANSI

2018 YILI ÇALIŞMA PROGRAMI

(01/01/2018-31/12/2018)

İçindekiler

Sunuş…….. II
1. Giriş 1
2. Stratejik Tercihler 2
3. Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programı 6
4. Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programı 20
5. Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programı 37
6. Yerel Kalkınma Fırsatları 47
7. Geçmiş Dönemden Devam Eden Çalışmalar 53
8. Sonuç ve Değerlendirme 56
9. Ekler 57

Sunuş/Yönetici Özeti

Dicle Kalkınma Ajansı (bundan sonra Ajans olarak anılacaktır), 2008/14306 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile kurulmuş ve faaliyetlerini 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un (bundan sonra Kanun olarak anılacaktır) 5. maddesinde belirtilen görev ve yetkiler dâhilinde hazırlanan Yıllık Çalışma Programı doğrultusunda gerçekleştirmektedir. 2018 Yılı Çalışma Programı, Kanun'un 11. ve 14. maddeleri ile Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 21. maddesi hükümleri doğrultusunda, Ajansın 2018 yılında gerçekleştireceği faaliyetleri planlamak üzere hazırlanmıştır.

Kalkınma ajanslarının 5449 sayılı Kanunda belirtilen görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için, geçmiş uygulama tecrübeleri de dikkate alınarak, Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda yeni bir vizyonla gerek işlevsel gerekse kurumsal dönüşüm süreci başlatılmış ve "Kalkınma Ajansları Çalışma Programı Hazırlama Usul ve Esasları" bu yaklaşımla yeniden belirlenmiştir. Yeni usul ve esaslarda Çalışma Programlarının hazırlanma yöntemi ve kapsamı, stratejik tercihleri ve Sonuç Odaklı Programları (SOP) içerecek şekilde düzenlenmiş ve bu dönüşümde Bölge Planlarının işlevsel hale getirilmesi ve paydaşlarla birlikte hayata geçirilmesi hedeflenmiştir. Bu hedef çerçevesinde; Ajans, daha pro-aktif roller üstlenerek Bölgenin kalkınmasında lider kurum olabilme yolunda faaliyetlerini yürütecek ve belirlediği stratejik tercihler doğrultusunda daha odak faaliyetler yürütecektir.

Ajans; kurulduğu günden bu yana Bölgede yürüttüğü faaliyetler doğrultusunda edindiği tecrübeler, hazırladığı sektörel, tematik ve mekânsal çalışmalar ve TRC3 2014-2023 Bölge Planı doğrultusunda orta vadede odaklanacağı stratejik tercihlerini ortaya koymuş ve bu stratejileri destekleyecek Sonuç Odaklı Programlar (SOP) hazırlamıştır. Kalkınma Bakanlığı tarafından bildirilen 2018 geçiş yılı dönemini kapsayacak şekilde belirlenen stratejik tercihler doğrultusunda "Genç İstihdamının Artırılması" ve "Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi" Sonuç Odaklı Programları hazırlanmıştır.

Ajansın 2018 yılı Çalışma Programı; insan odaklı bir kalkınma perspektifi ile hazırlanan 2014-2018 dönemi Onuncu Kalkınma Planı, sosyo-ekonomik ve mekânsal olarak bütünleşmiş rekabet gücü ve refah düzeyi yüksek bölgeleriyle daha dengeli ve topyekûn kalkınmış bir Türkiye ideali ile hazırlan 2014-2023 dönemi Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi ve 2014-2018 dönemi GAP Eylem Planı ile uyumlu olarak; TRC3 2014-2023 Bölge Planı vizyonu ile Bölge'nin stratejik amaç ve hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik Ajans'ın 2018 bütçe yılına ilişkin program ve faaliyetlerini ortaya koyan bir temel doküman niteliğindedir. Bununla birlikte Ajansın stratejik tercihleri ve bu doğrultuda belirlediği SOP'lar Çalışma Programının temelini oluşturmaktadır.

2018 yılı Çalışma Programı ve Bütçesi, bütçe uygulama sonuçları dikkate alınarak revize edilebilecektir. Aynı şekilde 2019 Yılı Çalışma Programı ve Bütçesi, Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 21 ve 22. maddelerinde belirtilen usul ve esaslara uygun olarak hazırlanacaktır.

1. Giriş

Ajansın görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için Kalkınma Bakanlığı (bundan sonra Bakanlık olarak anılacaktır) tarafından, geçmiş uygulama tecrübeleri de dikkate alınarak, yeni bir vizyonla gerek işlevsel gerekse kurumsal dönüşüm süreci başlatılmıştır. Bu dönüşümde Bölge Planının işlevsel hale getirilmesi ve paydaşlarla birlikte hayata geçirilmesi önem taşımaktadır. Bu çerçevede ilk adım olarak Bölge Planı ve sektörel stratejiler ile uyumlu "Stratejik Tercihler" belirlenmiş ve bu stratejileri destekleyecek "Sonuç Odaklı Programlar (SOP)" oluşturulmuştur. Bu stratejik tercihler ve SOP'lar ajans çalışma programının temelini oluşturmaktadır. Bu amaçla, çalışma programının hazırlanma yöntemi ve kapsamı da stratejik tercihleri ve SOP'ları içerecek şekilde dönüştürülmüştür.

SOP; Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliğinde belirtilen bölgesel program tanımına uygun olarak, stratejik olarak belirlenmiş kalkınma hedeflerini yakalamak üzere, belirli bir sektör, tema veya mekânda kalkınma sonuçları elde etmek amacıyla alt program, tedbir, proje ve faaliyetleri içeren, nitelikli analize dayanan, ilgili kurumlarla işbirliği halinde hazırlanan, ölçülebilir sonuç ve çıktı hedefleri olan orta vadeli programlardır.

Çalışma Programı, SOP'lar kapsamındaki ajans faaliyetlerini, bütçe ise bu faaliyetler için ihtiyaç duyulan kaynakları gösterecek şekilde hazırlanmıştır. SOP'lar, 2018 bütçe yılı öncesinde 2017 yılı son döneminde, ilgili kuruluşlar ile işbirliği içerisinde hazırlanmış ve çalışma programının esasını oluşturmuştur. Geçiş dönemi olan 2018 yılı çalışma programı ajansın mevcut öngörülerine göre tasarlanan SOP'ları içerecek şekilde hazırlanmıştır. Uzun vadede bu öngörülere katkı sunacak 2018-2020 dönemine ait öncelik alanlarını, tedbirleri, kurumsallaşmaya ilişkin çalışmaları, proje ve faaliyetleri ve bunlara ayrılacak tahmini mali kaynakları sonuç odaklı ve bir bütün olarak ortaya koyan, takvimlendiren ve bütçelendiren programlar geliştirilmiştir.

Yeni yaklaşımla hazırlanan 2018 yılı Çalışma Programı'nda; Bölgemizde en önemli problemlerin başında gelen genç nüfusun karşı karşıya olduğu işsizlik sorununa çözüm oluşturmak için "Genç İstihdamının Artırılması" ve Bölgenin tarım ve tarım dışı yerel ürün potansiyelinin doğru değerlendirilmesi ve böylece kalkınmanın kırsalı da içerecek şekilde sağlanabilmesi amacıyla "Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi" konulu iki adet SOP'un uygulanması öngörülmüştür. Ajansın organizasyon yapısı, insan kaynakları, kurumsal iletişim gibi konulardaki faaliyetlerini içermek üzere ayrıca bir "Kurumsal Dönüşüm" SOP'u hazırlanmıştır. SOP'lar kapsamında yer almayan ancak Bölge için kritik önem taşıyabilecek proje ve faaliyetlere "Yerel Kalkınma Fırsatları" başlığı altında yer verilmiştir. Bununla birlikte geçmiş dönemlerden devam eden bazı araştırma-analiz çalışmaları ile Ajans destekleri son bölümde ayrı bir başlık halinde verilmiştir.

Çalışma Programı'nda 2018 yılı içerisinde gerçekleştirilecek proje ve faaliyetlere ilişkin öngörülen bütçe, kapsam, gerekçe, sorumlu birim/kurum belirtilmiş ve ayrıca 2018 yılı sonrasında SOP süresi içerisinde gerçekleştirilecek diğer proje ve faaliyetlere ilişkin yıllık bazda bir öngörüde bulunulmuştur.

Ajans'ın 2018 yılı için belirlenen her bir SOP bünyesindeki proje ve faaliyetlere ilişkin;

- Araştırma, Analiz ve Programlama
- İşbirliği ve Koordinasyon
- Kapasite Geliştirme
- Tanıtım ve Yatırım Destek
- Ajans Destekleri
- Önemli Kamu Yatırımları
- AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

başlıkları altında detaylı bir şekilde açıklanmış ve bu proje ve faaliyetler sonuç odaklı bir yaklaşım geliştirilerek planlamıştır.

2. Stratejik Tercihler

Ajans, bölgesinde kalkınma sürecinin tamamlayıcı aktörü olma vizyonuyla belirlenen temel ilke ve değerler ile politikalar çerçevesinde stratejik amaçlarını gerçekleştirerek misyonunu yerine getirmeye çalışmaktadır. Ajansın asıl amacı ulusal kalkınma plânı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, bölgesel gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlamak, diğer bölgelerle olan sosyo-ekonomik gelişmişlik farkını kapatmak, bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak ve bölgesel gelişmişliği dengelemektir. Ajans, Bölgenin uzun vadede bu amaca erişebilmesi için aşağıda verilen temel ilke, değer ve politikaları benimsemiştir.

Ajansın Kurumsal Vizyonu:

"Zengin tarihi ve kültürel mirasını, doğal sermayesini ve jeo-stratejik konumunu akılcı, yenilikçi ve katılımcı bir yaklaşımla etkin ve sürdürülebilir bir şekilde değerlendirerek; yeniden üretim, ticaret ve medeniyet merkezi olmayı başarmış, istikrar içinde gelişen, herkesin güven ve umutla yaşamak istediği bir bölge olmak"

Ajansın Kurumsal Misyonu:

"Teknik ve uzmanlık kapasitesi ile mali kaynaklarını etkin ve uygun alanlara yönlendirerek ve paydaş tüm aktörlerin kalkınma faaliyetlerinin eşgüdümünü sağlayarak 'kalkınmış ve müreffeh bir bölge'ye dönüşümde referans kurum olarak pro-aktif rol almak"

Ajansın Temel İlke ve Değerleri:

- Akılcılık
- Güvenilirlik
- Şeffaflık
- Hesapverebilirlik
- Sosyal paydaşlık ve sosyal içerme
- Bölgesel değerlere saygı

Ajansın Politikaları:

- İnsan odaklılık
- Katılımcılık ve yönetişim
- Yaratıcı ve yenilikçi fikirlerin teşvik edilmesi
- Rekabet ikliminin geliştirilmesi
- Uzman ve nitelikli insan kaynağı ile çalışma
- Çalışan memnuniyeti
- Bilimsel bilgi ile bilginin yönetimi ve paylaşılması

Ajansın Stratejik Amaçları:

- Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması
- Bölgesel ve bölgeler arası sosyo-ekonomik farklılıkların azaltılması
- Bölgesel gelişmenin hızlandırılması
- Yerel ve bölgesel aktörlerin eşgüdümlerinin geliştirilmesi
- Üst planlarda belirlenen gelişme eksenlerinde gerçekleşen gelişme ve değişimlerin izlenmesi ve paylaşılması

'Beşeri ve doğal kaynakları ile mekânsal potansiyelini en etkin şekilde kullanarak rekabet gücü ve refah düzeyi açısından Ülkemizi yakalamış bir bölge olmak.' vizyonuyla Ajansın koordinasyonunda geniş katılımlı bir paydaş kitlesi ile birlikte hazırlanan TRC3 2014-2023 Bölge Planı, Ajansın 2018 yılı faaliyetlerine de altyapı oluşturacaktır. Bu planda belirlenen gelişme eksenleri ve stratejik öncelikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. TRC3 2014-2023 Bölge Planı Stratejik Çerçevesi

23/10/2017 tarih ve E.4859 sayılı Kalkınma Bakanlığı yazısı ile bildirilen Çalışma Programı Hazırlama Usul ve Esaslarına istinaden stratejik tercih ve sonuç odaklı program belirleme çalışmaları yürütülmüştür. Stratejik tercihler belirlenirken TRC3 2014-2023 Bölge Planı'nda öngörülen gelişme eksenleri, öncelikler ve tedbirler esas alınmıştır. Ayrıca Ajansımızın geçmiş dönemde yaptığı planlama ve analiz çalışmaları, sektör raporları, saha ziyaretleri, çalıştaylar, anket sonuçları, derinlemesine mülakatlar ve daha önce yürütülen faaliyetler göz önünde bulundurulmuştur. Tüm bu çalışmalar ve Ajansın kurulduğu günden bu yana Bölgede edindiği tecrübeler ile belirlediği stratejik tercihler aşağıdaki gibidir:

1. **Bölgenin sahip olduğu kırsal kalkınma potansiyelinin açığa çıkarılarak güçlendirilmesi**
2. **Gençlerin istihdam edilebilirliğinin sağlanması**
3. **Bölgenin yatırım ortamının iyileştirilmesi**
4. Bölge turizminin rekabet düzeyinin artırılması
5. Dezavantajlı grupların toplumsal ve ekonomik yaşama katılımının sağlanması
6. Madde bağımlısı çocuk ve gençlerin sosyal entegrasyonu
7. Sığınmacılar ve mülteciler için sosyal içermenin sağlanması
8. Kadının toplumsal statüsünün iyileştirilmesi
9. Engelli bireylerin toplumsal entegrasyonu
10. Bölgedeki kamu kesimi ve yerel yönetimlerde kurumsal kapasitenin geliştirilmesi

Ajansımız, Bölgedeki temel paydaşların kurumsal, beşerî, mali ve teknik kapasitelerini de göz önünde bulundurarak TRC3 2014-2023 Bölge Planı amaç ve hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik olarak orta vadede öncelikle ilk üç stratejik tercihe odaklanmış ve bu doğrultuda Yönetim Kurulunun da görüş ve onayı ile Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi ve Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programlarını belirlemiştir. Önümüzdeki süreçte Ajansın kurumsal kapasitesinin ve beşerî kaynağının iyileşmesiyle birlikte bu sonuç odaklı program sayıları artırılarak diğer stratejik tercihlere de odaklanılacaktır. Belirlenen bu Sonuç Odaklı Programların, TRC3 2014-2023 Bölge Planı'nda ortaya konan öncelik ve tedbirler ile ilişkisi aşağıdaki tabloda detaylandırılmıştır. 2018 yılı Çalışma Programı, önceliklenen stratejik tercihler doğrultusunda belirlenen SOP'lar ekseninde oluşturulmuş olup, 2018 yılı kaynakları bu doğrultuda kullanılacaktır.

Tablo 2. Sonuç Odaklı Programlar ve TRC3 2014-2013 Bölge Planı İlişkisi

Sonuç Odaklı Program	Bölge Planı Ekseni	Bölge Planı Öncelik ve Tedbiri
Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programı	Beşerî Gelişme ve Sosyal İçerme	**Öncelik 1.5.** Dezavantajlı Grupların Toplumsal ve Ekonomik Yaşama Katılımının Artırılması ***Tedbir 1.5.1.*** *Kırsal ve kentsel yoksullukla etkin mücadelenin sağlanması*
	Katma Değerli Üretim ve Hizmet	**Öncelik 2.1.** Katma Değerli Tarımsal Üretimin Artırılarak Markalaştırılması ve Hayvancılık Sektöründe Rekabetçiliğin Geliştirilmesi ***Tedbir 2.1.1.*** *Bitkisel üretimin geliştirilmesi ve katma değeri yüksek ürünlerin üretimine destek verilmesi* ***Tedbir 2.1.3.*** *Bölge'ye özgü, katma değeri yüksek ve gelişme potansiyeli olan ürünlerin markalaşma, tanıtım ve pazarlama çalışmalarının desteklenmesi*
		Öncelik 2.3. Katma Değeri Yüksek Alanların Bölge'ye Çekilmesi ***Tedbir 2.3.1.*** *Geleneksel yöntemlerle üretilen ürünlerin yenilikçi yöntemler ile geliştirilmesi ve Bölge'de üretilmeyen katma değerli ürünlerin üretilmesinin sağlanması*
		Öncelik 2.9. İşletmelerin Tanıtım, Markalaşma ve Pazarlama Kapasitelerinin Geliştirilmesi ***Tedbir 2.9.1.*** *İşletmelerin bilgi teknoloji altyapılarının iyileştirilmesi ve yurtdışı pazar ağlarının genişletilmesinin sağlanması* ***Tedbir 2.9.2.*** *Bölge'ye özgü ürünlerin markalaştırılması, pazar ve ürün çeşitliliğinin sağlanması*
	Sürdürülebilir Çevre ve Mekânsal Yerleşim	**Öncelik 3.5.** Temiz ve Sürekli Enerji Arzının Sağlanması ***Tedbir 3.5.1.*** *Tarımsal sulamada enerji kullanımının azaltılmasını sağlayacak GAP sulama projelerinin tamamlanmasının sağlanması*
		Öncelik 3.7. Tarımsal Altyapının Güçlendirilmesi ***Tedbir 3.7.3.*** *Tarımsal kaynakların korunması ve üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması*
	Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi	**Öncelik 4.1.** STK'larda, Yerel Yönetimlerde ve Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi ***Tedbir 4.1.1.*** *Mesleki ve kişisel gelişim amaçlı hizmet içi eğitimler ile personelin eğitilmesi ve teknik altyapının modernleştirilmesi*

Sonuç Odaklı Program	Bölge Planı Ekseni	Bölge Planı Öncelik ve Tedbiri
Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programı	Beşeri Gelişme ve Sosyal İçerme	**Öncelik 1.2.** Bölge'nin Üretim ve Hizmet İhtiyaçlarını Karşılayacak Şekilde Mesleki ve Teknik Eğitimin Yapılandırılması ***Tedbir 1.2.1.*** *Sanayide ara eleman ihtiyacının giderilmesi için yüksekokul ve meslek liselerinin kapasite ve kalitesinin artırılması* ***Tedbir 1.2.2.*** *Emek yoğun sektörlere yönelik mesleki eğitimin uygulamalı olarak yaygınlaştırılması*
		Öncelik 1.4. Kayıt Dışı İstihdam Oranının Azaltılması ***Tedbir 1.4.1.*** *Kayıtlı istihdam konusunda farkındalığın artırılması* ***Tedbir 1.4.2.*** *İşgücünün eğitim ve istihdam edilebilirlik düzeyinin yükseltilmesi ve nitelikli işgücünün artırılması*
		Öncelik 1.7. Girişimcilik Kültürünün Geliştirilerek İstihdamın Artırılması ***Tedbir 1.7.1.*** *Bölge için Girişimcilik Koordinasyon Kurulu ve bu kurula bağlı inkübatör merkezlerinin kurulması* ***Tedbir 1.7.2.*** *Mesleki eğitim kurumlarında uygulamalı girişimcilik derslerinin verilmesi*
	Katma Değerli Üretim ve Hizmet	**Öncelik 2.2.** Mevcut Sanayi Alanlarının Geliştirilmesi ve Markalaştırılması ***Tedbir 2.2.1.*** *Yeni sanayi alanlarının, bilimsel verilere dayalı analizler sonucunda belirlenmesinin sağlanması*
		Öncelik 2.7. Bölge'nin Dış İlişkilerinin Geliştirilmesi ***Tedbir 2.7.1.*** *Bölge'nin dış ticaret yapma kapasitesinin artırılması ve firmaların pazar çeşitliliğinin sağlanması*
		Öncelik 2.8. Yatırımcı ve Girişimcilere Yönelik Finansman, Kurumsal ve Teknik Destek Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması ***Tedbir 2.8.1.*** *Yatırımcılara ve girişimcilere yönelik faiz desteği verilmesinin sağlanması* ***Tedbir 2.8.2.*** *Bölge yatırımcısına yönelik profesyonel işletme yönetimi eğitimlerinin verilmesi* ***Tedbir 2.8.3.*** *Bölge'de ortak iş yapma ve ortaklık kültürünün geliştirilmesi*
	Sürdürülebilir Çevre ve Mekânsal Yerleşim	**Öncelik 3.5.** Temiz ve Sürekli Enerji Arzının Sağlanması ***Tedbir 3.5.1.*** *Bölge'de enerji arzı ve stabilitesi açısından istikrar oluşturulmasının sağlanması*
		Öncelik 3.9. Sanayi Bölgelerinin Altyapısının Geliştirilmesi ***Tedbir 3.9.1.*** *Sanayi bölgelerinde altyapı (iletişim, ulaşım ve enerji) eksiklerinin tamamlanması ve bu bölgelerin hizmet kalitesinin artırılması*
	Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi	**Öncelik 4.1.** STK'larda, Yerel Yönetimlerde ve Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi ***Tedbir 4.1.1.*** *Mesleki ve kişisel gelişim amaçlı hizmet içi eğitimler ile personelin eğitilmesi ve teknik altyapının modernleştirilmesi*

Orta vadeli olarak belirlenen Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi ve Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programları çerçevesinde, TRC3 2014-2023 Bölge Planı eksenleri altında bulunan öncelik ve tedbirlerin gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetler yürütülecektir. Bu doğrultuda bütüncül bir şekilde Bölgedeki kurumların bu süreçlere katılımı koordine edilecek ve Bölge Planı hedeflerine ulaşmada Bölge genelinde müdahaleler gerçekleştirilecektir. Özellikle sonuç odaklı programlar vasıtasıyla bu müdahalelerin o konularla ilgili görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, akademi, sivil toplum ve özel sektör işbirliğiyle gerçekleştirilmesine yönelik adımlar atılacaktır.

Yerel kalkınma fırsatları kapsamında yapılacak araştırma ve analiz çalışmaları ile ortaya konacak öncelikler doğrultusunda 2018 yılı ve sonrasında geliştirilebilecek sonuç odaklı programlar belirlenecek ve yine bu programlar ile Bölge Planı hedeflerine ulaşılacak tedbirlerin alınmasına devam edilecektir.

3. Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programı

a. Amaç

Genel Amaç

Tarım ve tarım dışı yerel ürünlerde katma değer artışının sağlanması

Özel Amaçlar

1. Siirt fıstığının veriminin ve üretiminin artırılması
2. Mezrone üzümü veriminin artırılması ve katma değer artışının sağlanması
3. Derik zeytini üretiminin artırılması ve katma değer artışının sağlanması
4. Bölgedeki bal (Faraşin, Pervari, Sason balı) üretiminin standartlaştırılması ve artırılması
5. Mardin bulgurunun markalaştırılması
6. Midyat telkârisinin markalaştırılması
7. Üretici örgütlerinin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

TRC3 bölgesinde sanayi sektörü Mardin ve Batman il merkezleri etrafında gelişim sağlarken, hizmetler sektörü yine Mardin ve Batman başta olmak üzere büyük ilçe merkezlerinde yoğunlaşmaktadır. 2011 yılı TÜİK verilerine göre ülkemizde üretilen gayrisafi katma değerin %1,38'ini bölgemiz üretmektedir. Sanayi ve hizmetler sektörünün ülkemizin gelişimine kıyasla geride olduğu göz önüne alındığında tarım sektörünün toplam katma değerdeki payının (~%17) düşük kaldığı değerlendirilmektedir. Bölgemizde büyük tarım alanları ile birlikte iklim şartlarının sunduğu olanaklar, özellikle sulu tarıma dayalı tarla bitkileri üretimi ile meyvecilik açısından önemli bir potansiyel oluşturabilecek mahiyettedir. Mardin ve Batman başta olmak üzere büyük ilçe merkezleri dışında kalan bölgenin önemli bir kısmı açısından tarımsal potansiyelin değerlendirilmesi önemli görülmekle birlikte bölge içi gelişmişlik farklarını gidermeye yönelik motivasyonu sağlama açısından da bir gerekliliktir.

Türkiye'nin toplam yüzölçümünün %3,33'lük kısmını oluşturan TRC3 bölgesinde geniş tarımsal alanlara rağmen sulama imkanları (%19) ve yağış (~700 mm) kısıtlıdır. Tarımsal üretim döneminde bölgenin sıcaklık ortalamalarının bir hayli yüksek olması sulama olmadan yüksek miktarda ürün elde etmeyi oldukça zorlaştırmaktadır. Karasal iklim özelliklerinin belirgin olarak görüldüğü dağlık kesimlerde de meraya dayalı hayvancılık gün geçtikçe azalmaktadır. Bazı bölgeler hariç olmak üzere toprak kalitesi düşük olan bölgede orman varlığı açısından da zayıftır. **Bölgede tarım faaliyetleri güney hattında yer alan Kızıltepe, Derik, Artuklu, Nusaybin, Cizre ve Silopi ile Batman ve Kurtalan ovalarında yoğunlaşmaktadır.** Sulama projelerinin gecikmeyle de olsa gerçekleşecek olması bölgede tarım başta olmak üzere kırsal alanda üretilen ürün ve hizmetlere odaklanılmasını zorunlu kılmaktadır.

Bölgede tarıma elverişli arazilerin yarısından fazlasının işletme büyüklüğü 50 dönümden azdır. Bu tablonun değişmesi için yürütülen toplulaştırma çalışmalarının başarısı bölge sosyolojisinden kaynaklı etkenlerle yeterli etkiyi oluşturamamaktadır. Bu durum eğer katma değer üretimine odaklanılmazsa kırsal nüfusun gelir yetersizliğinden dolayı büyük şehir merkezlerine yönelecek akışın beklenenden daha hızlı gerçekleşebileceğini belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır. Mera ve yayla hayvancılığı yürütülebildiği oranda hayvancılık işletmelerinin büyüklüğü artabilecekken son yıllarda bu şekilde yürütülen hayvancılıkta da gerileme söz konusu olmuştur. Bölgede tarımsal örgütlenme ziraat odaları ile sınırlı kalmış, üretici ve yetiştiricisi birlikleri açısından ürün bazlı olarak bölgede gelişim gösteren örgütlenme örnekleri bulunmakla birlikte sınırlı sayıda sulama birliği bulunmakta, kooperatifler ise çeşitli devlet desteklerinin kullanımına yönelik birer araç olarak deneyimlenmiştir. Batman ve Kızıltepe'de aktif borsalar bulunmaktadır.

Türkiye ortalamasına göre kırsal nüfus oranı daha yüksek olan bölgede tarımdan kopuş aynı eğilimde devam etmektedir. **Tarımsal mekanizasyonun yine ülke ortalamasına kıyasla sınırlı kaldığı bölgenin öncelikli sorunu verim düşüklüğü ve dolayısıyla kırsal kesiminin temel problemi katma değer üretememek** ve hane halkı açısından yeterli geçim standardını oluşturamamaktır. KÖYDES ve SUKAP kapsamında bölgede yürütülen birçok proje kırsal kalkınmaya olumlu etki oluştururken ürün ve mekân açısından yapılan verime dayalı hesaplamalar buğday üretimi dışında bölgenin yetersiz ve düşük bir verim düzeyinde kaldığını göstermektedir.

Kırsal kalkınmaya yönelik olarak bölgede uygulanan destekleme programları bölgede öne çıkan ürünlerin verim, üretim ve kalite açısından geliştirilmesine katkı sağlamakla birlikte uzun vadeli ve doğrudan ürün bazlı hedeflemeler olmadığından etkileri sınırlı ve kopuk sonuçlara yol açmaktadır. **GAP Entegre Kırsal Kalkınma Programı bu anlayışı değiştirmeye yönelik stratejik bir bakış açısını yerleştirmeyi amaçlamışsa da programın uygulamaya yönelik bütçeleri sınırlı olmakla birlikte kullanılamadığından tatmin edici sonuçlara ulaşılamamıştır.** Hayvancılıkla birlikte meyveciliğe oldukça elverişli olan bölgenin dağlık bölgelerinde kullanılmayan boş arazilerin fazlalığı bu alanda kaydedilebilecek bir ilerleme potansiyelini ortaya koymaktadır. Bölgede tarımsal üretimin yoğunlaştığı ilçeler sanayi ya da turizm-ticaret potansiyelinin daha etkin olduğu ilçeler olduğundan katma değer üretimi konusunda geri planda kalan diğer ilçelerde tarım, hayvancılık, kırsal turizm ve kırsal ticaret alanlarında entegre ve ürün bazlı olarak geliştirme çalışmalarına odaklanılmasını elzem hale getirmektedir.

Bölgede öne çıkan tarımsal ürünler; buğday, mısır, mercimek (Kızıltepe), üzüm, Siirt fıstığı, zeytin (Derik), nar, bal, ceviz, incir ve yöresel peynirdir. Siirt fıstığı, 2000'li yıllardan başlayarak özellikle Siirt'te gelişim göstermiş bölgede yaklaşık 15 bin tona yaklaşan üretim miktarıyla kırsal alanda önemli gelişim göstermiştir. Mevcut üretimle birlikte yeni fıstık fidanı dikimleri her yıl artarak devam etmektedir. Küçük arazilerde önemli bir gelir kaynağı olarak sosyal açıdan da olumlu etkilere sahip olan bu ürünün yaygınlaştırılması Siirt'te aşılama programları ile başlamış ve 15 yıllık periyotta yeni bahçelerin tesisiyle devam ederek marka ürün düzeyine gelinmiştir. Mevcut durumda Siirt fıstığı için iki temel yoğunlaşma alanı bulunmaktadır. Birincisi ağaç başına çok düşük olan ürün veriminin artırılması, ikincisi de bölgemizde diğer tarımsal ürünlerin üretimine çok da elverişli olmayan kireçli toprak yapısına sahip boş araziler başta olmak üzere değerlendirilmeyen tarım alanlarında Siirt fıstığının yaygınlaştırılmasıdır.

Mezrone üzümü başta olmak üzere bölgede üzüm üretiminin özellikle dağlık bölgede yaygın olduğu, ancak üzüm yetiştiriciliğinin ekonomik bir geçim kaynağı olarak görülmeyen hane tüketimine yönelik bir ürün formuna kaydığı gözlemlenmektedir. Üzüm çeşitleri açısından önemli bir gen kaynağı olan bölgede bu genlerin geleceğe aktarılması, yaşlanan bağların gençleştirilmesi, sulu tarım için bir model geliştirilmesi, hastalıklarla mücadele, yüksek telli terbiyeli modern bahçelerin tesisi, üzümden elde edilen son ürünlerin standart ve katma değerli hale getirilmesi öncelikli yoğunlaşma alanlarıdır. Derik zeytini sofralık tüketime yönelik oldukça talep gören özel bir ürün olarak üretimi çok sınırlı kalmış ve markalaşamadığından yerele olan katma değer etkisi de hissedilememiştir. Bölgede Pervari balı başta olmak üzere Sason ve Faraşin balları da yöresel bitki örtüsü zenginliğini içinde barındıran özel bal çeşitleri olarak gelişim potansiyeli taşımaktadır. Üretim miktarı açısından belli bir seviyeyi yakalayan bal ürünleri açısından temel sorun, mevcut üretimin belli standartlar içerisinde gelişim gösterememesi ve standart bir ürün olarak piyasada yer edinememesidir. Karakterize edilen bal numunelerinde kalite parametrelerinde oldukça yüksek değerler elde edilirken piyasada bölgenin yöresel ürünleri olarak satılan balların önemli bir kısmının doğal olmayan şekerli İran balları olduğu gözlemlenmektedir. Bu durumun değişmesi piyasa algısının düzelmesini ve yöresel balların yüksek fiyata alıcı bulmasını sağlayacak önemli bir aşamayı kaydetmek anlamına gelmektedir.

Bölgenin en büyük tarımsal üretim alanı olan Kızıltepe-Derik-Nusaybin ova kesiminde buğday ve mısır temel stratejik ürünler olarak yerleşmiş durumdadır. Ülkemizin en önemli buğday üretim merkezlerinden biri olan bu bölgede sanayi de bu tarımsal ürünlere yönelik olarak gelişmiştir. Bölgenin

300 milyon $'a ulaşan işlenmiş tarımsal ürün ihracatı, buğdayın istihdamla birlikte dış ticarete olan katkısını da ortaya koymaktadır. Ancak buğdaydan elde edilen un, bulgur, makarna gibi işlenmiş ürünlerin kg başına getirisi düşük kaldığından ancak bu ürünlerin markalaşarak piyasada yer edinmesi ile yerele olan katkısının artırılması mümkün olabilecektir. Kaliteli durum buğdayından üretilen Mardin bulguru bu anlamda Ortadoğu piyasası dışında iç piyasada ve diğer ülke gruplarında değerlendirilmesi gereken işlenmiş buğday ürünlerinin başında gelmektedir. Son yıllarda Ajansın öncülüğünde gerçekleştirilen tanıtım ve yeni piyasalara açılım süreci, parakende zincirleri ile birlikte yeni ihracat bağlantıları sağlanması ile sonuçlanmıştır. Ancak Mardin bulgurunun markalaşması ile ürün fiyatlandırmasında daha yüksek gelir elde edilmesi mümkün olabilecektir.

Program kapsamında belirlenen tarımsal ürünlerle birlikte Midyat telkârisi gibi yöreyi yansıtan ve zanaat değeri taşıyan ürünlerin markalaştırılması bölgede turizmin kırsal kalkınmaya olan çarpan etkisini geliştirmek açsından önemli görülmektedir. Bu ürünlerin tasarım boyutunun güçlendirilerek el işçiliğine dayalı olarak üretime entegre edilmesi kırsal istihdam ve gelir artışının sağlanması açılarından önemlidir. Belirlenen tarımsal ürünlere yönelik katma değer artışı, üretim artışı ve markalaşma çalışmalarıyla birlikte ürün bazlı olarak verilen hedefleri gerçekleştirmeye yönelik olarak üretici örgütlerinin kapasitelerinin geliştirilmesi sonuçların elde edilmesinde ve sürdürülmesinde gerekli ve zorunlu olan temel bir yoğunlaşma alanı niteliğindedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi SOP kapsamında ulaşılması hedeflenen sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Tablo 3. Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programı Sonuç Göstergeleri

Gösterge Adı	İlgili Özel Amaç(lar) #	SOP Hedefi (3 Yıllık)	2018 Yılı Hedefi	Birim	Mevcut Durum	Doğrulama kaynağı
Siirt fıstığının verimindeki artış	1	600	500	kg/dönüm	460	TÜİK, Tarım İl Müdürlükleri
Siirt fıstığının verimindeki artış	1	8	4	kg/ağaç	3,3	TÜİK, Tarım İl Müdürlükleri
Siirt fıstığı üretim miktarı	1	15.000	11.000	ton/yıl	10.566	TÜİK, Tarım İl Müdürlükleri
Siirt fıstığı ekili alan	1	250.000	240.850	Dönüm	240.797	TÜİK, Tarım İl Müdürlükleri
Siirt fıstığı ağaç sayısı	1	5.500.000	5.300.000	Adet	5.274.444	TÜİK, Tarım İl Müdürlükleri
Mezrone üzümü üretim miktarı	2	55.000	50.000	Ton	49.446	TÜİK
Mezrone üzümü verimindeki artış	2	2.500	2.000	kg/dönüm	1.974	TÜİK
Mezrone üzümü son ürün değerindeki artış	2	10	-	%	-	DİKA anket çalışması
Derik zeytini üretim miktarı	3	2.000	1.500	Ton	1.299	TÜİK
Derik zeytini verimindeki artış	3	12	9	kg/meyve veren ağaç	8	TÜİK
Derik zeytini son ürün değerindeki artış	3	10	-	%	-	DİKA anket çalışması
Faraşin balı üretim miktarı	4	700	520	ton/yıl	504,3	TÜİK, Şırnak Arıcılar Birliği

Gösterge Adı	İlgili Özel Amaç(lar) #	SOP Hedefi (3 Yıllık)	2018 Yılı Hedefi	Birim	Mevcut Durum	Doğrulama kaynağı
Sason balı üretim miktarı	4	200	165	ton/yıl	162,2	TÜİK
Pervari balı üretim miktarı	4	3.000	2.000	ton/yıl	1.785,8	TÜİK, Siirt Arıcılar Birliği
Standartlara uygun üretilen yöresel bal miktarındaki artış	4	10	3	%	-	DİKA, Tarım İl Müdürlükleri, Arıcı Birlikleri
Mardin bulgurunun satıldığı ulusal market zinciri sayısı	5	3	1	Adet	1	DİKA, Mardin Bulgurcular Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
Mardin bulguru piyasa bilinirliğindeki artış	5	40	10	%	-	DİKA anket çalışması
Midyat telkârisi logolu satış noktası sayısı	6	25	-	Adet	-	Mardin Artuklu Üniversitesi Midyat Yüksek Okulu
Midyat telkârisi yereldeki satış noktası sayısı	6	30	-	Adet	1	Mardin Artuklu Üniversitesi Midyat Yüksek Okulu
Midyat telkârisi yereldeki satış miktarı	6	1.000	150	Adet/yıl	50	Mardin Artuklu Üniversitesi Midyat Yüksek Okulu
Midyat telkârisi elektronik satış miktarı	6	10	-	Adet	Yok	Mardin Artuklu Üniversitesi Midyat Yüksek Okulu
Midyat telkârisinin toplam gümüş ürünleri satışı içindeki payı	6	30	15	%	10	Mardin Artuklu Üniversitesi Midyat Yüksek Okulu
Aktif kooperatif sayısı	7	450	350	Adet	315	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Aktif kooperatif oranı	7	90	85	%	82,9	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Aktif üretici birlikleri sayısı	7	30	20	Adet	19	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Aktif üretici birlikleri oranı	7	100	98	%	95	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Coğrafi işaret alan ürün sayısı	1, 2, 3, 4, 5, 6	6	3	Adet	2	Türk Patent ve Marka Kurumu Tescil Belgesi

Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi SOP kapsamında yapılacak faaliyetlere ilişkin çıktı göstergeleri aşağıdaki tabloda yer aldığı gibidir.

Tablo 4. Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programı Çıktı Göstergeleri

Proje ve Faaliyet Alanı	Gösterge Adı	SOP Hedefi (3 Yıllık)	2018 Yılı Hedefi	Birim	Doğrulama kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Hazırlanan strateji belgesi sayısı	1	1	Adet	Ajans Faaliyet Raporu
	Hazırlanan araştırma ve analiz raporu sayısı	8	2	Adet	Ajans Faaliyet Raporu
İşbirliği ve Koordinasyon	Düzenlenen çalışma grubu toplantı sayısı	12	4	Adet	Toplantı Tutanakları
	Çalışma grubundaki kurum sayısı	20	10	Adet	Toplantı İmza Föyleri
	Çalışma grubundaki kişi sayısı	40	20	Adet	Toplantı İmza Föyleri
	Düzenlenen çalıştay sayısı	6	2	Adet	Çalıştay Raporları
	Çalıştaylara katılan kişi sayısı	360	120	Kişi	Çalıştay İmza Föyleri
	Geliştirilen işbirliği protokol sayısı	5	1	Adet	Protokoller
	İşbirliği geliştirilen ulusal kurum sayısı	5	1	Adet	Protokoller
	İşbirliği geliştirilen uluslararası kurum sayısı	2	1	Adet	Protokoller
	Dış fonlar kapsamında yapılan proje başvurusu	6	2	Adet	Proje Başvuru Formları
	Dış fonlar kapsamında uygulanan proje sayısı	3	-	Adet	Proje Raporları
	Coğrafi işaret başvurusu yapılan ürün sayısı	8	4	Adet	Başvuru Belgesi
	URGE kapsamında geliştirilen proje sayısı	6	1	Adet	Proje Başvuru Formları
	URGE kapsamında uygulanan proje sayısı	4	-	Adet	Proje Raporları
Tanıtım ve Yatırım Destek	Düzenlenen SOP bilgilendirme ve tanıtım toplantısı sayısı	4	2	Adet	Toplantı Tutanakları
	SOP bilgilendirme toplantısına katılım sağlayan kurum sayısı	120	80	Adet	Toplantı İmza Föyleri
	SOP bilgilendirme toplantısına katılım sağlayan kişi sayısı	360	120	Kişi	Toplantı İmza Föyleri
	Katılım sağlanan fuar sayısı	5	2	Adet	Ajans Faaliyet Raporu
	Fuarda destek sağlanan kurum sayısı	60	20	Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Geliştirilen güdümlü proje sayısı	10	2	Adet	Güdümlü Proje Bilgi Formları
	Uygulanan güdümlü proje sayısı	8	4	Adet	Proje Nihai Raporları
	Teknik Destek Programından faydalanan kurum sayısı	60	20	Adet	Ajans Faaliyet Raporu
	Teknik Destek Programı kapsamında eğitim alan kişi sayısı	900	300	Adet	Ajans Faaliyet Raporu

Proje ve Faaliyet Alanı	Gösterge Adı	SOP Hedefi (3 Yıllık)	2018 Yılı Hedefi	Birim	Doğrulama kaynağı
	Fizibilite Desteği kapsamında hazırlanan fizibilite sayısı	24	8	Adet	Ajans Faaliyet Raporu
	Uygulanan MDP sayısı	1	-	Adet	Başvuru Rehberleri
	MDP kapsamında desteklenen proje sayısı	20	-	Adet	Program Nihai Raporları
	Kurulan gıda laboratuvarı sayısı	2	2	Adet	Proje Nihai Raporları
	Elektronik Satış Salonu sayısı	1	1	Adet	Proje Nihai Raporları
	Dış Ticaret İstihbarat Merkezi sayısı	1	1	Adet	Proje Nihai Raporları
	Tasarım Merkezi sayısı	1	1	Adet	Proje Nihai Raporları
	Markalaşma için geliştirilen logo sayısı	3	1	Adet	Proje Nihai Raporları

d. Proje ve Faaliyetler

i. Araştırma, Analiz ve Programlama

Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programı (KKG SOP) kapsamında Bölgede kırsal kalkınma faaliyetlerine bütüncül bir çerçeve oluşturmak amacıyla öncelikle TRC3 Bölgesi Kırsal Kalkınma Strateji Belgesi hazırlanacaktır. Bununla birlikte Bölgenin kırsal kalkınma potansiyelinin ve müdahale alanların belirlenmesine yönelik olarak çeşitli araştırma ve analiz çalışmaları yürütülecektir. Üç yıllık bir dönemi kapsayacak olan orta vadeli KKG SOP için bu dokümanların bir kısmı, programın ilk yılı olan 2018 yılında hazırlanacaktır.

1. **TRC3 Bölgesi Kırsal Kalkınma Strateji Belgesi:** Kırsal kalkınma en genel tanımıyla kırsal alanda yaşayan fertlerin ekonomik ve sosyal refahı ile yaşam kalitesini artırma sürecidir. Kırsal alan kapsamına ise nüfusu yirmi binden düşük il ve ilçe merkezleri ile beldeler ve köyler girmektedir. Hazırlanacak TRC3 Bölgesi Kırsal Kalkınma Strateji Belgesi ile Ulusal refah düzeyinin görece gerisinde kalan alanların kalkınma dinamiklerinin sağlıklı bir şekilde tespit edilerek buralardaki ekonomik ve beşerî kaynak potansiyelinin tespit edilen stratejiler çerçevesinde harekete geçirilmesini amaçlamaktadır. Bölgede, rekabetçi ticari işletmeler ile geçimlik aile işletmeleri faaliyetlerini sürdürmektedir. Geçimlik işletmelere özel geliştirilen politika araçları çoğunlukla kırsal kalkınma kapsamında değerlendirilmektedir. Bu işletmelerin tarımsal üretimde kalmaları sadece dinamik bir kırsal ekonomi için değil kırsal çevre ve doğal hayat açısından da büyük önem taşımaktadır. Strateji Belgesi, kırsal kalkınma faaliyetleriyle ilgili olarak kamu idareleri için mevzuat düzenleme, politika geliştirme ve uygulama faaliyetleri bakımından kılavuz niteliğinde olacak aynı zamanda Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programın geliştirilmesi ve uygulanmasında bir yol haritası olacaktır.

2. **TRC3 Bölgesinde Bağcılığın Mevcut Durumu ve Geliştirilme Potansiyeli Raporu:** TRC3 Bölgesi, Türkiye bağcılığında yerel çeşitleri ile zengin bir bağcılık kültürüne sahiptir. Ancak bununla birlikte üzüm rekoltesinde son yıllarda sürekli görülen düşüş, bağcılığın geliştirilmesi noktasında önlemler alınması gerektiğine işaret etmektedir. Bölgede yerli/geleneksel bağcılık yapılmakta ve bağlar genellikle daha önce üzerinde ya hiç ya da yeterli çalışma yapılmamış ve özellikleri genellikle bilinmeyen mahalli çeşitlerden oluşmaktadır. Geleneksel bağların olumsuz toprak ve çevre şartlarına uyumları, aşılı asma fidanlarına göre çok daha iyi olmakla birlikte bitki zararlılarına (floksera, nematod gibi) dayanımları oldukça düşüktür. Yapılacak çalışma ile Bölgede yetiştiriciliği yapılan ve her biri birer gen kaynağı olan, özellikle ıslah çalışmalarında ana materyal olarak kullanılabilecek çeşit ve/veya tiplerin tespit edilmesi ve bu çeşit ve/veya tiplerden elde edilecek

aşılı fidanlarla bunların kaybolmalarını önlemek için modern anlamda bir "çeşit koleksiyon bağı" oluşturulması sağlanacaktır.

3. **TRC3 Bölgesinde Kooperatifçilik ve Örgütlenme Raporu:** Üretimden ticarete, tarımdan sağlığa kadar farklı hizmet alanları ve sektörlerde rol alan kooperatifler ülke ekonomisinin gelişmesine de önemli katkılar sağlamıştır. Vatandaşlar bireysel hareket ettiklerinde bu faaliyetlerin maliyetleri yükselmektedir. Diğer yandan yörede pazarlama imkânlarının kısıtlı olması da bireysel girişimleri dezavantajlı kılmaktadır. Kooperatif ve örgütlenme faaliyetlerinin TRC3 Bölgesindeki mevcut durumunu ortaya koymak, halihazırda faaliyetlerine devam eden örgütlenmelerin aktif rol alamamasının nedenlerini ortaya çıkarmak ve karşılaşılan sorunların tespitini yapmak ayrıca tarımsal üretim ve pazarlamadan, esnaf ve sanatkârın finansman talebine kadar geniş kesimlere işletmecilik alternatifi sunan kooperatifçilik ve örgütlenmenin sosyal ve ekonomik yönden önemini, hem üretimin sürekliliğin sağlanması hem de istihdama katkısı bakımından araştırılabilmesine yönelik rapor hazırlanacaktır.

ii. İşbirliği ve Koordinasyon

Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi SOP kapsamında, TRC3 Bölgesi'ndeki kamu kurum ve kuruluşları, birlikler, odalar ve diğer kamu hizmeti sağlayan özerk teşekküller, sivil toplum kuruluşları, özel kesim**,** üniversiteler ve diğer yerel aktörlerle işbirliğinin tesisi Ajans'ın işbirliği stratejisinin önemli bir önceliğini teşkil edecektir. Bölge'de işbirliği kültürünün yetersiz olmasından dolayı ortaklık yoluyla projeler üreterek hayata geçirme, ortak faaliyetler gerçekleştirme, Ajans'ın destek araçlarıyla işbirliğini artırmaya yönelik girişimlerin desteklenmesi ve bununla beraber uluslararası kurum/kuruluşlar ile işbirliğinin geliştirilmesine öncelik verilecektir.

1. **Kırsal Kalkınma Çalışma Grubu Toplantıları:** Kırsal alanının sorunlarını araştırmak, kırsal alan yönetimi ve planlaması hakkında çalışmalar yapmak, kentsel tarım alanlarını yaşatmak, kent-kır barışıklığını sağlamak ve köylerin doğal nüfusunu kendi ana topraklarında yaşanabilir kılmak amacıyla ilgili kurum ve kuruluşların da katılımıyla TRC3 Bölgesi Kırsal kalkınma çalışma grubu oluşturulması planlanmaktadır. Köylerin tarımsal niteliklerini geliştirmek, kırsal mahallelerin doğal dokusuna uyumlu, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasını sağlamak, gıda güvenliği, yerel tohum gibi konularda faaliyetler gerçekleştirilebilecek ve böylece kamu, üniversite, özel sektör ve STK işbirliği ile oluşturulacak bu çalışma grupları ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak projeler geliştirilmesine altlık çalışmaları hazırlayabilecektir.

2. **Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi SOP Çalıştayları:** Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programı kapsamında Bölgenin mevcut durum ve potansiyelinin ortaya konulması, ilgili alanlarda faaliyet gösteren Bölgedeki tüm kurum ve kuruluşlarla ortak hedefler ve faaliyetlerin belirlenmesi ve işbirliklerinin geliştirilebilmesi amacıyla çalıştaylar düzenlenecektir.

3. **Kırsal Kalkınma İşbirliği Protokolleri:** TRC3 Bölgesi illeri genel olarak üretimleri tarım ve hayvancılık sektörüne dayalı olan kırsal niteliği yüksek, sanayileşme konusunda yeterli düzeyde ilerleme sağlamamış geleneksel ekonomiye dayalı kentlerden oluşmaktadır. Bölgede Kamu, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasında yeterli işbirliği ve koordinasyonun bulunmaması, bölgelerarası gelişmişlik düzeyinin asgari düzeye indirilmesi hedefine ulaşılmasında engelleyici bir unsur niteliğindedir. Bölge'deki tarımsal örgütler; sürekliliklerini sağlayıcı finansal kaynaklar bulmakta zorlanmakta ve üye aidatlarının toplanması konusunda da sıkıntılar yaşamaktadırlar. Desteklemeler kapsamında herhangi bir görevi olmayan meyve ve sebze üretici birlikleri, üye ve faaliyetlerinin devamlılıkları konularında sorunlar yaşamaktadır. Bu nedenle de asli görevleri olan üreticilere destek olunması görevlerini yerine getirememektedirler. Ayrıca tarım-sanayi işbirliğinin sağlanması, üretimde verimlilik artışını sağlayıcı projelerin yürütülmesi gibi görevleri de üstlenmeleri önemlidir. Üniversite, ziraat odaları, üretici ve yetiştirici birlikleri, üreticiler, kamu kurum ve kuruluşları ve gıda sanayi gibi tüm paydaşların işbirliğinin sağlanarak yöresel ürünlerin

markalaşma faaliyetlerinin koordinasyonun artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu nedenle Bölgede faaliyet gösteren il Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Tarım Kooperatifleri, TKDK, Ziraat Odaları, Ticaret Borsaları, derneklerle bölgesel kalkınma stratejilerinin hayata geçirilebilmesi ve sürdürülebilir kırsal kalkınma hedeflerine ulaşılabilmesi amacıyla işbirliği protokollerinin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

4. **Ulusal ve Uluslararası Kurum/Kuruluşlar ile İşbirliği ve Koordinasyon:** Ajans'ın, ulusal ve uluslararası düzeyde stratejik işbirlikleri geliştirerek hedef bölge ve sektörlerde, bölge potansiyelinin harekete geçirilmesinde öncü aktör olması öngörülmektedir. Bu kapsamda ulusal düzeyde Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, IPARD programı kapsamında Avrupa Birliği Bakanlığı ile işbirlikleri gerçekleştirilebilecektir. Uluslararası düzeyde BM Gıda ve Tarım Örgütü (UN-FAO), Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) gibi uluslararası kuruluşlar ile işbirliği geliştirilebilir.

5. **Dış Fonlar Kapsamında Proje Geliştirilmesi:** 2018 Yılı (IPA/RYSOP) Programı Rekabetçilik ve Yenilik Sektörel Operasyonel Programı kapsamında Ajansımız tarafından geliştirilen ve üzerindeki çalışmaları sürdürülen diğer bir proje TRC3 Bölgesi Üzüm Sektörü Kümelenme ve Geliştirme Merkezi (TRC3 Region Grape Sector Clustering and Development Center) Projesi'dir. Proje konsept notu hazırlanmış, Operasyon Tanımlama Belgesi (OTB) çalışmaları sürdürülmektedir. Projenin bir sonraki çağrı dönemde başvurusunun yapılması planlanmaktadır. IPA/RYSOP) Programı Rekabetçilik ve Yenilik Sektörel Operasyonel Programı kapsamında üzerinde çalışılması planlanan diğer bir proje TRC3 Bölgesinde KOBİ'lerin Desteklenmesi ve Danışma Merkezi (TRC3 Region Manufacture Sector Support and Counselling Centre) projesidir. Projenin konsept notu hazırlanarak taslak ortaklık yapısı oluşturulmuştur. Projenin bir sonraki çağrı dönemde başvurusunun yapılması planlanmaktadır. Söz konusu AB Fonları dışında 2018 yılında Kırsal Kalkınma alanında çağrısına çıkılan hibe programları da başvuru hazırlanması açısından değerlendirilecektir.

6. **TRC3 Bölgesi Coğrafi İşaretler Projesi:** Coğrafi işaretler, özellikle yerel üreticilerin pazara yönelik üretim yapmaları konusunda cesaretlendirilmesi, daha kaliteli üretimde bulunmaları için teşvik aracı olarak kullanılması ve yerel dinamiklerin canlandırılması bakımından ayrı bir önem taşımaktadır. Mayıs 2016'da başlatılan TRC3 Bölgesi Coğrafi İşaretler Projesi, TRC3 Bölgesi illerinde üretimi yapılan ve coğrafi işaret adayı olabilecek özgün tarımsal ve gıda ürünlerinin belirlenmesi, bu ürünlere coğrafi işaret alınması için gerekli teknik ve idari çalışmaların ilgili kurum ve kuruluşlarla ile işbirliği içinde başlatılması ve yürütülmesini kapsamaktadır. 2017 yılında, Proje kapsamında ön plana çıkan ve coğrafi işaret alınması için seçilen ürünlerin (Derik Halhalı zeytini, Sason çileği, Zivzik narı, Faraşin balı vb.) analiz ve raporlama çalışmaları yürütülmeye başlanmıştır. 2018 yılı içerisinde proje faaliyetleri sürecinde seçilen 4 adet tarım ve gıda ürününe coğrafi işaret tescil başvurusu yaptırılması planlanmıştır. Ayrıca coğrafi işaret tescili için başvurusu yapılan tarım ve gıda ürünleri başta olmak üzere bölgenin ulusal ve uluslararası düzeyde pazar bulabilecek stratejik tarım ve gıda ürünlerinin katma değerli hale dönüştürülmesi, markalaşmaları ve tanıtılmalarına katkı sağlayacak işbirliklerinin geliştirilmesi ve yurt içi ve yurt dışı fuar ve kurum kuruluş ziyaretleri hedeflenmektedir. Bununla birlikte özellikle tarımsal örgütlenmeler noktasında iyi uygulama örneklerinin ziyaret edilmesi, iş birlikleri geliştirilmesi ve eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

7. **Mardin Tarım Çalıştayı:** Mardin ilinde katma değerli tarımsal üretimin artırılarak markalaştırılması ve hayvancılık sektöründe rekabetçiliğin geliştirilmesi, tarımsal altyapının güçlendirilmesi amacıyla Ajans ve Mardin Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile Mardin Tarım Çalıştayı düzenlenmesi planlanmaktadır. Çalıştay öncesi konu ile ilgili kurum paydaşlarından görüş alınması, Çalıştay temasının belirlenmesi ve oluşturulacak çalışma grubu ile temadaki çalışmaların yapılması amacıyla 2017 yılında paydaş toplantısı gerçekleştirilmiştir.

8. **Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi (URGE) Programı Kapsamında Proje Geliştirilmesi:** Ülkemizde sınaî ve/veya ticari faaliyette bulunan veya yazılım sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin uluslararası pazarlarda rekabet gücünü artırmaya yönelik eğitim ve danışmanlık giderleri ile yurt dışına açılmalarına yönelik faaliyetlerinin desteklendiği URGE programı kapsamında Bölge'de potansiyeli olduğu belirlenen Mardin Gıda Kümesi ve Siirt - Şırnak Bal Kümesi gibi yerel dinamiklerin harekete geçirilmesine olanak sağlayarak, işbirliği kuruluşlarının önderliğinde ihracat seferberliği başlatmak; firmaların, işbirliği kuruluşları önderliğinde ortak ihtiyaç analizi, ortak öğrenme (eğitim ve danışmanlık) ve pazarlama (tanıtım, marka, ticaret heyeti, eşleştirme) gibi ihracata yönelik eylem ve faaliyetlerinin desteklenmesiyle kapasitelerinin artırılmasına yönelik projeler hazırlanacaktır. Yurt dışı pazarlama ve alım heyetlerine ilişkin faaliyetlere doğrudan katılım sağlanacaktır. Haricen bölgenin ihracat yelpazesinin genişletilmesi ve çeşitlendirilmesi için yerel üretimin uluslararası rekabetin arttırılmasına yönelik olmak üzere proje geliştirme faaliyetleri yatırım destek ofislerince yürütülecektir.

iii. Tanıtım ve Yatırım Destek

Ajansın orta vadeli olarak hazırlamış olduğu Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programı'nı; Bölgedeki konu ile ilgili tüm paydaşlarla paylaşması, kurumlardan görüş ve öneriler alması, ortak hedefler ve faaliyetleri belirleyebilmesi ve geliştireceği işbirliklerin altyapısını oluşturabilmesi amacıyla geniş katılımlı paydaş bilgilendirme ve tanıtım toplantıları düzenlenecektir. Bununla birlikte KKG SOP amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik olarak Bölge'ye özgü, katma değeri yüksek, gelişme potansiyeli olan ürünlerin markalaşma ve tanıtım çalışmalarına destek vermek amacıyla ilgili fuarlara katılım sağlanacaktır.

1. **Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi SOP Bilgilendirme ve Tanıtım Toplantıları:** Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programı kapsamında Ajansın yürüteceği faaliyetler hakkında Bölgedeki tüm paydaşların süreç hakkında bilgilendirileceği bilgilendirme ve tanıtım toplantıları organize edilecektir. Programın amaç ve önceliklerinin anlatılacağı toplantılarda paydaşlarla işbirliği geliştirme ve program önceliklerinin paydaşlar tarafından sahiplenilmesi program kapsamında belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi açısından önem arz edecektir.
2. **9. Yöresel Ürünler Fuarı (YÖREX, Antalya):** Üretildiği veya yetiştirildiği yörenin adıyla anılan tarım ürünleri gıda ürünleri, el sanatı ve sanayi ürünlerini ulusal ve küresel ölçekte tanıtmak amacıyla organize edilen YÖREX Yöresel Ürünler fuarı dokuzuncu kez düzenlenmektedir. Fuara 2016 ve 2017 yıllarında Ajansın koordinasyonunda bölgedeki ilgili tüm aktörlerin iş birlikleriyle katılım sağlanmış ve bölgemizin yöresel ürünleri turizm ve kırsal kalkınma ekseninde tanıtılmıştır. Bölgenin coğrafi işaretli ürünleri başta olmak üzere turizm ve kırsal kalkınma açısından potansiyel barındıran yöresel ürünlerinin tanıtılması amacıyla ilgili oda ve borsalar ile kamu kurum ve kuruluşlarının iş birliğiyle katılım sağlanması bölgenin yöresel ürünlerinin yerel ve kırsal kalkınma açısından tanıtılması ve yeni pazarlara açılması açısından önemli görülmektedir.
3. **NFV Expo Sert Kabuklu Yemişler, Meyve ve Sebzeler İhtisas Fuarı:** Bölgemizde önemli bir geçim ve gelir kaynağı haline gelen, yöremize has kabuklu-kabuksuz yemişler ile meyve ve sebzelerin (Siirt fıstığı, Zivzik narı, Derik zeytini, menengiç, kızvan, tuzlu bıttım, ceviz, Sason çileği, Mezrone üzümü, Midyat Palamudu, Gelin Yanağı armudu gibi) marka haline gelerek, uluslararası standartlara sahip ihraç ürünü haline getirilebilmesi ve katma değeri yüksek ürünlere dönüştürülmesi, bölge ekonomisine sunduğu katkının artırılması ve kazanımların daha da ileriye götürülmesi için ajansımızın üstlenmiş olduğu aktif rol kritik bir önem taşımaktadır. Söz konusu ürünlerin değer ve getiri artışlarını sağlamak üzere çeşitli organizasyonlarda aktif rol üstlenilerek bilgi, beceri ve tecrübe alışverişi oluşturularak uzmanlaşmaya gidilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte ürünlerin rekabetçi pazarlar nezdinde tanıtımı yapılmalı, kurulacak stantlarda yatırımcı ve tacirleri cezbedici bilgilendirmeler yapılarak talep artışı sağlanmalıdır. Bu amaçla, NFV Expo Sert Kabuklu Yemişler, Meyve ve Sebzeler İhtisas Fuarı'na bölgesel düzeyde (TRC3 Bölgesi olarak)

katılım sağlanarak ürünlerin tanıtımının yapılması sağlancak ve rekabet edebilir düzeye getirilebilmesi için gerekli bağlantıların kurulması için girişimlerde bulunulacaktır.

iv. Ajans Destekleri

Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi SOP kapsamında ortaya konulan hedeflerin gerçekleştirilmesi amacıyla Ajans desteklerinden faydalanılacaktır. 2018 yılında; yöresel ürünlerin markalaştırılması ve ticari değer kazanması, gıda sektörü değer zincirinin geliştirilmesi, birim hayvan başına verim değerinin yükseltilmesi, üretim tekniklerinin modernizasyonu ve standartlaşmasına yönelik Güdümlü Projeler yürütülecektir. Önceki yıllardan devam eden GP'lerin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için proje yürütücüsü kurumlara destek verilmeye devam edilecektir. Bununla birlikte geliştirilen yeni güdümlü projelerin uygulanması için çalışmalar yürütülecektir. Bölgede kırsal kalkınma alanında faaliyet gösteren kurumların kapasitelerinin artırılması amacıyla Ajans Teknik Destek Programı (TD) uygulanacaktır. Ayrıca SOP kapsamında belirlenen konulardaki projelerin fizibilite çalışmalarının hazırlanabilmesi amacıyla Fizibilite Desteği (FD) uygulamaya konulacaktır. 2019 yılı ve sonrasında ise TD ve FD ile birlikte proje teklif çağrısı yöntemi işletilerek Kırsal Sanayi değer Zinciri MDP uygulanacaktır.

1. **Batman Yerel Pazar Güdümlü Projesi (2017):** Batman il merkezinde mezbelelik halde bulunan yaklaşık 40 yıl önce kurulmuş olan "Alo Tevşo" diye anılan halk pazarı, artık zamanımız koşullarına cevap verememektedir. Yöresel ürünlerin markalaşması ve ticari değer kazanması yolunda da önemli bir buluşma noktası haline gelen Batman'ın tarım potansiyelini açığa çıkaran Batman yöresel ürünler pazarını daha modern hale gelecek şekilde halkın hizmetine kazandırmak suretiyle, hem geleneksel gıdaların gereği gibi üretimi ve pazarlanması temin edilebilecek hem de yerel ürünler değerince fiyata satılarak kırsal kalkınmanın önü açılacaktır. Batman ilinde doğal ve yerel ürün pazarları kurarak, yerli halk ile Batman iline gelen misafirlerin kaynaşmaları ve ihtiyaçlarının giderilmesi amaçlanmaktadır. Proje yürütücüsü Batman Belediyesi olup ortağı bulunmamaktadır. Projenin tahmini toplam maliyeti 7.772.762 TL olup %90 Ajans katkısı (~ 7 milyon TL) öngörülmektedir. 2017 yılı sonunda KAYS üzerinden başvurusu tamamlanan proje için değerlendirme süreci devam etmektedir (Ek 1.1).
2. **Mardin Gıda Analiz ve Ticaret Kapasitesinin Geliştirilmesi Güdümlü Projesi (2017):** Mardin'in Kızıltepe, Derik ve Nusaybin ilçelerinde yoğunlaşan hububat üretiminin doğru analizi, şeffaf ticareti ve sektörel yönelimini desteklemek açısından geliştirilen proje ile tarımsal üretimin geniş toplumsal tabanını oluşturan çiftçilerin daha fazla gelir elde edebilmeleri, yerel piyasanın standardizasyonu ve üretimden ihracata süreçlerin hızlanması amaçlanmıştır. Mardin ilindeki tarımsal ürünlerin doğru analiz ve şeffaf ticareti ile üretim ve ihracatını geliştirerek sektörde katma değer sağlayan bütün kesimlere fayda sağlayacak bir altyapı oluşturmak ve bu sayede bilgiye sayalı tarımsal ekonomiyi geliştirmek projenin genel hedefini oluşturmaktadır. Proje kapsamında yeni hizmet binasının bünyesinde teknik kapasite bileşeni kapsamında modern gıda laboratuvarı, müzayede salonu ve elektronik satış sisteminin kurulması, eğitim ve konferans salonları ile dış ticaret destek merkezinin kurulması, kurumsal kapasite bileşeni kapsamında eğitim ve akreditaston çalışmaları gerçekleştirilecektir. Proje yürütücüsü Kızıltepe Ticaret Borsası'dır ve proje ortağı bulunmamaktadır. Projenin tahmini toplam maliyeti 10.000.000 TL olup %40 Ajans katkısı (~ 4 milyon TL) öngörülmektedir. 2017 yılı sonunda KAYS üzerinden başvurusu tamamlanan proje için değerlendirme süreci tamamlanmış ve olumlu değerlendirilen proje Yönetim Kuruluna sunulmuştur. Kurul tarafından onaylanan projenin fizibilitesi hazırlanarak Bakanlık onayına sunulacaktır. (Ek 1.2).
3. **Midyat Telkâri Tasarım ve Uygulama Merkezi Güdümlü Projesi (2017):** Telkâri, özgün işlemeleri ile tarihte birçok medeniyetin izlerinin yer aldığı Mardin'in sahip olduğu çok kültürlü yapının yansımalarını barındıran önemli bir kültür varlığıdır. İlde turizm hareketliliği yükseldikçe telkâri gibi birçok ürünün bir tüketim nesnesi olarak fabrikasyona kaydığı görülmüştür. Üretici ve satıcıların kısa vadeli kazanım refleksi ile desteklediği ve sürecin uzun vadede doğrudan telkârinin

kendisine ve Mardin'in turizm marka değerine olumsuz yansımaları kaçınılmaz olacaktır. Midyat Telkari Tasarım ve Uygulama Merkezi güdümlü projesi ile, Mardin'de yerel zanaat ürünlerinin tasarım boyutunun güçlendirilmesi, ürün değer zincirinin teknolojiyle desteklenerek standartlaştırılması, ekonomik değerin yükseltilerek gelir ve istihdam olanaklarının geliştirilmesi ve kültürel zenginliğimizin markalaşması yoluyla sosyoekonomik kalkınmaya katkı sağlanması hedeflenmektedir. Proje ile aynı zamanda, yerel hediyelik eşya üretim kabiliyetinin inovasyon temelinde geliştirilmesi ve kentin dezavantajlı kesimleri de dahil olmak üzere iş sahiplerinin turizm ekonomisinden daha fazla yararlanmalarının sağlanması amaçlanmaktadır. Projenin inşaat-kurulum, tanıtım ve teknik destek bileşenleri bulunmaktadır. Midyat Kaymakamlığı'nın yürütücü kurum olduğu projenin ortağı bulunmamaktadır. Projenin tahmini maliyeti 2.600.000 TL olup %90 (2.340.000 TL) Ajans katkısı öngörülmüştür. 2017 yılı sonunda KAYS üzerinden başvurusu tamamlanan proje için değerlendirme süreci devam etmektedir (Ek 1.3).

4. **Şırnak Bal Kümesi Geliştirme Merkezi Güdümlü Projesi (2018):** Şırnak ilinde uzun yıllardan beri devam eden arıcılık sektörünün gelişmesi ve kırsal kalkınmada öncü rol alması için ilgili paydaşların işleteceği bir Bal Kümesi Geliştirme Merkezinin kurulması hedeflenmektedir. Projenin gerçekleştirilmesi ile birlikte üreticilerin üretim sürecinde ihtiyaç duyduğu malzemelerin daha uygun maliyetle üretilerek çiftçilerin üretime teşvik edilmesi, üretim süreçlerinin standartlaştırılarak katma değeri yüksek ürünlerin çıktı olarak elde edilmesi amaçlanmaktadır. Proje yürütücüsü Şırnak Arı Yetiştiricileri Birliği, proje ortağı Şırnak Üniversitesi'dir. Projenin tahmini toplam maliyeti 5.000.000 TL olup %75 Ajans katkısı (~ 3,8 milyon TL) öngörülmektedir. Projenin 2018 yılı içerisinde başvurusunun gerçekleştirilmesi planlanmaktadır (Ek 1.4).

5. **Teknik Destek Programı:** 2018 yılında, üst ölçekli planlar ve TRC3 2014-2023 Bölge Planı dikkate alınarak, SOP'un amaçları doğrultusunda belirlenen konular çerçevesinde, SOP öncelikleri ile uyumlu faaliyet gösteren kurumlara teknik destek programı kapsamında kurumsal kapasitelerini geliştirmeye yönelik olarak destek verilecektir. Bununla birlikte TRC3 Bölgesinde gerek kamu kurum ve kuruluşları gerekse STK ve KOBİ'lerin proje hazırlama ve uygulama bakımından kurumsal kapasiteleri oldukça düşüktür. Söz konusu hedef gruplara, başta AB hibeleri ve diğer uluslararası fonlara yönelik olmak üzere proje hazırlama eğitimleri verilecek ve Bölgede kırsal kalkınma alanında faaliyet gösteren ilgili kurum/kuruluşların da ulusal ve dış fon finansman kaynaklarını Bölgeye çekebilmesi için projeler geliştirmeleri sağlanacaktır.

6. **Fizibilite Desteği:** TRC3 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planında Öncelik 1.6. Kırsal Alan Yaşam Kalitesinin Artırılması önceliği kapsamında fizibilite çalışmalarının yapılması hedeflenmektedir. Ajans, bölgenin kalkınması ve rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılmasına ve bölgenin yenilik ve girişimcilik kapasitesinin geliştirilmesine yönelik olarak, ***SOP kapsamında belirlenen konulardaki projelerin fizibilite çalışmaları için SOP kapsamında faaliyet gösteren kurum/kuruluşlara*** doğrudan mali destek kapsamında yer alan fizibilite desteği sağlayacaktır.

v. Önemli Kamu Yatırımları

TRC3 Bölgesinde "Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programı" ile ilişkilendirilen devam eden kamu yatırımları tablodaki gibidir:

Tablo 5. Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi SOP ile İlgili Önemli Kamu Yatırımları

Proje Adı	İller	Sorumlu Kuruluş	Bütçe (bin TL)	Başlama-Bitiş Tarihi	İlgili Özel Amaç
GAP Organik Tarım Küme Projesi	GAP İlleri	GAP BKİ	15.490	2015-2019	1, 2, 3, 4, 5
Tarım ve Tarım Dışı Faaliyetlerin Çeşitlendirilmesi Projesi	GAP İlleri	GAP BKİ	99.676	2015-2019	6, 7

GAP Bölgesi Sulama Sistemlerinin İşletimi Bakımı ve Yönetimi Projesi	GAP İlleri	GAP BKİ	11.095	2015-2019	1, 2, 3, 5
GAP Tarımsal Eğitim ve Yayım Projesi	GAP İlleri	GAP BKİ	33.129	2015-2019	1, 2, 3, 4, 5, 8
Hayvancılık Altyapısının Geliştirilmesi Projesi	GAP İlleri	GAP BKİ	4.584	2015-2019	4, 7, 8
GAP Bölgesi Tanıtım ve Markalaşma Uygulama Projesi	GAP İlleri	GAP BKİ	5.150	2017-2019	5, 6, 7
Entegre Kırsal Kalkınma Projesi	GAP İlleri	GAP BKİ	140.559	2009-2019	2, 3, 4, 6

e. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi SOP, orta vadeli bir program olup 3 yıl içerisinde faaliyetlerinin tamamlanması planlanmaktadır. İlk bir yıllık dönem içerisinde araştırma raporları, saha çalışmaları ve analiz çalışmalarına ağırlık verilerek mevcut durum ve potansiyel ortaya konacaktır. Ajans güdümlü proje destekleri yine ilk yılda faaliyetlerine başlayacaktır. İzleyen yılda ilgili kurum ve kuruluşlar ile birlikte işbirliği ve koordinasyon faaliyetleri üzerine yoğunlaşılarak somut adımlar atılması öngörülmektedir. Kırsal Sanayi Değer Zincirinin Güçlendirilmesi MDP ise programın son yılında yapılması planlanmaktadır. Programın 2018 yılı için zaman planlaması aşağıdaki tabloda detaylandırıldığı gibidir. 2018 yılı sonrasındaki faaliyetler için öngörüler de tabloya yansıtılmıştır. 5 yıl içinde tüm faaliyetlerin tamamlanması ve sonuçların ölçülmesi beklenmektedir.

Tablo 6. Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi SOP Zaman Planlaması

Proje ve Faaliyet Alanı	Bileşen Adı	Bileşen Türü	Yöntem	Sorumlu Birim	İlgili Birim	2018		2019		2020	
						1	2	1	2	1	2
Araştırma, Analiz ve Programlama	TRC3 Bölgesi Kırsal Kalkınma Strateji Belgesi	Faaliyet	Strateji Belgesi	ASGPB	YDO'lar DİFB	X	X				
	TRC3 Bölgesinde Bağcılığın Mevcut Durumu ve Geliştirilme Potansiyeli Raporu	Faaliyet	Araştırma Raporu	ASGPB	YDO'lar	X	X				
	TRC3 Bölgesinde Kooperatifçilik ve Örgütlenme Raporu	Faaliyet	Araştırma Raporu	ASGPB	YDO'lar	X	X				
	TRC3 Bölgesinde Bulgurun Marka Değeri Araştırma Raporu	Faaliyet	Araştırma Raporu	ASGPB	MYDO			X	X		
İşbirliği ve Koordinasyon	Kırsal Kalkınma Çalışma Grubu Toplantıları	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	ASGPB	YDO'lar, KurKor	X	X	X	X	X	X
	Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi SOP Çalıştayları	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	ASGPB	YDO'lar, KurKor	X	X				
	Kırsal Kalkınma İşbirliği Protokolleri	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	ASGPB	YDO'lar DİFB	X		X		X	
	Ulusal ve Uluslararası Kurum/Kuruluşlar ile İşbirliği ve Koordinasyon	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	ASGPB	YDO'lar DİFB	X	X	X	X	X	X
	Dış Fonlar Kapsamında Proje Geliştirilmesi	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	DİFB	ASGPB YDO'lar	X	X	X	X	X	X

Proje ve Faaliyet Alanı	Bileşen Adı	Bileşen Türü	Yöntem	Sorumlu Birim	İlgili Birim	2018		2019		2020	
						1	2	1	2	1	2
	TRC3 Bölgesi Coğrafi İşaretler Projesi	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	DİFB	ASGPB YDO'lar	X	X				
	Mardin Tarım Çalıştayı	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	ASGPB	MYDO, KurKor	X					
	Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi (URGE) Programı Kapsamında Proje Geliştirilmesi	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	YDO'lar	DİFB		X		X		X
	TRC3 Bölgesi Yöresel Ürünlerinin Markalaştırılması Çalışmaları	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	YDO'lar	ASGPB DİFB			X	X	X	X
Tanıtım ve Yatırım Destek	Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi SOP Bilgilendirme ve Tanıtım Toplantıları	Faaliyet	Tanıtım	ASGPB	YDO'lar, KurKor	X	X	X		X	
	9. Yöresel Ürünler Fuarı (YÖREX, Antalya)	Faaliyet	Tanıtım	YDO'lar	KurKor		X		X		X
	NFV Expo Sert Kabuklu Yemişler, Meyve ve Sebzeler İhtisas Fuarı	Faaliyet	Tanıtım	YDO'lar	KurKor		X		X		X
Ajans Destekleri	Batman Yerel Pazar Güdümlü Projesi	Alt Program	Güdümlü Proje Desteği	BYDO	ASGPB PYB, İDB	X	X	X			
	Mardin Gıda Analiz ve Ticaret Kapasitesinin Geliştirilmesi Güdümlü Projesi	Alt Program	Güdümlü Proje Desteği	MYDO	ASGPB PYB, İDB	X	X	X			
	Midyat Telkari Tasarım ve Uygulama Merkezi Güdümlü Projesi	Alt Program	Güdümlü Proje Desteği	MYDO	ASGPB PYB, İDB	X	X	X			
	Şırnak Bal Kümesi Geliştirme Merkezi Güdümlü Projesi	Alt Program	Güdümlü Proje Desteği	ŞYDO	ASGPB PYB, İDB	X	X	X	X	X	
	Teknik Destek Programı	Alt Program	Teknik Destek	PYB	ASGPB İDB, YDO	X	X	X	X	X	X
	Fizibilite Desteği	Alt Program	Fizibilite Desteği	PYB	ASGPB İDB, YDO		X	X	X	X	X
	Kırsal Sanayi Değer Zincirinin Güçlendirilmesi MDP	Alt Program	MDP	PYB	ASGPB İDB, YDO					X	X

f. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programı (KKG SOP) için yönetim ve koordinasyon düzenlemeleri kapsamında "ajans dışı" ve "ajans içi" paydaşların içinde olduğu bir yapı tasarlanmıştır. KKG SOP proje ve faaliyetlerinin ana yürütücüsü Dicle Kalkınma Ajansı olacaktır.

Ajans içi yönetim ve koordinasyon düzenlemesinde Ajansın ilgili tüm birimleri yer almaktadır. Programının uygulamaya konulması ve hedeflerine ulaşması için ana sorumlu birim Araştırma, Strateji Geliştirme ve Planlama (ASGPB)'dir. Bununla birlikte çeşitli faaliyetlerde Ajansın diğer birimleri

sorumlu/ilgili birim olarak çalışmaların yürütülmesinden sorumlu olacaktır. Program Süresi ve Zaman Planlaması başlığı altında verilen tabloda her bir proje ve faaliyet alanı için tayin edilen sorumlu birimler detaylı olarak verilmiştir. SOP kapsamında yürütülecek faaliyetlerde görevli olan birimler faaliyetlerin sorunsuz şekilde uygulanmasından sorumludur. Faaliyetlerin gerçekleşmelerinin takibi amacıyla ASGPB başkalığında bir SOP yürütme komisyonu kurulacaktır. Faaliyetlerle ilgili tüm birimlerden temsilcilerin bulunacağı komisyon üç ayda bir toplanacaktır. Birimler sorumlu oldukları faaliyetlerin ilerlemelerini ve gerçekleşmelerini takip edecek ve komisyona sunacaktır. Yapılan toplantılarda faaliyetlerin gerçekleşme durumları, varsa yaşanan sıkıntılar ve bunlara dair çözüm önerileri ortaya konacaktır.

SOP hedeflerine ulaşmak için Bölgedeki paydaşlar ile de işbirliği yapılacaktır. Ajans dışı yönetim ve koordinasyon düzenlemelerinde; programın uygulanmasına katkı sağlayacak olan tüm dış paydaşlar yer alacaktır. Dış paydaşlar ile işbirliği ve koordinasyonun sağlanmasından ASGPB, DİFB ve YDO'lar sorumludur.

g. İzleme ve Değerlendirme

Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programının izleme ve değerlendirmesinin yapılması amacıyla ASGPB ve İDB koordinasyonunda Ajans içi ilgili tüm birimlerin katılımıyla altışar aylık dönemlerde izleme ve değerlendirme toplantıları gerçekleştirecektir.

SOP kapsamında belirlenen faaliyetlerin izleme ve değerlendirmesi sorumlu birimler tarafından yapılacak ve konsolide edilmek üzere İDB'ye iletilecektir. Ajans tarafından yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin uygulanmasından Program Yönetimi Birimi (PYB), izlenmesinden ve değerlendirilmesinden İzleme ve Değerlendirme Birimi (İDB), Avrupa Birliği ve benzeri dış kaynaklı fon bulma ve SOP kapsamında bu fonlara ait projelerin yazılmasından ve yürütülmesinden Dış İlişkiler ve Fonlar Birimi (DİFB) sorumludur. SOP kapsamında yapılacak araştırma ve analiz çalışmalarının yürütülmesinden ASGPB, tanıtım ve yatırım destek faaliyetlerinin uygulanmasından YDO'lar sorumludur. İşbirliği ve koordinasyon faaliyetleri ise ASGPB, DİFB ve YDO'lar tarafından gerçekleştirilecektir.

SOP İlerleme Raporlarının ve SOP Kapanış Raporu'nun hazırlanmasından İDB sorumludur. İzleme faaliyetleri, programda belirlenen performans göstergelerinin gerçekleşme oranlarının doğru veriler toplanarak analiz edilmesi ve bunların raporlanmasını içermektedir. Toplanan veriler değerlendirmenin ana unsurları olan etkinliği, etkililiği, verimliliği, uygulanabilirliği ve sürdürülebilirliği çerçevesinde irdelenecek ve değerlendirme sonuçları Kalkınma Bakanlığı'na raporlanacaktır.

4. Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programı

a. Amaç

Genel Amaç

Yatırım ortamı ve genç işgücü niteliğinin iyileştirilmesiyle genç istihdamının artırılması

Özel Amaçlar

1. İstihdam yoğun yatırımların Bölgeye çekilmesi ve yaygınlaştırılması
2. Yatırım ortamının iyileştirilmesiyle istihdam olanaklarının artırılması
3. Girişimcilerin finansmana erişiminin kolaylaştırılmasıyla nitelikli girişimciliğin geliştirilmesi
4. Mesleki ve teknik eğitim kurumları ile sektörler arasındaki uyumun artırılması

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

İşgücü piyasası açısından gençler birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de dezavantajlı konumda yer almaktadırlar. Gençler arasında istihdam ve işgücüne katılma oranlarının diğer yaş gruplarına göre düşük, işsizlik oranının ise yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Genç işsizliğinin, gençler ve toplum üzerinde yarattığı olumsuzluklarla baş etmek ve toplumsal refahın ve geleceğin teminat altına alınmasını sağlamak üzere gençleri hedef alan özel politikaların geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Genç istihdamının ve girişimciliğinin artırılmasında gençlerin bireysel beceri ve kapasitelerinin geliştirilmesinin büyük payı vardır. Bunun sağlanabilmesi için hedef kitlesini dezavantajlı gençlerin oluşturduğu ve gençlerin sosyal katılımını amaçlayan merkezlerin Bölge'de yaygınlaştırılması önem arz etmektedir.

Gençliğin tanımı genel olarak alt sınır zorunlu eğitim çağının sona erdiği yaşa isabet etmektedir. ILO, 15-24 yaş aralığında yer alan nüfusu "genç nüfus" olarak kabul etmekte ve bu grupta yer alan işsizleri "genç işsizler" olarak tanımlamaktadır. Dünyada 15-24 yaş arası, genç olarak nitelendirilen 1,2 milyar kişi bulunmaktadır. Bu rakam dünya nüfusunun %16,2'sini oluşturmaktadır. Dünyada 2016 yılı itibarıyla 70,7 milyon genç işsiz bulunmaktadır. OECD ülkelerinin Global Genç İşsizlik Oranı ise %13'tür. Bölgesel farklılıklar ile birlikte değerlendirildiğinde ise ortaya daha çarpıcı sonuçlar çıkmaktadır.

TÜİK projeksiyonlarına göre genç nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı yıllar itibariyle azalmakla birlikte nüfusumuzun önemli bir kısmını halen %16 ile gençler oluşturmaktadır. 2025 yılında bu oranın %14,8'e düşmesi beklenmektedir. TRC3 bölgesinde ise nüfusun %22'sini gençler oluşturmaktadır.

Tablo 7. TRC3 ve Türkiye Nüfus Gelişimi ve Genç Nüfus Payı

BÖLGE	YIL	TOPLAM NÜFUS			GENÇ NÜFUS (15-24 YAŞ)			GENÇ NÜFUS (%)
		TOPLAM	ERKEK (%)	KADIN (%)	TOPLAM	ERKEK (%)	KADIN (%)	TOPLAM
TR	2011	74.724.269	50,2	49,8	12.542.174	51,1	48,9	16,8
	2016	79.814.871	50,2	49,8	12.989.042	51,2	48,8	16,3
TRC3	2011	2.056.997	51,1	48,9	452.247	53,7	46,3	22,0
	2016	2.179.588	50,9	49,1	479.262	52,6	47,4	22,0

Gençlerde işsizlik oranı, 2015 yılında %18,5 iken 2016 yılında %19,6 olarak gerçekleşti. Bu oran, 2016 yılında genç erkeklerde %17,4, genç kadınlarda ise %23,7 oldu. Genç erkeklerde işsizlik oranı bir önceki yıla göre 0,9 puan artarken genç kadınlarda işsizlik oranı bir önceki yıla göre 1,5 puan artış gösterdi.

Genç nüfusun yoğunlukta olduğu Bölge'de, işsizlik sorunu da en çok gençleri etkilemektedir. TÜİK verilerine göre işsizlik oranının en yüksek olduğu bölge %24,8 ile TRC3 bölgesi olmuştur. Ülke genelinde genç işsizlik oranının en yüksek olduğu TRC3 Bölgesi'nde yaklaşık her üç gençten biri işsizdir

(Bölge'deki genç işsizlik oranı %35,3). 15-24 yaş grubu istihdam oranı ülke ortalaması %32,6 iken, Bölge'deki 15-24 yaş arası gençlerin sadece %17,7'si istihdam edilebilmektedir. İşgücüne katılma oranında da TRC3 Bölgesi, Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Gençlerin işgücüne katılma oranı ülke genelinde %38 dolaylarında olmasına karşın, Bölge'de bu oran %26,1'dir. İşsizlik ve özellikle genç işsizliği, TRC3 Bölgesinin en önemli sosyoekonomik sorunu olarak öne çıkmaktadır.

Gençlerde istihdam oranı, 2015 yılına göre 0,1 puan düşerek 2016 yılında %34,1 oldu. İstihdam edilen gençlerin %17,6'sı tarım, %31,3'ü sanayi, %51,1'i ise hizmet sektöründe yer aldı.

İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden yararlanmak amacıyla 15-24 yaş grubu bireylerin yaptığı başvurular, 2016'da krizlerin etkisi ile son 13 yıla oranla 10 kat artmıştır. 2016 yılı TRC3 verilerine göre gençlerin İŞKUR'a başvurusu toplam başvurunun %35,7'sine tekabül etmektedir. İŞKUR'un sunduğu tüm hizmetlerin nihai hedefi istihdam artışı sağlamaktır. Bölgede, İŞKUR tarafından işe yerleştirilenlerin üçte birinden fazlası gençlerden oluşmaktadır. 2003 yılından itibaren İŞKUR'a kayıtlı genç işgücünün arttığı, görülmektedir. 2016 yılı itibarıyla TRC3 Bölgesinde İŞKUR'a kayıtlı 132.533 işgücünün %25,3'ünü gençler oluşturmaktadır. 2016 yılı verilerine göre Bölgemizde Aktif İşgücü Politikalarından toplam 9.690 kişi yararlanmıştır. Gençlerin bu kurslardan yararlanma oranı %52,4'tür.

Tablo 8. TRC3 ve Türkiye İŞKUR İstihdam Göstergeleri ve Genç Payları

BÖLGE	YIL	BAŞVURU		İŞE YERLEŞTİRME		KAYITLI İŞGÜCÜ		KAYITLI İŞSİZ	
		TOPLAM	GENÇ (%)	TOPLAM	GENÇ (%)	TOPLAM	GENÇ (%)	TOPLAM	GENÇ (%)
TR	2003	1.155.038	15,1	65.398	20,9	623.794	---	587.479	28,8
	2016	3.316.884	29,1	789.133	28,0	4.465.327	19,7	2.372.038	14,7
TRC3	2003	8.452	19,4	324	18,8	5.692	---	5.497	32,9
	2016	88.312	35,7	5.311	37,2	132.533	25,3	85.689	28,4

Kaynak: İŞKUR

Söz konusu istatistikler ve göstergeler incelendiğinde; makro ekonomik politikalar dâhilinde istihdam dostu sektörlerin seçilmesi ve bu sektörlere yönelik yatırımlar ile genç istihdamının sağlanmasının gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Gençlere yönelik aktif istihdam politikası uygulamaları kapsamında işveren temelli ayrımcılığın önlenmesine yönelik uygulamalar, beceri uyumsuzluğunun ortadan kaldırılması hedefli programlar ve mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesine yönelik düzenlemelerin yapılması bu doğrultuda gerçekleştirilebilir politikaların başında gelmektedir. Bununla birlikte işgücü piyasasının şartlarının gençlere adaptasyonunun sağlanması kapsamında genç yoksulluğunu önleyecek ve "düzgün iş"lerin sayısının artıracak düzenlemeler tasarlanmalıdır. Gençlere yönelik istihdam imkânlarının artırılması tek başına yeterli olmayacak istihdamın kalitesinin yükseltilmesi ve çalışan genç yoksulların oluşmasını engelleyecek düzenlemeler gerekli olacaktır. Ajans tarafından yürütülecek "Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programı" kapsamında, belirlenen proje ve faaliyetler sonucunda Türkiye'nin en genç nüfusuna ve en düşük istihdam oranına sahip bölge olan TRC3 Bölgesinde; gençlerin istihdam edilebilirliğine yönelik gençlerin önündeki engellerin kaldırılması, genç nüfusun iş gücü piyasasının ihtiyaçları yönünde mesleki ve kişisel becerilerinin artırılması, genç girişimciliğinin ve girişimcilik kapasitesinin geliştirilmesi, ve bölge dışına olan genç nüfus göçünün azaltılması ve bu sayede genç işsizliğinin azaltılması hedeflenmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Bu program için istihdam yoğun sektörler, "başta hazır giyim ve çağrı merkezi olmak üzere 50 ve üzeri çalışan sayısı olan işletmeler" olarak tanımlanmıştır. Genç İstihdamının Artırılması SOP kapsamında ulaşılması hedeflenen sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Tablo 9. Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programı Sonuç Göstergeleri

Gösterge Adı	İlgili Özel Amaç(lar) #	SOP Hedefi (3 Yıllık)	2018 Yılı Hedefi	Birim	Mevcut Durum	Doğrulama kaynağı
50 ve üzeri çalışanı olan işletme sayısı	1	660	620	Adet	596	SGK İstatistikleri
50 ve üzeri çalışanı olan işletmelerdeki istihdam miktarı	1	115.000	108.000	Kişi	104.423	SGK İstatistikleri
Yeni yapılan yatırım sayısı	1	1.660 650	1.600 600	Adet	1.567 (2017) 561 (2015-2017 YTB)	Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi, Yatırım Teşvik Belgesi İstatistikleri
Yeni yatırımlardaki istihdam sayısı	1	23.000 43.000	20.000 40.000	Kişi	17.727 37.829 (2015-2017 YTB)	Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi, Yatırım Teşvik Belgesi İstatistikleri
Yatırım ortamı parametrelerinde iyileşme oranı	2	10	-	%	-	TÜİK, DİKA
Bireysel Katılım Sermayesi sayısı	3	5	1	Adet	Yok	DİKA
Girişimci desteği alan yatırımcı sayısı	3	3.660	2.440	Kişi	1.220	KOSGEB İl Müdürlükleri
Bölgedeki sektörlere karşılık gelen mesleki ve teknik eğitim kurumlarındaki bölüm ve kursların oranı	4	55	40	%	32,5	Millî Eğitim Bakanlığı İstatistikleri
İşletmelerde çalışan mesleki eğitimli oranı	4	75	60	%	52	TÜİK

Genç İstihdamının Artırılması SOP kapsamında yapılacak faaliyetlere ilişkin çıktı göstergeleri aşağıdaki tabloda yer aldığı gibidir.

Tablo 10. Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programı Çıktı Göstergeleri

Proje ve Faaliyet Alanı	Gösterge Adı	SOP Hedefi (3 Yıllık)	2018 Yılı Hedefi	Birim	Doğrulama kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Hazırlanan strateji belgesi sayısı	12	4	Adet	Ajans Faaliyet Raporu
	Hazırlanan araştırma ve analiz raporu sayısı	15	8	Adet	Ajans Faaliyet Raporu
İşbirliği ve Koordinasyon	Düzenlenen çalışma grubu toplantı sayısı	32	8	Adet	Toplantı Tutanakları
	Çalışma grubundaki kurum sayısı	60	40	Adet	Toplantı İmza Föyleri
	Çalışma grubundaki kişi sayısı	80	40	Kişi	Toplantı İmza Föyleri

Proje ve Faaliyet Alanı	Gösterge Adı	SOP Hedefi (3 Yıllık)	2018 Yılı Hedefi	Birim	Doğrulama kaynağı
	Düzenlenen çalıştay sayısı	6	2	Adet	Çalıştay Raporları
	Çalıştaylara katılan kişi sayısı	360	120	Kişi	Çalıştay İmza Föyleri
	Geliştirilen işbirliği protokol sayısı	10	4	Adet	Protokoller
	İşbirliği geliştirilen ulusal kurum sayısı	12	4	Adet	Protokoller
	İşbirliği geliştirilen uluslararası kurum sayısı	3	1	Adet	Protokoller
	Dış fonlar kapsamında yapılan proje başvurusu	12	1	Adet	Proje Başvuru Formları
	Dış fonlar kapsamında uygulanan proje sayısı	4	1	Adet	Proje Raporları
	Mesleki eğitime hazır hale getirilen atölye sayısı	12	4	Adet	Ajans Faaliyet Raporu, İl Milli Eğitim Md.
Kapasite Geliştirme	Uygulamalı girişimcilik eğitimi verilen kişi sayısı	1000	720	Kişi	Eğitim Katılımcı Listeleri
Tanıtım ve Yatırım Destek	Düzenlenen SOP bilgilendirme ve tanıtım toplantısı sayısı	6	4	Adet	Toplantı Tutanakları
	SOP bilgilendirme toplantısına katılım sağlayan kurum sayısı	120	80	Adet	Toplantı İmza Föyleri
	SOP bilgilendirme toplantısına katılım sağlayan kişi sayısı	360	120	Kişi	Toplantı İmza Föyleri
	Düzenlenen teşvik ve destek tanıtım toplantı sayısı	12	4	Adet	Toplantı Tutanakları
	Teşvik ve destek tanıtım toplantısına katılım sağlayan kurum sayısı	100	80	Adet	Toplantı İmza Föyleri
	Teşvik ve destek tanıtım toplantısına katılım sağlayan kişi sayısı	400	120	Kişi	Toplantı İmza Föyleri
	Düzenlenen yatırımcı buluşmaları etkinlik sayısı	6	2	Adet	Toplantı Tutanakları
	Yatırımcı buluşmaları etkinliğine katılım sağlayan kişi sayısı	60	20	Kişi	Toplantı İmza Föyleri
	Yurtdışı çalışma ziyareti sayısı	3	1	Adet	Ajans Faaliyet Raporu
	Yurtdışı çalışma ziyaretine katılan kişi sayısı	12	4	Kişi	Ajans Faaliyet Raporu
	Hazırlanan rehber ve bülten sayısı	10	3	Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Geliştirilen güdümlü proje sayısı	12	2	Adet	Güdümlü Proje Bilgi Formları
	Uygulanan güdümlü proje sayısı	10	3	Adet	Proje Nihai Raporları
	Teknik Destek Programından faydalanan kurum sayısı	50	16	Adet	Ajans Faaliyet Raporu

Proje ve Faaliyet Alanı	Gösterge Adı	SOP Hedefi (3 Yıllık)	2018 Yılı Hedefi	Birim	Doğrulama kaynağı
	Teknik Destek Programı kapsamında eğitim alan kişi sayısı	1250	400	Kişi	Ajans Faaliyet Raporu
	Fizibilite Desteği kapsamında hazırlanan fizibilite sayısı	12	4	Adet	Ajans Faaliyet Raporu
	Uygulanan MDP sayısı	2	1	Adet	Başvuru Rehberleri
	MDP kapsamında desteklenen proje sayısı	30	12	Adet	Program Nihai Raporları
	Bölgede kurulan mükemmeliyet merkezi sayısı	1	-	Adet	Proje Nihai Raporları
	Bölgede kurulan iş geliştirme merkezi sayısı	1	-	Adet	Proje Nihai Raporları
	Bölgede kurulan genç girişimci merkezi sayısı	1	-	Adet	Proje Nihai Raporları
	Bölgede kurulan tasarım ve uygulama merkezi sayısı	1	-	Adet	Proje Nihai Raporları
	İstihdam sayısı	4000	300	Kişi	Proje Nihai Raporları
	İşlik sayısı	22	22	Adet	Proje Nihai Raporları
	Girişimcilik ve inovasyona yönelik eğitim ve danışmanlıklardan faydalanan kişi sayısı	200	-	Kişi	Proje Nihai Raporları, Ajans Faaliyet Raporu

d. Proje ve Faaliyetler

i. Araştırma, Analiz ve Programlama

Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programı kapsamında müdahale alanların belirlenmesine yönelik olarak, Bölgenin yatırım ortamı ve istihdam eksenini kapsamlı bir şekilde ortaya çıkaracak araştırma ve analiz faaliyetleri gerçekleştirilecektir. 2018 yılı Çalışma Programı kapsamında bu doğrultuda gerçekleştirilecek çalışmalar aşağıdaki başlıklarda detaylandırılmıştır.

1. **İl Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi:** Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda, Bölge'de yatırım tanıtımı konusunda faaliyet gösteren ilgili kurum, kuruluşlar ve Başbakanlık Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı (TYDTA) işbirliğiyle Bölge illerinin yatırım destek ve tanıtım alanındaki gündemine yön verecek şekilde yerel işbirliği ve iş bölümü esaslarını belirleyen, yatırım destek ve tanıtım çalışmalarını stratejik bir çerçevede ele alarak çerçevesini belirleyen İl Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejileri hazırlanacaktır. Söz konusu strateji dokümanları ile illerimizde rekabet gücü ve potansiyeli olan sektörlerine odaklanmayı sağlayacak yönlendirme ve destekleme faaliyetlerinin belirtildiği, yurtiçi ve yurtdışı yatırım çekme ve tanıtım faaliyetlerinde ilgili kurum ve kuruluşlar arasında hedef birliğinin sağlandığı, ilerlemenin somut göstergelerle takip edildiği bir çalışma olması beklenen stratejiler ile illerin rekabet gücünün geliştirilmesine önemli katkı sağlanması hedeflenmektedir. Bu dokümanlarda bölgenin ulusal ve uluslararası potansiyel yatırımcıların belirlenerek bu yatırımcıların illere çekilmesi için özel stratejiler yer alacaktır.
2. **TRC3 Bölgesinde Ara Eleman İhtiyacı: Sorunlar ve Çözüm Önerileri Araştırma Raporu:** İşgücü piyasasının gerektirdiği nitelikler ile işgücü arzının niteliklerinin örtüşmemesi istihdam oranların düşük olmasının nedenlerinden biridir. Birçok sektörde ara eleman temininde yaşanan zorlukların önüne geçilmesi için doğru işveren ile doğru işsizin buluşmasına olanak sağlayacak işgücü piyasası analizi çalışmaları yapılması, faaliyet türlerine ve meslek sınıflamalarına göre işverenlerin

personel taleplerinin mevcut işsizler tarafından karşılanıp karşılanamama durumunun belirtildiği çalışmalar gereklidir. Bölgemizde insan kaynaklarının geliştirilmesi, işgücü piyasasında arz talep dengesinin kurulması ve böylelikle istihdamın artırılması ve işgücü verimliliklerinin yükseltilmesi ile ekonomik ve sosyal yapıda gelişmenin sağlanması için mevcut durumu ortaya koymak amacıyla çalışmalar yürütülecektir.

3. **TRC3 Bölgesinde İstihdam Yoğun Sektörlerin Geliştirilme Potansiyeli Araştırma Raporu:** TRC3 Bölgesinde işsizlik en önemli sorunların başında gelmektedir. TÜİK 2015 Yılı İşgücü Araştırması sonuçlarında İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 2'ye göre işsizlik oranının en yüksek olduğu Bölge %24,8 ile TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt), aynı araştırmaya göre en düşük istihdam ve işgücüne katılma oranı sırasıyla %28,7 ve %38,2 ile yine Bölgemiz olmuştur. Bununla birlikte Bölge illerinin 15-24 yaş aralığı nüfus oranlarına bakıldığında Şırnak %23,91, Siirt %23,09 Batman %21,35 ve Mardin %20,83 ile illerin ülke ortalamasının üstünde genç nüfusa sahip oldukları görülmektedir. Bu oranların yatırımların ihtiyacı olan işgücünün karşılanması konusunda yatırımcılara önemli fırsatlar sunma avantajına çevrilebilmesi için işsizliğin önlenmesinde kurtarıcı rol oynayan emek-yoğun özellikteki sektörlerin Bölgedeki mevcut durumunun tespit edilmesi, Bölgeye uyum sağlayacak özellikteki emek yoğun sektörlerin belirlenmesi çalışmaları bu kapsamda yürütülecektir.

4. **TRC3 Bölgesi Dış Ticaret Analizi-Yeni Pazar İhtiyaçları Raporu:** 2013 yılında gerçekleştirilen TRC3 Bölgesi Sanayi Envanteri anket çalışmasında, Bölge'deki sanayici ve iş adamları ile yapılan görüşmelerde, daha çok Suriye ve Irak konusunda bilgi sahibi oldukları ve bu sebeple bu bölgeler ile dış ticaret yapmayı tercih ettikleri görülmüştür. TRC3 Bölgesi aynı zamanda konum itibari ile ticari ilişkiler konusunda daha çok Suriye ve Irak ile irtibatlıdır. Bölge içerisinde üretilen malların %98'i Irak'a ihraç edilmektedir. Bölge içerisinde üretilen ürünlerin ihracatında en önemli sorun tek pazara olan bağımlılıktan kaynaklanan yüksek orandaki risktir. Örneğin, Türkiye ile Suriye arasında 2003-2011 yılları arasında sürekli artış gösteren dış ticaret göstergelerinde, bu tarihten sonra Suriye'deki iç savaşın ortaya çıkmasıyla keskin bir düşüş yaşanmıştır. Özellikle ihracatın tek bir pazara olan bağlılığının azaltılması amacıyla Bölge'deki sanayici ve iş adamlarının alternatif pazarlar ve dış ticaret olanakları hakkında bilgi düzeylerinin artırılması gerekmektedir. Bu sebeple Bölge için alternatif pazarlar ve bu pazarların ticaret olanakları hakkında bir çalışma hazırlanarak bu ihtiyacın karşılanması sağlanacaktır.

5. **İl Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu:** Ajans, YDO'lar koordinasyonunda, illerde yatırım ortamı ve süreçlerine ilişkin mevcut durumu, yatırımcıların karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerileri içeren İl Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği halinde hazırlayacak ve yönetim kuruluna sunacaktır. Bu amaçla, bölge illerinde özel sektöre yönelik olmak üzere yatırıma uygun alanlara (arazi) ilişkin veriler ilgili kurum ve kuruluşlardan güncel şekilde temin edilerek derlenecektir. Yatırım alanlarıyla birlikte hammadde, enerji, lojistik, iş gücü gibi yatırım kararının alınmasında etkisi olan konularda yatırım maliyetlerine ilişkin veri seti oluşturulacaktır. Bu sayede, yatırımların artırılmasına katkı sağlayacak her türlü bilgi ve veriyi ilgili kurum ve kuruluşlardan toplama görev ve sorumluluğu ile devlet yardımları sisteminin yapısının ve işleyişinin geliştirilmesine yönelik çalışmalara katkıda bulunulacaktır. Yatırım ortamının iyileştirilmesine ilişkin sürece katkı sağlamak amacıyla, daha etkin yatırım destek ve tanıtım mevzuatının ve destek politikalarının oluşturulmasına yönelik olarak öneriler geliştirilecek ve ilgili mercilere iletilecektir. Bu şekilde, her bir YDO koordinasyonunda hazırlanacak raporların birleştirilmesi suretiyle hazırlanacak Ajans Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu, yönetim kurulunda görüşülerek Bakanlığa gönderilecektir. Yatırım destek ofisleri, yatırım ortamının iyileştirilmesine ilişkin sürece katkı sağlamak amacıyla,

daha etkin yatırım destek ve tanıtım mevzuatının ve destek politikalarının oluşturulmasına yönelik olarak da öneriler geliştirecek ve bunları ilgili mercilere iletecektir.

Ajans, yatırım ortamının değerlendirilmesinin yanı sıra insan kaynağı ile orantılı olarak illerde yatırım yapılabilecek sektörlerin belirlenmesi için sektörel bazlı araştırma çalışmaları da yürütecektir. Yatırım Rehberi niteliğindeki bu çalışmalar, mevcut durum tespitinden yola çıkılarak firma ve ürün grupları bazında değerlendirmelerin yer aldığı ve sektörlerin yapılanmasına ilişkin gözlemlerle geleceğe yönelik yol haritasının oluşturulması amaçlanmaktadır.

6. **Mardin 2. OSB Sektörel Öneri Analiz Raporu:** Mardin Organize Sanayi Bölgesi 1976 yılında Güneydoğu Anadolu Bölgesinin (Gaziantep'ten sonra) ikinci organize sanayi bölgesi olarak kurulmuş, bölgenin aktif bir üretim sahası olarak faaliyete geçmesi 1990'lı yılları bulmuş ve ancak 2010 yılı itibariyle bütün parseller tahsis edilebilmiştir. Tahsis edilen parsellerin dörtte üçü bugün üretimde iken 12 parsel kapalı, yatırım süreci geçmiş olmasına rağmen 16 parsel hala inşaat aşamasında ve 14 parsel de proje aşamasındadır. Bölgenin 40 yıllık deneyimi ve Mardin'e yatırım yapmak isteyen yatırımcıların arazi bulamama sorunu göz önüne alındığında değerlendirilemeyen parsellerin ne kadar büyük bir verimsizlik yarattığı görülmektedir. Değerlendirilen parsellere bakıldığında katma değeri görece düşük gıda imalatına yönelik tesislerin çoğunlukta olduğu, bu alanda özellikle Irak piyasasını elinde bulundurmakla birlikte kendi içinde aynı pazara yönelik rekabetin firmaları zayıflattığı bir tablo karşımıza çıkmaktadır. Bu durum Mardin'in 2. OSB deneyimini son derece önemli hale getirmektedir. Hükümetin doğu ve güneydoğu illerinin kalkınmasına zemin hazırlayacak en cazip teşvik paketlerini uygulamaya koyduğu bir dönemde . Bu amaçla Mardin'in Artuklu ilçesine yapılması planlanan 2. OSB için sektörel odaklanma ile birlikte çok sektörlü paylaşım durumunda yatırım alanı için kriterler belirlenmesini içeren bir öneri çalışması hazırlanacaktır. Söz konusu öneri çalışmasında sektörel kümelenme, ham madde ve pazar açısından avantajlı alanlar ile bölgesel ve ulusal arz-talep durumu, ithal edilen ve ihracata yönelik ürünler ve kritik-stratejik öneme sahip ürünlere ilişkin sektörel veriler karar almayı kolaylaştıracak şekilde analiz edilecektir.

ii. İşbirliği ve Koordinasyon

Bölge'de yasal yaptırımlar olmaksızın ortak çıkar ve amaca dönük geliştirilecek işbirlikleri, bölge kalkınması için temel bir gereksinimdir. Genç İstihdamının Artırılması SOP kapsamında TRC3 Bölgesi'ndeki kamu kurum ve kuruluşları, birlikler, odalar ve diğer kamu hizmeti sağlayan özerk teşekküller, sivil toplum kuruluşları, özel kesim, üniversiteler ve diğer yerel aktörlerle işbirliğinin tesisi Ajans'ın işbirliği stratejisinin önemli bir önceliğini teşkil etmektedir. Bölge'de işbirliği kültürünün yetersiz olmasından dolayı ortaklık yoluyla projeler üreterek hayata geçirme, ortak faaliyetler gerçekleştirme Ajans'ın destek araçlarıyla işbirliğini artırmaya yönelik girişimlerin desteklenmesi bununla beraber uluslararası kurum/kuruluşlar ile işbirliğinin geliştirilmesine öncelik verilecektir.

1. **TRC3 Bölgesi İstihdam Çalışma Grubu Toplantıları:** Bölge'de istihdam alanında faaliyetlerini sürdüren kurum ve kuruluşlar, işçi ve işveren kuruluşları, mesleki örgütler ve STK temsilcilerini bir araya getirmek amacıyla "İstihdam Çalışma Grubu" oluşturulacaktır. İstihdam odağı göz önünde bulundurularak verimlilik esası ile sınırlı sayıda katılımcıdan oluşacak ve uygun aralıklarla toplanacak çalışma grubu faaliyetleri çerçevesinde toplantı ve çalıştaylar düzenlenerek genç istihdam oranının düşük olmasının sebepleri, arttırılmasına yönelik çözüm önerileri, program kapsamında hazırlanan rapor ve analizlerin çıktıları ele alınacak ve ilerleyen süreçte programın sürdürülebilirliğinin sağlanması için kurumlara düşen sorumluluklar göz önünde bulundurularak bir yol haritası oluşturulacaktır.

2. **Genç İstihdamının Artırılması SOP Çalıştayları:** Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programı kapsamında Ajansın yürüteceği faaliyetler hakkında Bölgedeki tüm paydaşların süreç

hakkında bilgilendirileceği çalıştaylar organize edilecektir. Çalıştaylar programın amaç ve önceliklerinin anlatılacağı, paydaşlarla işbirliği geliştirme ve program önceliklerinin paydaşlar tarafından sahiplenilmesi program kapsamında belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi açısından önem arz edecektir

3. **Yatırım Ortamı Çalışma Grubu Toplantıları:** İş ve yatırım ortamının geliştirilmesine yönelik olarak ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalar yapmak suretiyle illerimizde yatırımların gelişmesinin önündeki engellerin tespit edildiği ve çözümü için inisiyatifin alındığı bir süreç başlatılacaktır. Özel sektör kapsamında izin ve ruhsat işlemlerinin takip ve sonuçlandırılması, yatırımcıların yerelde karşılaştıkları sorunların giderilmesi, ilde yatırım ortamının iyileştirilmesi veya diğer faaliyetlerine yönelik olarak, kamu veya özel sektör temsilcileri ve diğer ilgili paydaşlarla işbirliğinin tesisiyle yatırım ortamı çalışma grupları oluşturulacaktır. Bu çalışma grupları ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak projeler geliştirilmesine altlık çalışmaları hazırlayacaktır.

4. **İstihdam İşbirliği Protokolleri:** Genç istihdamın artırılması odağı çerçevesinde TSO'lar, İŞKUR, SGK, İl Milli Eğitim Müdürlükleri, KOSGEB, Üniversiteler, KSS ve OSB başkanlıkları, MÜSİAD, işçi ve işveren kuruluşları, ESOB ve ihtiyaç dahilinde diğer kurum/kuruluşlarla genç istihdamın artırılması çalışmalarının kapsayıcılığını ve verimliliğini artırmak amacıyla işbirliği protokolleri imzalanacaktır.

5. **Ulusal ve Uluslararası Kurum/Kuruluşlar ile İş birliği ve Koordinasyon:** Genç İstihdamın Artırılması odağı kapsamında 2018 Yılı içerisinde istihdam sektöründe kayıtlı istihdamın teşvik edilmesi ve kamu istihdam hizmetleri, daha etkin işgücü piyasası politikalarının uygulanması, insana yakışır işler, iş sağlığı ve iş güvenliğine yönelik konularda, TRC3 Bölgesinde mesleki eğitim veren kurumlar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesindeki Eğitim ve Araştırma Merkezi, ILO, UNIDO ve UNDP ile sürekli bir işbirliği ilişkisinin tesis edilmesi konusunda çalışmalar ve organizasyonlar (eğitim, çalıştay) yapılması planlanmaktadır.

6. **Dış Fonlar Kapsamında Proje Geliştirilmesi:** AB programları ve diğer dış fonlardan istihdam sektöründe Bölgeye kaynak aktarılabilmesi amacıyla Bölgedeki paydaşlarla iş birliği içerisinde proje geliştirme faaliyetleri yürütülecektir. Paydaşların teknik kapasiteleri göz önüne alınarak proje konsepti oluşturma sürecinden uygulama sürecine kadar katkı sağlayıcı bir rol üstlenilecektir. Ajans bu rolü üstlenirken olabildiğince yararlanıcının projelerini kendi başlarına sürdürebilecekleri bir seviyeye gelmelerini hedefleyecektir. Yerel öncelikler ve kamu yararı doğrultusunda faaliyet gösteren STK'lar ile kamu kurumları arasında ortak projeler geliştirilmesine yönelik faaliyetler etkinleştirilecektir. Bölgede genç işsizlik oranı dikkate alınarak geliştirilen "TRC3 Bölgesinde Genç İstihdamının Desteklenmesi" operasyonuna yönelik çalışmalar 2018 yılı içerisinde sürdürülecektir. IPA II Döneminde Eğitim, İstihdam ve Sosyal Politika Sektörel Operasyonel Programı (EİSPSOP) programına 2018 yılı içerisinde çağrıya çıkılması durumunda sunulması planlanan diğer bir proje TRC3 Bölgesi İlköğretim II. Kademe Eğitiminin Güçlendirilmesi Projesidir. Projenin konsept notu hazırlanmıştır.

7. **Mesleki Eğitim Merkezlerinin Yaygınlaştırılmasına Yönelik İşbirliklerinin Geliştirilmesi:** TRC3 Bölgesinin rekabet edebilirliğinin artırılmasının önündeki en önemli engellerden biri, Bölgenin işgücünün niteliklerinin işgücü piyasasının ihtiyaçlarıyla uyumlu olmadığı gerçeğidir. Bölge iş gücünün %65'i ilkokul mezunu veya okur yazar olmayan erkeklerden oluşmaktadır. Ülke çapında çalışanların becerileri ile firmaların ihtiyaç duyduğu beceriler arasındaki uyumsuzluk oranı %34 düzeyinde iken, bu oran Bölgede %55'tir. Ajansımız tarafından yapılan anket sonuçlarına göre, firmalar nitelikli işgücüne erişmekte güçlük çekmektedir. İşsizlik oranı çok yüksek olmasına rağmen, bölge vasıflı işgücü sağlanması konusunda dış şehirlere bağımlıdır. Nitelikli işçi bulmakta

yaşanan zorluklar; mesleki ve teknik eğitimde düşük kayıt oranları, işgücü piyasasının bölgeye özgü ihtiyaçlarını dikkate almadan açılan mesleki eğitim programlarının yanı sıra nitelikli öğretim elemanı yetiştirme ve eğitim kurumlarının altyapısındaki eksikliklerden kaynaklanmaktadır. Söz konusu zorlukların önüne geçilebilmesi için, eğitim, istihdam ve işgücü piyasası arasındaki bağlantı eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir. Eğitim ve esnek işgücü piyasası ihtiyaçlarının uyumsuzluğunu azaltmak önemlidir. Bölgedeki işgücü piyasasının ihtiyaçlarını tanımlamak, farklı aktörlerin eşgüdümünü sağlamak ve Bölge'deki gençlerin istihdam kapasitesini artırmak amaçlarıyla mesleki eğitimin Bölgenin ihtiyacı doğrultusunda yaygınlaştırılması, mesleki eğitimin nitelikli şekilde uygulanabilmesi için uygulayıcı kuruluşların bünyesindeki teknik ve altyapısal eksikliklerin giderilmesi ve yeni merkezler kurulmasının teşvik edilmesi noktasında Ajans destekleyici faaliyetler yürütecek, ilgili kuruluşlarla işbirliği geliştirecektir.

iii. Kapasite Geliştirme

Bölgedeki genç işgücünün niteliğinin artırılması ve Bölgenin yatırım ortamının iyileştirilmesiyle istihdam olanaklarının artırılması amaçları doğrultusunda kapasitenin geliştirilmesi stratejik bir öneme sahiptir. Bu kapsamda 2018 yılında girişimciliğin teşviki için eğitimler düzenlenecektir.

1. **Ajans-KOSGEB İşbirliği Protokolü Çerçevesinde Verilecek Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri:** Bölgemizde ekonomik kalkınmayı tetikleyecek ve istihdam sorununun çözümüne katkı sunacak faktörlerinden biri olan girişimciliğin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla, Ajansımız ile KOSGEB arasında geliştirilen işbirliği kapsamında uygulamalı girişimcilik eğitimleri düzenlenecektir. Bu eğitimler ile başarılı işletmelerin kurulmasını sağlamak amacıyla, yeni girişimci adaylarının fizibilite ve iş planına dayanarak bilinçli yatırım yapmaları teşvik edilecektir.

   Bu kapsamda, 2018 yılında Ajansımızın faaliyet gösterdiği 4 ilde (Mardin, Batman, Şırnak ve Siirt) ortalama 2 (iki) ayda bir olmak üzere girişimcilik eğitimleri verilmesi planlanmaktadır. Alınan başvurular aşağıdaki kriterler baz alınarak değerlendirilecektir;
   - Yenilikçi fikirler
   - Genç girişimciler (18-29 yaş arası)
   - Kadın girişimciler

   2018 yılında her bir ilimizde 180 kişiye olmak üzere toplamda 720 kişiye eğitim ve girişimcilik sertifikası verilmesi hedeflenmektedir.

iv. Tanıtım ve Yatırım Destek

Bölgenin yatırım destek ve tanıtımı konusunda kısa ve orta vadeli ortak öncelik ve faaliyetleri belirlemek, Bölgeye yapılacak yatırımların faydalanabileceği tüm destek kalemlerinin yatırımcılara aktarılmasını sağlayacak bilgilendirme dokümanları hazırlamak, Bölgenin yatırım destek ve tanıtımı konusunda yaşanılan sorunlara çözümler üretebilmek ve böylece tüm ilgili kurum ve kuruluşları aynı vizyon etrafında bir araya getirerek kurumlar arası etkileşim ve işbirliğini geliştirmek ve böylece SOP kapsamında yürütülecek tüm çalışmaların etkinlik kazanmasını sağlayacak çalışmalar planlanmıştır.

1. **Genç İstihdamının Artırılması SOP Bilgilendirme ve Tanıtım Toplantıları:** Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programı kapsamında Ajansın yürüteceği faaliyetler hakkında Bölgedeki tüm paydaşların süreç hakkında bilgilendirileceği bilgilendirme ve tanıtım toplantıları organize edilecektir. Programın amaç ve önceliklerinin anlatılacağı toplantı paydaşlarla işbirliği geliştirme ve program önceliklerinin paydaşlar tarafından sahiplenilmesi program kapsamında belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi açısından önem arz edecektir.

2. **Teşvik ve Destek Tanıtım Toplantıları:** Ajans, bölge illerinde devlet yardımlarına ilişkin uygulamaları tanıtmak ve bu uygulamalara başvuru yapan yatırımcılara bilgi vermek ve yatırımcıyı yönlendirmek üzere özellikle de hükümetin yerelde yatırımları geliştirmek ve artırmak amacıyla

özel sektöre yönelik olarak geliştirdiği ve uyguladığı destek ve teşviklere ilişkin olarak, bilgilendirme faaliyetlerini dört ilde aktif bir şekilde gerçekleştirecektir. Destek ve teşvik uygulaması özelinde bilgilendirme ve tanıtım programları yapılabileceği gibi tek bir sektör ya da yatırım konusunu ihtiva eden odak toplantılar da organize edilecektir.

3. **Yatırımcı Buluşmaları:** Ajans özellikle bölge illerinden çeşitli nedenlerle koparak ülkemizin görece daha gelişmiş diğer illerine göç etmiş ve gittikleri yerlerin aktif birer parçası olarak ekonomilerine entegre olmuş yatırımcılar ve yatırımcıların etrafında organize oldukları sivil toplum örgütlerinin desteğini kazanarak başta kendileri olmak üzere ilişkili oldukları kesimleri hedefleyecek şekilde bilgilendirme ve tanıtım faaliyetlerini organize edecektir. Bu organizasyonlardan edinilen bilgi ve iletişim doğrultusunda, yatırımcılarla birebir çalışma, yatırımcı eşleştirme, bölge illerine heyet daveti gibi sonuç alıcı faaliyetler yürütülecektir.

4. **Yurtdışı Yatırım, Tanıtım ve İşbirliği Ziyaretleri:** Özellikle 90'lı yıllar öncesinde çeşitli sebeplerle Mardin ilinden göç ederek Avrupa'nın ekonomide önde gelen ülkelerinden olan İsveç'e yerleşmiş olan ve burada kurdukları işlerle güçlü bir sermaye oluşturan Türk İş Adamları ile bir araya gelmek amacıyla 2018 yılında İsveç'e bir ziyaret gerçekleştirilecektir. Mardin ilimizden ziyarete katılacak paydaşlar ile İsveç'de bulunan Türk İş Adamlarının gerçekleştireceği görüşmeler sayesinde ikili ilişkilerin geliştirilmesi ve bölgemize yatırım yaptırılması hedeflenmektedir. Yapılacak ziyarette ilimizin tanıtımı, yatırım ortamı ve avantajları anlatılacaktır. Toplantıya sadece Türk İş adamları değil, yabancı iş adamlarının da katılması beklenmektedir. Ekonomik yatırım güçleri görece yüksek olan bu kesimin rotalarını tekrardan ülkemize döndürmelerini sağlamak ve bu sayede ilimizin ekonomisini canlandırmak ve istihdamı artırmak programın esas amaçlarındandır.

5. **Yatırım Destek ve Teşvik Rehberi:** Ülkemizde yatırımların ve istihdamın artırılması, ihracatın ve KOBİ'lerin desteklenmesi, bölgesel dengesizliklerin giderilmesi, Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi gibi çok farklı amaçlara yönelik pek çok kurum tarafından farklı teşvik programları uygulanmaktadır. Bu yatırım teşvikleri bir taraftan özel sektör yatırımlarının desteklenerek firmaların rekabet güçlerinin artırılması yönünde katkı sağlarken diğer taraftan, doğrudan bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik de uygulanmaktadır. Teşvik uygulamaları bölgesel ve sektörel önceliklerin yanı sıra illerin özellikleri ve gelişme potansiyellerini esas almaktadır.

   Farklı kurumlarca sağlanan teşvik ve destekleri tek bir doküman altında toplayacak rehber yatırımcılar için bir yol haritası niteliğinde olacaktır. Rehberde kurumların sağladıkları desteklerin miktarı, süresi, uygun başvuru sahipleri, içerdiği konular gibi özet ve amaca yönelik bilgiler verilecektir. Bu doğrultuda hedef yatırımcıları ülkemizde ve Bölgemizde sağlanan teşvik ve desteklerden haberdar ederek ülkemizin yatırım ortamının iyileştirilmesine katkı sağlamaktır. Bununla beraber yatırıma başlama süreçleri açısından yol gösterici bilgileri içerecek; şirket türleri, kuruluş süreçleri hakkında bilgileri de kapsayacaktır.

6. **Ekonomik Göstergeler Bülteni:** TRC3 Bölgesinin ekonomik verilerini içeren ve 2014 yılında aylık ve 2015 yılında üç aylık dönemler halinde hazırlanan Ekonomik Göstergeler Bülteni, içeriği zenginleştirilmek ve geliştirilmek suretiyle üç aylık dönemler halinde hazırlanmaya devam edilecektir.

v. Ajans Destekleri

Genç İstihdamın Artırılması SOP kapsamında yatırım ortamının iyileştirilmesini, mesleki eğitimi, inovasyonu genç girişimciliği öncelikleyen güdümlü projeler ve Bölgenin ticaret ve sanayi alanlarının altyapısının iyileştirilerek rekabetçiliğinin artırılması, TRC3 Bölgesinin işgücü piyasası ihtiyaçlarına yönelik mesleki eğitimin Mesleki Eğitim Merkezleri aracılığıyla güçlendirilmesi özel amaçlarıyla Ekonomik Altyapının İyileştirilmesi MDP uygulanacaktır. 2019 yılı içerisinde uygulanmak üzere İstihdamın Artırılması MDP tasarlanacak, Ajans teknik desteği ve fizibilite desteği öncelikleri ve proje konuları SOP'un öncelikleri doğrultusunda belirlenecektir.

1. **Batman İmalat Sanayi Mükemmeliyet Merkezi (BİSMER) Güdümlü Projesi (2017):** Batman Organize Sanayi Bölgesi; güçlü altyapısı, ilin genç nüfusu ve yatırımlarda devlet yardımlarında avantajlı iller arasında yer almasından dolayı son yıllarda yatırım yapmak isteyen firmaların tercihi olmuştur. 220 yeni yatırım talebine cevap veremeyen 1.640 dönümlük alana sahip mevcut OSB'ye ilave 2.000 dönümlük arazinin kamulaştırması yapılmıştır. Böylece OSB alanının genişleyeceği öngörülmektedir. Batman İmalat Sanayi Mükemmeliyet Merkezi (BİSMER) Güdümlü Projesi kapsamında; imalat sanayinin araştırma, ürün geliştirme ve pazarlama altyapısının güçlendirilmesi amacıyla çok amaçlı bilgi, tasarım ve kuluçka merkezi inşa edilmesi planlanmaktadır. Bu proje ile, imalat sanayi alanında faaliyet göstermekte olan işletmelerin ürün araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde yaşadıkları sorunları çözerek yeni ürün geliştirmelerinin veya ürünlerini iyileştirme çalışmalarının sonuçlandırılması, personel yetiştirilmesine katkı sağlayarak bölge halkı için yeni istihdam olanakları sağlamaları hedeflenmektedir. Batman Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü'nün yürütücü kuruluş olacağı projenin ortağı bulunmamaktadır. Projenin tahmini maliyeti yaklaşık 7,4 milyon TL olup %68 (~5 milyon TL) Ajans katkısı öngörülmektedir. 2017 yılı sonunda KAYS üzerinden başvurusu tamamlanan proje için değerlendirme süreci devam etmektedir (Ek 1.5).

2. **Cizre İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) Güdümlü Projesi (2017):** Cizre'de geniş kapsamlı yatırım olanakları bulunmasına rağmen birçok girişimci imalat için uygun yer bulunamaması, yeterli bilgi birikimine sahip olunmaması ve yeteri kadar kalifiye elemanın bulunmaması gibi nedenler ile üretime yönelik adım atamamaktadır. Cizre'de İŞGEM'in kurulması vasıtasıyla bu sorunların birçok girişimci için ortadan kaldırılacağı ve başarılı bir şekilde yürütülmesi halinde de daha geniş kapsamda bir tesisinin kurulmasının önünü açacağı ve diğer TRC3 illerine de yayılacağı düşünülmektedir. Bu proje ile yeni kurulan küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) teşvik edilmesi, güçlendirilmesi, KOBİ'lerin ve girişimcilerin rekabet gücünün artırılması yoluyla TRC3 Bölgesinin kalkınmasına katkıda bulunmak genel hedefiyle toplam 5.000 m^2 kapalı alana sahip İş Geliştirme Merkezinin kurulması planlanmaktadır. Cizre Belediyesi'nin yürütücü kuruluş olacağı projenin ortağı Cizre Ticaret ve Sanayi Odası'dır. Projenin tahmini maliyeti 8 milyon TL olup %90 (7.200.000 TL) Ajans katkısı öngörülmüştür. 2017 yılı sonunda KAYS üzerinden başvurusu tamamlanan proje için değerlendirme süreci devam etmektedir (Ek 1.6).

3. **Mardin OSB Enerji Verimliliği Güdümlü Projesi (GAP Ortak İşbirliği) (2017):** Mardin Organize Sanayi Bölgesi istihdam ve ihracat açısından TRC3 bölgesinin en önemli üretim merkezi konumundadır. Bölgenin üretim çeşitliliği sınırlı olup genel olarak gıda (un, bulgur), hazır giyim (fason) ve yerel piyasaya yönelik mobilya sektörlerine dayanmaktadır. Gıda sektöründe faaliyet gösteren firmalar OSB'nin ana omurgasını oluşturmaktadır. OSB'nin Irak piyasasına hâkim ve aynı zamanda bağlı durumda olduğunu söylemek mümkündür. Mardin'de düzenli ve ucuz elektrik temini, normal üretim düzeninin sürdürülmesi için de bir gerekliliktir. Özellikle enerji istikrarı sorunu üretici ve ihracatçıyı ciddi şekilde olumsuz etkilemektedir. Bu sorun, üretim ve verimlilik kayıplarının yanı sıra firmaların terminleri yerine getirememe ve sevkiyat gecikmeleri gelir ve pazar kayıplarını beraberinde getirmektedir. Ajans ile GAP BKİ arasından geliştirilen Sanayide Enerji Verimliliği Pilot Uygulamaları Mali Destek programı yararlanıcı düzeyinde etkin bir karşılık bulamamıştır. Firmaların bu konudaki bilgi düzeyi ve isteksizliği enerji verimliliği-kalite ve yönetim sistemlerinin geliştirilmesi gibi konularda tüzel kurumsal yapılar üzerinden teknik kapasite geliştirmek suretiyle mesafe alınabileceğini göstermiştir. Bu açıdan enerji verimliliği ve etkinliği ile kurumsal sürdürülmesine ilişkin altyapının kurulmasını içeren projenin Mardin OSB'de bulunan firmaların tamamına hitap edecek olması ve kurulacak kapasitenin sürdürülebilir bir temele oturtulması ve bu arada OSB'deki firmaların düzenli ve daha ucuz elektrik talebinin karşılanması bu projenin temel gerekçelerini oluşturmaktadır. Gıda ürünleri üretim ve ticaret süreçlerinde değer zinciri üzerindeki verimsizliklerin giderilerek ilin tarıma dayalı gıda sanayi potansiyelinden daha etkin yararlanması, projenin genel hedefidir. Proje ile Mardin OSB'de bulunan daha az

maliyetli sürekli enerji arzının sağlanması ve sanayi bölgesinde sürdürülebilir enerji yönetim sistemi altyapısının kurulması amaçlanmaktadır. Projenin iki temel faaliyeti bulunmaktadır; birincisi, Mardin Organize Sanayi Bölgesinde elektrik altyapısının güçlendirilmesi (indirici trafo merkezi kurulumu), ikincisi, Mardin Organize Sanayi Bölgesinde enerji yönetim sistemi kurumsal altyapısının kurulmasıdır. Projenin yürütücüsü Mardin OSB olup, ortağı bulunmamaktadır. Projenin öngörülen toplam bütçesi yaklaşık 11,5 milyon TL olup, bunun 2.269.680,30 TL'si GAP BKİ-DİKA İşbirliğiyle yürütülen Sanayide Enerji Verimliliğinin İyileştirilmesi Pilot Uygulamaları Mali Destek Programı kapsamında kullanılamayan kaynak ile desteklenecektir. 2017 yılı sonunda KAYS üzerinden başvurusu tamamlanan projenin içeriğinin geliştirilmesi ve nihai hale getirilmesi için GAP BKİ ile yürütülen çalışmalar devam etmektedir (Ek 1.7).

4. **Mardin Genç Girişimci Merkezi Güdümlü Projesi (2018):** Ülkemizde genç nüfusun çok olduğu ve yatırım ortamı açısından genç girişimciliği koşullarının daha az elverişli olduğu İŞGEM, kuluçka merkezi, TEKNOKENT gibi uygulamalarla özellikle yenilikçi fikirlere sahip genç girişimci adayları desteklenmektedir. TRC3 Bölgesi nüfus yapısı itibariyle en genç nüfus yapısına sahip bölgelerden biri olmasına karşın yenilik içeren fikirlerin inovasyonla ticarileştirilmesine yönelik yeterli kurumsal ve teknik altyapı oluşmadığından gençlerin ciddi bir şekilde yönlendirilmesi ve eğitime tabi tutulması bir gereklilik halini almaktadır. Bu proje ile yatırım konusunda bir fikri olan ancak bu fikrini hayata geçirmeye yönelik yeterli finansman koşullarına sahip olmayan yada finansman durumlarının işletmelerinin 'ayakta kalma' dönemini atlatmaya yetemediği genç girişimci adaylarının belli bir süreyle gerekli altyapı ve donanım açısından uygun iş yeri ve ortak kullanım alanlarından istifade edilebildiği iş merkezlerinden ziyade gençlerin yenilik ve inovasyona yönelik becerilerinin geliştirildiği insan odaklı bir eğitim merkezi ve gençlere projelerini geliştirebilecekleri ve birbirleriyle iletişim sağlayabilecekleri altyapının oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu proje ile ürün ve hizmet üretme aşamasına gelen yenilikçi genç bireylere uygun koşullarda alan tahsisi ve teknik altyapı desteği de sunulabilecektir. Artuklu Kaymakamlığı'nın yürütücü kurum olacağı projenin ortağı bulunmamaktadır. Projenin tahmini maliyeti 2.700.000 TL olup ~%90 (2.430.000 TL) Ajans katkısı öngörülmüştür. Projenin 2018 yılı içerisinde başvurusunun gerçekleştirilmesi planlanmaktadır (Ek 1.8).

5. **Kurtalan Modern Sanayi Sitesi Oluşturulması Güdümlü Projesi (2018):** Kurtalan ilçesi 59.137 kişilik nüfusuyla Siirt ilinin en büyük ilçesidir. İlçede faaliyetlerini devam ettiren otomotiv sanayicileri ve imalatçılar çoğunlukla ilçedeki binaların alt katlarında olmak üzere yaşam alanlarında ya da daha dar alanlara sıkışmış durumdadır. Mevcut durum şehrin planlı gelişmesine engel oluşturmaktadır. Gelişen sanayi ve teknoloji ile beraber üreticiler modern üretim alanlarına ihtiyaç duymaktadır. Söz konusu güdümlü proje ile KOBİ ve üreticiler için planlı, modern ve kapsayıcı bir alan oluşturulması ihtiyacına çözüm üretebilmek amacıyla modern üretim alanlarının oluşturulması hedeflenmektedir. Kurtalan Belediyesi'nin yürütücü kurum olacağı projenin ortağı Kurtalan Kaymakamlığı olacaktır. Projenin tahmini maliyeti 6.660.000 TL olup ~%75 (4.995.000 TL) Ajans katkısı öngörülmüştür. Projenin 2018 yılı içerisinde başvurusunun gerçekleştirilmesi planlanmaktadır (Ek 1.9).

6. **Teknik Destek Programı:** Genç İstihdamının Artırılması SOP amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için ilgili kurumların kapasitelerinin geliştirilmesi stratejik bir öneme sahiptir. Bu sebeple üst ölçekli plan ve programlar dikkate alınarak SOP amaçları doğrultusunda belirlenen konular çerçevesinde, SOP öncelikleri ile uyumlu faaliyet gösteren kurumlara teknik destek programı kapsamında kurumsal kapasitelerini geliştirmeye yönelik olarak destek verilecektir. Bununla birlikte 2018 yılı içerisinde ilgili kurumlara başta AB hibeleri ve diğer uluslararası fonlara yönelik olmak üzere proje hazırlama ve işbirliği geliştirmelerine ve bu doğrultuda kurumsal kapasiteyi artırmaya yönelik kapsayıcı eğitimlere de destek sağlanacaktır.

7. **Fizibilite Desteği:** Ajans, bölgenin kalkınması ve rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılmasına ve bölgenin yenilik ve girişimcilik kapasitesinin geliştirilmesine yönelik olarak, ***SOP kapsamında belirlenen konulardaki projelerin fizibilite çalışmaları için SOP kapsamında faaliyet gösteren kurum/kuruluşlara*** doğrudan mali destek kapsamında yer alan fizibilite desteği sağlayacaktır.

8. **Ekonomik Altyapının Geliştirilmesi Mali Destek Programı (EAG MDP, 2018):** Turistik, sinai ve ticari yatırım ve girişimlerin gelişmesine olanak sağlayacak altyapının desteklenmesi aracılığıyla Bölgenin rekabet gücünün artırılması genel amacı doğrultusunda Ulusal ve Uluslararası politikalar ile uyumlu olacak şekilde; önceki mali destek programlarından elde edilen tecrübeler, yapılan saha çalışmaları ve paydaş görüşleri dikkate alınarak "Ekonomik Altyapının Geliştirilmesi Mali Destek Programı" (EAG MDP) hazırlanmış ve 2017 yılı sonunda ilan edilmiştir. Ekonomik altyapının geliştirilmesi ve sürdürülebilir bir yaklaşımla ekonomik altyapıya ilişkin sorunların çözülmesi amaçlarına yönelik olarak belirlenen özel amaçlar, öncelikler ve destek limitleri aşağıda verildiği gibidir.

EAG MDP Özel Amaçları:

1. Bölgenin ticaret ve sanayi alanlarının altyapısının iyileştirilerek rekabetçiliğinin artırılması
2. Bölgenin turizm potansiyelinin değerlendirilerek rekabet edebilir düzeye getirilmesi
3. TRC3 Bölgesinin işgücü piyasası ihtiyaçlarına yönelik mesleki eğitimin Mesleki Eğitim Merkezleri aracılığıyla güçlendirilmesi

EAG MDP Öncelikleri:

1. Organize Sanayi Bölgelerinde (OSB), Küçük Sanayi Sitelerinde (KSS) ve müşterek ticaret alanlarında faaliyet gösteren işletmelerin rekabet gücüne katkı sağlayacak altyapı desteğinin sağlanması.
2. Bölgenin turizmde rekabet gücünü artırmaya yönelik turizm altyapısı projelerinin desteklenmesi.
3. Mesleki Eğitim Merkezlerinin oluşturulması ve geliştirilmesi.

Programın toplam bütçesi 28.000.000 TL'dir. Projelerin uygulanacağı TRC3 Bölgesi (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) illerinin her birine 7.000.000 TL olmak üzere eşit miktarlarda kaynak ayırılmıştır. Program kapsamında desteklenecek projeler için tahsis edilecek asgari tutar 250.000 TL, azami tutar 2.000.000 TL'dir.

vi. Önemli Kamu Yatırımları

TRC3 Bölgesinde "Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programı" ile ilişkilendirilen devam eden kamu yatırımları tablodaki gibidir:

Tablo 11. Genç İstihdamının Artırılması SOP ile İlgili Önemli Kamu Yatırımları

Proje Adı	İller	Sorumlu Kuruluş	Bütçe (bin TL)	Başlama-Bitiş Tarihi	İlgili Özel Amaç
İst. Eğt. ve Sos. Pol. Sek. Op. Prog. Destek. Proj.	**Mardin, Batman, Siirt, Şırnak** Ankara, Balıkesir, Çanakkale, Şanlıurfa	GAP BKİ	115.986	2018-2021	2
GAP Eylem Planı Projeleri	**Mardin, Şırnak** Şanlıurfa, Gaziantep, Kilis	GAP BKİ	1.990.403	2010-2021	2
Nusaybin-Cizre-Silopi-Habur Demiryolu ve Habur Lojistik Merkezi	Mardin, Şırnak	GAP BKİ	532.109	2011-2021	2

Diyarbakır- Mazıdağı (Mardin) İltisak Hattı	**Mardin,** Diyarbakır	GAP BKİ	316.701	2017-2019	2
Siirt Hv. Muhtelif Altyapı İşleri	Siirt	GAP BKİ	25.000	2017-2019	2
Şırnak Havaalanı İnşaatı	Şırnak	GAP BKİ	243.731	2008-2018	2
Mardin Halk Eğitim Merkezi	Mardin	Milli Eğitim Müdürlüğü	8.500	2017-2018	4
Mardin Mes. ve Tek. And. Lis ve ÇPL (6 Atölye)	Mardin	Milli Eğitim Müdürlüğü	55.000	2016-2018	4
Mardin Atölyeler Mardin Mes.Tek. Lis.+ Çok Prog.Lis.	Mardin	Milli Eğitim Müdürlüğü	10.863	2016-2018	4
Batman Mes. Tek. And. Lis. ve ÇPL	Batman	Milli Eğitim Müdürlüğü	74.750	2016-2018	4
Batman Atölyeler	Batman	Milli Eğitim Müdürlüğü	11.500	2016-2018	4
Siirt Halk Eğitim Merkezi (Çok Amaçlı Sal.)	Siirt	Milli Eğitim Müdürlüğü	15.000	2016-2018	4
Siirt Mes. ve Tek. And. Lis. ve ÇPL	Siirt	Milli Eğitim Müdürlüğü	54.400	2016-2018	4
Şırnak Atölyeler	Şırnak	Milli Eğitim Müdürlüğü	2.250	2016-2018	4

vii. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

1. **TRC3 Bölgesinde Genç İstihdamın Teşviki Projesi:** Ajans tarafından hazırlanan ve 2013 yılında ön kabul alan TRC3 Bölgesinde Genç İstihdamın Teşviki Projesi, 2016 yılı sonunda Program Otoritesi olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın bildirimi ile IPA II döneminde tekrar değerlendirmeye alınmıştır. Proje revize edilerek Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na sunulmuş olup AB Delegasyonu incelemesindedir. İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Sektörel Operasyonel Programı (IKGSOP) (2014-2020) kapsamında, 2018 yılı içerisinde projeye yönelik revizyonların tamamlanması, teknik şartname ve ihale hazırlıklarının yapılması planlanmaktadır. TRC3 Bölgesi'nde işsizlik sorununun çözümüne katkı sağlamak amacıyla hazırlanan projenin yürütücüsü Dicle Kalkınma Ajansı olup proje ortakları Mardin Artuklu Üniversitesi, Batman Üniversitesi, Şırnak Üniversitesi ve Siirt Üniversitesidir.

e. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Genç İstihdamının Artırılması SOP, orta vadeli bir program olup 3 yıl içerisinde faaliyetlerinin tamamlanması planlanmaktadır. Bu süreçte ilk yıl yatırım ortamının iyileştirilmesi özel amacı çerçevesinde faaliyetlerin yürütülebilmesine yönelik olarak yatırım ortamının mevcut durumunun anlaşılması ve ihtiyaçların ortaya konulması amacıyla ağırlıklı olarak araştırma ve analiz çalışmaları yürütülecektir. Araştırma, analiz ve programlama bileşenleri ile birlikte 2018 yılı içerisinde daha çözüm odaklı müdahale yöntemleri geliştirilerek ilgili kurum/kuruluşlarla işbirlikleri tesis edilecektir. İkinci yılda programın özel amaçlarına uyumlu olarak Bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda tasarlanacak MDP ile çalışmalar devam edecektir. Programın etki değerlendirmesinin ise Program kapsamında yürütülen MDP'lerin tamamlanması akabinde yapılması planlanmaktadır. Programın 2018 yılı için zaman planlaması aşağıdaki tabloda detaylandırıldığı gibidir (2018 yılı sonrasındaki faaliyetler için yıllık bazda öngörüde bulunulmuştur).

Tablo 12. Genç İstihdamının Artırılması SOP Zaman Planlaması

Proje ve Faaliyet Alanı	Bileşen Adı	Bileşen Türü	Yöntem	Sorumlu Birim	İlgili Birim	2018		2019		2020	
						1	2	1	2	1	2
Araştırma, Analiz ve Programlama	İl Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi	Faaliyet	Strateji Belgesi	YDO'lar	ASGPB	X		X		X	
	TRC3 Bölgesinde Ara Eleman İhtiyacı: Sorunlar ve Çözüm Önerileri Araştırma Raporu	Faaliyet	Araştırma Raporu	ASGPB	YDO'lar	X	X				
	TRC3 Bölgesinde İstihdam Yoğun Sektörlerin Geliştirilme Potansiyeli Araştırma Raporu	Faaliyet	Araştırma Raporu	ASGPB	YDO'lar	X	X				
	TRC3 Bölgesi Dış Ticaret Analizi-Yeni Pazar İhtiyaçları Raporu	Faaliyet	Araştırma Raporu	ASGPB	YDO'lar	X	X				
	İl Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu	Faaliyet	Araştırma Raporu	YDO'lar	ASGPB	X	X				
	Mardin 2. OSB Sektörel Öneri Analiz Raporu	Faaliyet	Analiz Raporu	MYDO	ASGPB	X	X				
	TRC3 Bölgesi Mekânsal İşgücü Analizi	Faaliyet	Analiz Raporu	ASGPB	YDO'lar			X	X		
	TRC3 Bölgesi Rekabetçi Sektörler Analiz Çalışması	Faaliyet	Analiz Raporu	ASGPB	YDO'lar			X	X		
	TRC3 Bölgesi Kümelenme Analizi	Faaliyet	Analiz Raporu	ASGPB	YDO'lar			X	X		
	TRC3 Bölgesi İhracat Odaklı İran ve Irak Sektör Analiz Raporu	Faaliyet	Analiz Raporu	ASGPB	YDO'lar			X	X		
İşbirliği ve Koordinasyon	TRC3 Bölgesi İstihdam Çalışma Grubu Toplantıları	Faaliyet	Toplantı	YDO'lar	ASGPB, KurKor	X	X	X	X	X	X
	Genç İstihdamının Artırılması SOP Çalıştayları	Faaliyet	Çalıştay	ASGPB	YDO'lar, KurKor	X	X				
	Yatırım Ortamı Çalışma Grubu Toplantıları	Faaliyet	Toplantı	YDO'lar	ASGPB, KurKor	X		X		X	
	İstihdam İşbirliği Protokolleri	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	ASGPB	YDO'lar DİFB	X	X	X	X	X	X
	Ulusal ve Uluslararası Kurum/Kuruluşlar ile İşbirliği ve Koordinasyon	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	YDO'lar	DİFB ASGPB	X	X	X	X	X	X
	Dış Fonlar Kapsamında Proje Geliştirilmesi	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	DİFB	YDO'lar ASGPB	X	X	X	X	X	X
	Mesleki Eğitim Merkezlerinin Yaygınlaştırılmasına Yönelik İşbirliklerinin Geliştirilmesi	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	ASGPB	YDO'lar	X	X	X	X	X	X
	B2B Faaliyetleri	Faaliyet	Görüşmeler	YDO'lar	ASGPB, KurKor			X	X	X	X

Proje ve Faaliyet Alanı	Bileşen Adı	Bileşen Türü	Yöntem	Sorumlu Birim	İlgili Birim	2018		2019		2020	
						1	2	1	2	1	2
	TRC3 Bölgesi Ekonomik Gelişme Platformu Toplantıları	Faaliyet	Toplantı	SYDO	YDO'lar ASGPB, KurKor				X		X
Kapasite Geliştirme	Ajans-KOSGEB İşbirliği Protokolü Çerçevesinde Verilecek Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri	Faaliyet	Eğitim	PYB	YDO'lar	X	X	X		X	
Tanıtım ve Yatırım Destek	Genç İstihdamının Artırılması SOP Bilgilendirme ve Tanıtım Toplantıları	Faaliyet	Toplantı	ASGPB	YDO'lar, KurKor	X	X	X		X	
	Teşvik ve Destek Tanıtım Toplantıları	Faaliyet	Toplantı	YDO'lar	PYB ASGPB, KurKor	X		X		X	
	Yatırımcı Buluşmaları	Faaliyet	Toplantı	YDO'lar	ASGPB, KurKor		X		X		X
	Yurtdışı Yatırım Tanıtım ve İşbirliği Ziyaretleri	Faaliyet	Teknik Gezi	YDO'lar	ASGPB DİFB, KurKor		X		X		X
	Yatırım Destek ve Teşvik Rehberi	Faaliyet	Rehber	MYDO	YDO'lar	X					
	Ekonomik Göstergeler Bülteni	Faaliyet	Bülten	ASGPB	YDO'lar		X	X	X	X	X
Ajans Destekleri	Batman İmalat Sanayi Mükemmeliyet Merkezi Güdümlü Projesi	Alt Program	Güdümlü Proje Desteği	BYDO	ASGPB PYB, İDB	X	X	X	X		
	Cizre İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) Güdümlü Projesi	Alt Program	Güdümlü Proje Desteği	ŞYDO	ASGPB PYB, İDB	X	X	X	X		
	Mardin OSB Enerji Verimliliği GP (GAP Ortak İşbirliği)	Alt Program	Güdümlü Proje Desteği	MYDO	ASGPB PYB, İDB	X	X	X	X		
	Mardin Genç Girişimci Merkezi Güdümlü Projesi	Alt Program	Güdümlü Proje Desteği	MYDO	ASGPB PYB, İDB	X	X	X	X		
	Kurtalan Modern Sanayi Sitesi Oluşturulması Güdümlü Projesi	Alt Program	Güdümlü Proje Desteği	SYDO	ASGPB PYB, İDB		X	X	X	X	
	Teknik Destek Programı	Alt Program	Teknik Destek	PYB	ASGPB İDB, YDO	X	X	X	X	X	X
	Fizibilite Desteği	Alt Program	Fizibilite Desteği	PYB	ASGPB İDB, YDO	X	X	X	X	X	X
	Ekonomik Altyapının Geliştirilmesi MDP	Alt Program	MDP	PYB	ASGPB İDB, YDO	X	X	X	X	X	X
	İstihdamın Artırılması MDP	Alt Program	MDP	PYB	ASGPB İDB, YDO			X	X	X	X

f. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programı (GİA SOP) için yönetim ve koordinasyon düzenlemeleri kapsamında "ajans dışı" ve "ajans içi" paydaşların içinde olduğu bir yapı tasarlanmıştır. GİA SOP proje ve faaliyetlerinin ana yürütücüsü Dicle Kalkınma Ajansı olacaktır.

Ajans içi yönetim ve koordinasyon düzenlemesinde Ajansın ilgili tüm birimleri yer almaktadır. Programının uygulamaya konulması ve hedeflerine ulaşması için ana sorumlu birim Araştırma, Strateji Geliştirme ve Planlama (ASGPB)'dir. Bununla birlikte çeşitli faaliyetlerde Ajansın diğer birimleri sorumlu/ilgili birim olarak çalışmaların yürütülmesinden sorumlu olacaktır. Program Süresi ve Zaman Planlaması başlığı altında verilen tabloda her bir proje ve faaliyet alanı için tayin edilen sorumlu birimler detaylı olarak verilmiştir. SOP kapsamında yürütülecek faaliyetlerde görevli olan birimler faaliyetlerin sorunsuz şekilde uygulanmasından sorumludur. Faaliyetlerin gerçekleşmelerinin takibi amacıyla ASGPB başkalığında bir SOP yürütme komisyonu kurulacaktır. Faaliyetlerle ilgili tüm birimlerden temsilcilerin bulunacağı komisyon üç ayda bir toplanacaktır. Birimler sorumlu oldukları faaliyetlerin ilerlemelerini ve gerçekleşmelerini takip edecek ve komisyona sunacaktır. Yapılan toplantılarda faaliyetlerin gerçekleşme durumları, varsa yaşanan sıkıntılar ve bunlara dair çözüm önerileri ortaya konacaktır.

SOP hedeflerine ulaşmak için Bölgedeki paydaşlar ile de işbirliği yapılacaktır. Ajans dışı yönetim ve koordinasyon düzenlemelerinde; programın uygulanmasına katkı sağlayacak olan tüm dış paydaşlar yer alacaktır. Dış paydaşlar ile işbirliği ve koordinasyonun sağlanmasından ASGPB, DİFB ve YDO'lar sorumludur.

g. İzleme ve Değerlendirme

Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programının izleme ve değerlendirmesinin yapılması amacıyla ASGPB ve İDB koordinasyonunda Ajans içi ilgili tüm birimlerin katılımıyla altışar aylık dönemlerde izleme ve değerlendirme toplantıları gerçekleştirecektir.

SOP kapsamında belirlenen faaliyetlerin izleme ve değerlendirmesi sorumlu birimler tarafından yapılacak ve konsolide edilmek üzere İDB'ye iletilecektir. Ajans tarafından yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin uygulanmasından Program Yönetimi Birimi (PYB), izlenmesinden ve değerlendirilmesinden İzleme ve Değerlendirme Birimi (İDB), Avrupa Birliği ve benzeri dış kaynaklı fon bulma ve SOP kapsamında bu fonlara ait projelerin yazılmasından ve yürütülmesinden Dış İlişkiler ve Fonlar Birimi (DİFB) sorumludur. SOP kapsamında yapılacak araştırma ve analiz çalışmalarının yürütülmesinden ASGPB, tanıtım ve yatırım destek faaliyetlerinin uygulanmasından YDO'lar sorumludur. İşbirliği ve koordinasyon faaliyetleri ise ASGPB, DİFB ve YDO'lar tarafından gerçekleştirilecektir.

SOP İlerleme Raporlarının ve SOP Kapanış Raporu'nun hazırlanmasından İDB sorumludur. İzleme faaliyetleri, programda belirlenen performans göstergelerinin gerçekleşme oranlarının doğru veriler toplanarak analiz edilmesi ve bunların raporlanmasını içermektedir. Toplanan veriler değerlendirmenin ana unsurları olan etkinliği, etkililiği, verimliliği, uygulanabilirliği ve sürdürülebilirliği çerçevesinde irdelenecek ve değerlendirme sonuçları Kalkınma Bakanlığı'na raporlanacaktır.

5. Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programı

a. Amaç

Genel Amaç

Ajansın görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için beşerî, mali ve teknik kapasitesini geliştirmek suretiyle pro-aktif roller üstlenerek Bölgenin kalkınmasında lider kurum olabilmesini sağlamak

Özel Amaçlar

1. Ajansın beşerî, fizikî ve teknik altyapısını geliştirerek kurumsal kapasiteyi artırmak
2. Ajans personelinin SOP hazırlama, yürütme ve değerlendirme çalışmalarını yürütebilmesine yönelik gerekli kapasiteyi oluşturmak
3. Belirlenen SOP'ların etkin yürütülmesine yönelik Bölgedeki diğer kurumlarla iş birlikleri geliştirmek
4. Ajansın ve Bölgenin tanıtımını sağlamak

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Kalkınma ajanslarının görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için Kalkınma Bakanlığı tarafından, geçmiş uygulama tecrübeleri de dikkate alınarak, yeni bir vizyon çerçevesinde ajanslarda kurumsal dönüşüm süreci başlatılmıştır. Bakanlık tarafından, 2017 yılının son döneminde ajansların SOP sistemine geçişini sağlamaya yönelik çeşitli eğitim ve tanıtım toplantıları düzenlenerek bu süreçte hem personelin hem de temel paydaşların bilgilendirilmesi konusundaki ihtiyaçlar ortaya konmuştur. Gerek geçiş dönemi olan 2018 yılı içerisinde gerekse SOP'ların orta vadeli uygulama döneminde, Ajansın belirlediği programların başarılı bir şekilde yürütebilmesi için mevcut insan kaynağının da bu dönüşüme başarılı bir şekilde adapte olması gerekmektedir. Bu sebeple Ajans personelinin henüz deneyimi olmadığı yeni uygulamalarla ilgili uzmanlaşmasını sağlamak için hizmet içi eğitimler verilecektir.

Sonuç odaklı programların oluşturulması kadar yürütülmesi ve tamamlanmasının akabinde de etki değerlendirmesinin yapılması kritik öneme sahip olup kapasite gerektirmektedir. Bu kapasitenin Ajans personelinde oluşturulabilmesi için gerekli eğitimlerin alınması sağlanacaktır.

SOP'ların başarıya ulaşmasında Ajans'ın Bölgedeki paydaşlar ile yakın temasta olması gerekmektedir. Ajansın doğrudan gerçekleştireceği faaliyetler ile birlikte Bölgedeki diğer paydaşlarla geliştireceği iş birlikleri SOP'ların daha etkin yürütülmesine olanak sağlayacaktır. Bu sebeple Ajans diğer kurumlarla iş birliklerinin oluşturulmasına özel önem gösterecektir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Kurumsal Dönüşüm SOP kapsamında 2018 yılında yapılacak faaliyetlere ilişkin çıktı göstergeleri aşağıdaki tabloda yer aldığı gibidir.

Tablo 13. Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programı Çıktı Göstergeleri

Proje ve Faaliyet Alanı	Gösterge Adı	2018 Yılı Hedefi	Birim	Doğrulama kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Hazırlanan strateji belgesi sayısı	2	Adet	Faaliyet Raporu
	Hazırlanan araştırma ve analiz raporu sayısı	1	Adet	Faaliyet Raporu
İşbirliği ve Koordinasyon	Düzenlenen SOP değerlendirme toplantı sayısı	3	Adet	Faaliyet Raporu, Toplantı imza föyleri

Proje ve Faaliyet Alanı	Gösterge Adı	2018 Yılı Hedefi	Birim	Doğrulama kaynağı
	Düzenlenen Ajans Üniversite İşbirliği Platformu (AÜİP) toplantı sayısı	4	Adet	Faaliyet Raporu, Toplantı tutanakları
	AÜİ Platformundaki öğretim üyesi sayısı	12	Kişi	Faaliyet Raporu, Toplantı tutanakları
	Geliştirilen ilçe proje ofisi sayısı	20	Adet	Faaliyet Raporu
	Düzenlenen YK toplantı sayısı	12	Adet	Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Personele verilen eğitim sayısı	12	Adet	Faaliyet Raporu
	Eğitim alan personel sayısı	30	Kişi	Faaliyet Raporu
	Yeni istihdam edilen personel sayısı	35	Kişi	Faaliyet Raporu
	Katılım sağlanan tematik yurt dışı çalışma ziyareti sayısı	2	Adet	Faaliyet Raporu
	Tematik yurt dışı çalışma ziyaretine katılan personel sayısı	12	Kişi	Faaliyet Raporu
	Denetim sayısı	2	Adet	Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Hazırlanan tanıtım filmi sayısı	3	Adet	Faaliyet Raporu

d. Proje ve Faaliyetler

i. Araştırma, Analiz ve Programlama

1. **Kurumsal Stratejik Plan (2019-2023):** 2014-2023 yıllarını kapsayan ve Bölge Planına paralel olarak kurgulanan Ajansın Kurumsal Stratejik Planı'nın 2018 yılında tamamlanıp uygulamaya konması planlanmaktadır. Ajansın Bölge Planı'ndaki hedeflerin gerçekleştirilmesinde oynayacağı rolü ve kurumsal stratejik yönelimini ortaya koyan Stratejik Planının uygulamaya yönelik faaliyetleri, zaman içerisinde programlama kültürünün gelişmesine katkıda bulunmanın yanı sıra örgütsel koşullanmanın altyapısını da oluşturacaktır.
2. **Ajans İletişim ve Tanıtım Stratejisi:** Ajanslara verilen görev ve yetkiler göz önüne alındığında, özellikle TRC3 Bölge'sinde faaliyet gösteren ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla yakın ve etkin iletişim içerisinde bulunmak önemlidir. Bu açıdan önceki yıllarda kurulan iletişimin kalitesinin ve etkinliğinin artırılması, sistematiğe kavuşturulması ve sürdürülebilirliği sağlanacaktır. Sosyal medya araçları kurumsal olarak iletişim ve tanıtım aracı olarak kullanılacaktır. Bölge'nin basın mensupları ile yakın iletişim kurulacak, kurumsal ziyaretler gerçekleştirilecek, basın mensuplarının Ajans faaliyetleri hakkında zamanında ve doğru şekilde bilgilendirilmeleri sağlanacaktır. Ajans'ın faaliyetlerinin tanıtılmasında, ilgili faaliyet öncesi, sırasında ve sonrasında, doğru araçlarla ve doğru hedef kitleye etkin bir şekilde ulaşılmaya çalışılacaktır. Ajansın özellikle Bölge bazında karşısında bulunan engellerin başında gelen bilinirlik hususunu bir engel olmaktan çıkarmak ve Ajansın amaçları doğrultusunda hizmet ettiği konularda daha verimli sonuçlar alabilmek adına tanıtım unsurlarını da öne çıkarma ihtiyacı bulunmaktadır. Belirtilen bu hedefler ve ihtiyaçlar doğrultusunda 2018 yılında **Ajans İletişim ve Tanıtım Stratejisi** hazırlanacaktır.
3. **Kurumsal Değerlendirme ve Paydaş Analizi:** Bu çalışma ile bilgi, görüş ve beklentileri belirlenmek istenen paydaş kitlesine ilişkin sistematik bir şekilde veri toplanması amaçlanır. Paydaş analizi, önceden belirlenmiş sorular ve standart hale getirilmiş bir anket formu aracılığıyla paydaşlardan sayısallaştırılabilecek bilgi toplamaya hizmet eder. Paydaş anketlerinde elde edilen sayısal bilgiler, çeşitli yöntem ve araçlar kullanılarak analiz edilir ve stratejik planın hazırlık, uygulama ile izleme

ve değerlendirme süreçlerinde ihtiyaç duyulan bilgilerin elde edilmesi için kullanılır. Bu bakımdan gerek iletişim stratejisinin oluşturulmasında gerek Bölge Planı'nın hayata geçirilmesine yönelik projelerin uygulanmasında paydaşların beklentileri ve eğilimlerini bilmek önemlidir. Kurumlar arası iletişim analizi de bu çalışma kapsamında gerçekleştirilebilecektir. Kurumlar arası işbirliğini artıracak stratejiler bu çalışma ile de belirlenmiş olacaktır.

ii. İşbirliği ve Koordinasyon

1. **SOP Geliştirme ve Değerlendirme Toplantıları:** Ajansın belirlediği SOP'ların sorunsuz bir şekilde uygulanabilmesi, izlenmesi ve raporlanması için öncelikle yönetim ve koordinasyon düzenlemeleri çerçevesinde komisyonlar oluşturulacaktır. Bu komisyonların belirlenen aralıklarda bir araya gelmesi ve çalışmalarını yürütmesi sağlanacaktır. Belirlenen SOP'ların geliştirilmesi amacıyla paydaşlarla da toplantılar yapılarak görüş alışverişinde bulunulacaktır. Bu toplantılarda paydaşlardan gelen görüşlere azami dikkat edilecek ve uygunluğu kapsamında SOP faaliyetlerinde yer verilecektir. Bu çalışmalarla SOP'lar için üst çerçeve dokümanlarının hazırlanması hedeflenmektedir.
2. **Ajans Üniversite İşbirliği Platformu Toplantıları:** Ajansımızın girişimleriyle, Ajansımız ve Bölgemizde bulunan üniversiteler arasında işbirliğini tesis etmek üzere, yürütülen mevcut çalışmaların yanında yeni projeler tasarlamak ve uygulanmasına altyapı oluşturmak amacıyla 2016 yılında "Ajans-Üniversite İşbirliği Platformu" oluşturulmuştur. 2018 yılı itibarıyla, söz konusu platformun SOP'ların geliştirilmesi ve faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütülebilmesine aracılık edecek şekilde dönüştürülmesi planlanmaktadır.
3. **İlçe Proje Ofislerinin Geliştirilmesi:** Ajans tarafından Bölgesel gelişme hedefine yönelik olarak; Bölgedeki kamu kurum ve kuruluşlarının bünyesinde bulunan proje ofislerinin genişletilerek İlçe Proje Ofislerinin tesis edilmesi amaçlanmıştır. Bölgedeki tüm ilçeler için ayrı ayrı oluşturulan İlçe Proje Ofisleri ile kurumların proje geliştirme kapasitesinin artırılması, ulusal-uluslararası fonlardan haberdar edilmesi ve iş birliklerinin geliştirilmesi sağlanacaktır. Bununla birlikte ilçe proje ofisleri yoluyla Bölgede oluşturulacak kapasitenin, Ajans tarafından belirlenen SOP'ların hedeflerinin gerçekleştirilmesine imkân verecek şekilde kullanılması sağlanacaktır.
4. **Yönetim Kurulu Toplantıları:** Ajans Yönetim Kurulu toplantıları en az ayda bir kez olmak üzere gerçekleştirilecektir. Toplantıların Ajansın faaliyette bulunduğu 4 ilde sıralı olarak yapılması planlanmaktadır. Ancak Bölge koşulları da göz önünde bulundurularak bazı toplantıların sıra gözetmeden yapılması zorunluluğunun ortaya çıkması durumunda, Yönetim Kurulu Başkanının onayı ile belirlenecek bir ilde toplantı düzenlenebilecektir. Bununla birlikte olağanüstü durumlarda, yine Yönetim Kurulu Başkanının onayı ile telekonferans aracılığıyla Yönetim Kurulu toplantılarının gerçekleştirilmesi söz konusu olabilecektir.
5. **Kalkınma Kurulu Toplantıları:** 19.08.2016 tarih ve 29806 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Kalkınma Ajansları Kalkınma Kurullarına Temsilci Gönderecek Kurum ve Kuruluşların Belirlenmesi ve Bazı Bakanlar Kurulu Kararlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Karar" çerçevesinde düşen Kurul Üyelikleri sebebiyle yeni bir düzenlemeye kadar Kalkınma Kurulu toplantısı yapılmayacaktır. Yeni düzenlemenin yürürlüğe girmesi akabinde Kalkınma Kurulu'nun oluşturulacak sektörel çalışma grupları ile birlikte daha etkin faaliyete geçmesi sağlanacaktır.

iii. Kapasite Geliştirme

1. **İnsan Kaynağının Geliştirilmesi:** Ajansın başarısında en önemli etken beşeri kaynak yönetimi olarak görülmektedir. Personelin bilgi, beceri ve niteliklerinin bölgesel ve kurumsal önceliklere göre stratejik bir yaklaşımla geliştirilmesine özel önem verilecektir. Buna göre oluşturulan sektörel, tematik ve mekânsal uzmanlaşma süreci bütün Ajansa yaygınlaştırılacaktır. Mevcut deneyim ve bilgi birikimleri dikkate alınarak uzmanların fuar, seminer, toplantı ve konferanslara katılımları teşvik edilecektir.

Ajans'ın İnsan Kaynakları Politikası özellikle personelin kurumsal aidiyeti ile verimliliğini ve iş süreçlerinin sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik olarak güncellenecektir. Ajans'ın İnsan Kaynakları Politikasının ilkeleri çerçevesinde 2011 yılında uygulamaya başlanılan performans değerlendirme sisteminin, objektif ve somut çalışmalara dayanacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve daha etkin bir şekilde yönetilebilmesi için yeni yazılım geliştirme çalışmaları yapılacaktır. Söz konusu yazılım kapsamında personelin kurumsal memnuniyetinin de ölçülerek, memnuniyeti artırmaya yönelik bilgi altyapısının oluşturulması sağlanacaktır. Personelin çalışma ortamı geliştirilerek kurumla bütünleşmesi için motivasyon artırıcı faaliyetler organize edilecektir.

Ajans 1 genel sekreter, 17 uzman ve 3 destek personeli olmak üzere toplam 21 personel ile faaliyetlerine devam etmektedir. 2017 yılı içinde 19 uzman ve 6 destek personeli alımı gerçekleşmiş olup mülakat sonuçlarının açıklanması beklenmektedir. Ajanstaki boş pozisyonlar (iç denetçi ve hukuk müşaviri), ajansın personel devir oranı ve ihtiyaç duyulan sayıda personelin 2017 yılı alımı ile istihdam edilememe durumu göz önünde bulundurularak 2018 yılı içerisinde 1 iç denetçi, 1 hukuk müşavirliğinden sorumlu uzman ve 18 uzman personel alımı planlanmaktadır. Ajansın mevcut personel durumu ve personel ihtiyacı (kırmızı ile belirtilen) aşağıdaki tabloda verildiği gibidir.

Tablo 14. Ajansın Mevcut İnsan Kaynağı ve Personel İhtiyacı Dağılımı

Kurumsal Yapılanma	Fiziki Mekan	Genel Sekreter	İç Denetçi	Uzman				Destek Personel		Mevcut Personel	Personel Alımı
				Hukuk Müşaviri	Birim Başkanı	Koordinatör	Uzman				
Genel Sekreterlik Makamı	Ana Hizmet Binası	1	1	1						1	2
Kurumsal Koordinasyon					1		2	3	6	4	8
Dış İlişkiler ve Fonlar					1		1 2			2	2
Araştırma, Str. Geliş. ve Planlama					1		1 5			2	5
Program Yönetimi					1		1 3			2	3
İzleme ve Değerlendirme					1		2 2			3	2
Mardin Yatırım Destek Ofisi	Yatırım Destek Ofisleri					1	1 2			2	2
Batman Yatırım Destek Ofisi						1	1 2			2	2
Şırnak Yatırım Destek Ofisi						1	3			1	3
Siirt Yatırım Destek Ofisi						1	1 2			2	2
Alt Toplam		1	1	1	5	4	8 23	3	6	21	31
				17		24					
Toplam Personel		1	1	41				9		52	

* Kırmızı işaretli alanlar ihtiyaç duyulan ve alınması planlanan personel sayısını göstermektedir.

1.1. Eğitimler: Yeni işe alınacak personelin oryantasyonuna yönelik eğitimlere devam edilecek, genel ve birimlere yönelik hizmet içi eğitimlerle birlikte kişisel gelişim eğitimleri düzenlenecektir. Yeni başlayacak personele Ajans'ın temel fonksiyonları hakkında bilgi verilerek personelin görevine adaptasyonun hızlandırılması ve personelden daha hızlı verim alınması amaçlanmaktadır. Oryantasyon süreci sonucunda yeni başlayan personele Ajans'ın temel fonksiyonları hakkında uygulamalı testler yapılacak ve bu testler deneme süresi sonunda personel hakkında Genel Sekreterlik görüşü oluşturulmasına altlık oluşturacaktır. Uygulanması planlanan oryantasyon eğitiminin temel başlıkları aşağıdaki gibidir.

Tablo 15. Yeni Personel İçin Düzenlenecek Oryantasyon Eğitimleri

S.No	Eğitimin Adı	Tahmini Süre
1	Proje Hazırlama Eğitimi	3 gün
2	Proje Değerlendirme Süreci Eğitimi	3 gün
3	Uygulamalı İzleme Süreci Eğitimi	2 gün
4	Satın Alma Süreci Eğitimi	1 gün
5	Resmi Yazışma Kuralları Eğitimi	1 gün
6	İş Kanunu/Özlük Hakları/Sözleşme Bilgilendirmesi	1 gün

7	Yönetim Kurulu/Kalkınma Kurulu Toplantı ve Üyeleri Hakkında Bilgilendirme	1 gün
8	Devlet Destekleri ve Teşvikleri	2 gün
9	Bölge Planı ve Diğer Kalkınma Planları Hakkında Bilgilendirme	2 gün
10	EBYS/KAYS Programlarının Kullanımı Hakkında Bilgilendirme	1 gün
11	2009-2017 Ajans Faaliyet Raporları	3 gün
12	Bölge'nin Tanıtımı	4 gün
13	AB ve Diğer Uluslararası Fonlar	2 gün

Ajans'ın çalışma alanı içerisinde personelin yetkinliklerini geliştirmek üzere Kalkınma Bakanlığı başta olmak üzere kamu kurumlarının kendi plan ve programları dâhilinde katılım çağrısı yaptıkları eğitimlerden faydalanılacaktır. Bununla birlikte, personelin mesleki ve kişisel gelişimine katkı sunacak ve Ajans çalışmalarında verimliliğini ve bilgi düzeyini artıracak eğitimlerin düzenlenmesi sağlanacaktır. 2018 yılında Ajans bütçesinden karşılanmak üzere alınması öngörülen eğitimler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Yıl içinde ortaya çıkacak ihtiyaçlar doğrultusunda aşağıdaki eğitimlere ek eğitimler düzenlenebilecektir. Aynı zamanda, personelin sektörel çalışma konuları ile ilgili yurtiçi çalışma ziyareti ve fuar katılımları sağlanacaktır. Benzer şekilde, Ajans Bilgi İşlem görevlisinin güncel mesleki bilgi, yeterlilik düzeyi ve tecrübelerini artırma amacına yönelik eğitimlere katılımı sağlanacaktır.

Tablo 16. 2018 Yılında Alınması Planlanan Eğitimler

S. No	Eğitimin Adı	Tahmini Süre	Takvim	Hedef Kitle
1	Verimli Toplantı Yönetimi	1 gün	Ocak	Tüm Birimler
2	İletişim ve Çatışma Yönetimi	2 gün	Mart	Tüm Birimler
3	Sektörel Analiz Yöntemleri	3 gün	Mart	ASGP, YDO, DİFB
4	İnsan Kaynakları Uygulamaları	2 gün	Nisan	KURKOR
5	Zaman Yönetimi	1 gün	Mayıs	Tüm Birimler
6	ArcGIS	3 gün	Temmuz	ASGP, YDO
7	Kolayaştırıcı/Moderatör	3 gün	Ağustos	Tüm Birimler
8	Analizden Programlama	3 gün	Ağustos	ASGP, YDO, DİFB
9	Stratejik Plan Hazırlama	3 gün	Eylül	ASGP, YDO
10	Eğiticinin Eğitimi	6 gün	Eylül	ASGP, YDO
11	Kümelenme	3 gün	Ekim	ASGP, YDO
12	Değer Zinciri Analizi	3 gün	Kasım	ASGP, YDO

1.2. Staj Programı: Tanıtım ve işbirliği amaçlı geniş kapsamlı yurtdışı ziyaretlerinde, işbirliğine yönelik niyet beyanı yapılmakta fakat bu işbirliğinin nasıl tesis edileceğine ilişkin detaylı çalışma imkânı olamamaktadır. Ayrıca üst düzey heyet (YK üyeleri) ile yapılan çalışma ziyaretleri, temsil noktasında faydalı olsa da organizasyon yükü nedeniyle Ajans personeline istenen katkıyı sağlayamamaktadır. Bu durumda uzman personelin bir uygulama programı ya da kurumların ikili uzlaşmaları ile daha uzun süreli ve daha odak katılımlı staj türü ziyaretlerde edinecekleri tecrübe ve bakış açısının faydasına binaen yurtdışı staj programına katılımları sağlanacaktır. Yıl içerisinde toplamda en fazla iki adet staj programı sağlanacak olup bu kapsama Kalkınma Bakanlığı başta olmak üzere ilgili Bakanlıklar ile bunların dışındaki programlar da dâhildir. Staj programına katılacak olan personelin, Ajansta uzmanlaşma sağlamak için üzerinde çalıştığı ve başlamış olan somut bir çalışma konusu ile staj programına katılım sağlaması gerekmektedir. Ayrıca, staj ile edindiği tecrübeyi Ajanstaki çalışma konusuna aktarması beklenmektedir.

2. Tematik Yurt Dışı Çalışma Ziyaretleri ve Fuarlar: 2018 yılı içerisinde düzenlenecek tematik yurt dışı çalışma ziyaretleri ve fuar katılımları, Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi Sonuç Odaklı Programı çerçevesinde Ajans kapasitesinin artırılmasına yönelik olarak gerçekleştirilecektir. 5-8 Mart 2018 tarihlerinde İspanya'ya ve 7-11 Mayıs 2018 tarihlerinde İtalya'ya planlanan yurt dışı çalışma ziyaretleri temalarından bir tanesi de kırsal kalkınmadır. Bu ülkelerde kırsal kalkınma

alanında uluslararası düzeyde faaliyetleri bulunan kurumlarla temas kurulacak ve başarılı proje örnekleri yerinde incelenerek Ajansın da kırsal kalkınma alanında kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi sağlanacaktır. Bununla birlikte bu ziyaretlerde ilgili kurumlarla işbirliklerinin de geliştirilmesi planlanmaktadır.

Ayrıca aynı amaçlar çerçevesinde gıda ürünleri, gıda ve içecek teknolojileri alanlarında 2018 yılı içerisinde gerçekleştirilecek sektörel bir fuara da uzman düzeyinde katılım gerçekleştirilecektir. Aşağıda yer verilen fuarlardan birine uzman düzeyinde bir katılım planlanmıştır. 2018 yılı fuar takvimi tüm yıl için henüz netleşmediğinden fuar adı ve ülkesi raporlama tarihi itibariyle belirlenmemiştir.

Tablo 17. Katılım Sağlanması Planlanan Sektörel Fuarlar

No	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	Konusu	Şehir	Ülke
1	3 Mayıs 2018	3 Mayıs 2018	2. Foodex Qatar (2. Uluslararası Gıda Fuarı)	Doha	Katar
2	21 Ekim 2018	25 Ekim 2018	SIAL/Uluslararası Gıda Fuarı	Paris	Fransa

3. Denetimler

İç Denetim: Bağımsız Denetim Raporuna ilişkin olarak İç Kontrol Sistemindeki eksikliklerin giderilmesi için İç Denetçi istihdamı planlanmaktadır. 2017 yılı içerisinde yapılan personel alımında İç Denetçi başvurusu gerçekleşmemiştir.

Dış Denetim: Ajansın dış denetimi uygun bulunacak bir bağımsız denetim firması tarafından 2018 Mart ayına kadar gerçekleştirilecektir.

Sayıştay Denetimi: Sayıştay Denetimi kapsamında Ajans'ta devam eden çalışmalar, Sayıştay tarafından yayımlanmış bulunan Düzenlilik Denetimi Rehberinin 10/04/2011 tarihli versiyonu kapsamında yürütülmektedir. 2018 yılında olası bir denetime hazır olmak açısından gerekli faaliyetler yürütülmektedir.

Mali Yönetim Yeterliliği: 2011 yılında yürütülen hazırlık faaliyetleri sonucunda 'Mali Yönetim Yeterliliği' almaya hak kazanan Ajans'ta, 2017 yılında da Mali yönetim Yeterliliği gerçekleştirilmiş olup denetime ait rapor beklenmektedir. Yeterlilik kriterlerini sistemli hale getirmeye yönelik faaliyetlere 2018 yılında da devam edilecektir.

4. Bilişim Teknolojileri Altyapısının Geliştirilmesi

ISO 27001: Bilgi Güvenliği Danışmanlığı alınarak, Ajansın mevcut bilgi ve teknoloji altyapısının kontrolü ve ihtiyaç duyulacak alanlarda gerekli satın alımlar (yükseltilmiş zemin, iklimlendirme, vb) gerçekleştirilecek ve ISO 27001 Bilgi Güvenliği Sertifikası alınacaktır.

Ağ: Ajansın veri iletişiminin daha hızlı, kesintisiz olması ve güvenli internet erişimi sağlamak için Ajans merkezi ve Yatırım Destek Ofislerinde kullanılan Metro İnternet ve VPN hizmeti alımına devam edilecektir. Ayrıca Ajans merkezi ve ihtiyaç halinde Yatırım Destek Ofislerine ziyaret veya çalışma amaçlı gelen misafirler için sunucularla iletişimi olmayan misafir ağı kullanılacaktır. Ajans merkezinin kablosuz ağ altyapısının güçlendirilmesi sağlanacaktır.

KAYS: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın Kalkınma Bakanlığı ile işbirliği çerçevesinde TÜBİTAK yardımı ile Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemine (KAYS) entegre edilen ve 2013 yılı çağrılarında uygulamaya alınan "Online Başvuru" ve "Değerlendirme" modülleri ile "İzleme ve Değerlendirme" modülü hali hazırda uygulanan ve 2017 yılında başlayacak olan güdümlü projeler ile önceki mali destek programları ve doğrudan faaliyet desteği kapsamında izlemesi devam eden projeler için

kullanılmaya devam edilecektir. Yine işbirliği içerisinde devreye alınan "Bütçe Muhasebe" ve "İnsan Kaynakları" modüllerinin kullanımına aktif olarak devam edilecek ve kullanım için hazırlanacak yeni modüller konusunda gelişmeler takip edilecektir.

Güvenlik: Ajansın yazılım (anti-virüs) güvenliği 2017 yılı içerisinde alınan 3 yıllık lisans ile sağlanmıştır. Ayrıca yetkisiz erişimler ve saldırılara, casus yazılımlara, istenmeyen e-postalara, bilgi hırsızlığına karşı gerekli önlemler alınacaktır. Ajans bilgi sistemleri verileri herhangi bir afet durumunda Ajans Ana Hizmet Binası dışında (Batman Yatırım Destek Ofisi) güvenli bir şekilde muhafaza altına alınması ve bilgi sisteminin sürdürülebilir olması amacıyla kurulan yedekleme sisteminin sağlıklı bir şekilde işlemesi temin edilecektir.

Bilgisayarlar (İstemci ve Sunucu) ve Diğer Donanımlar: Yeni hizmet binasında Konferans Salonu, Eğitim ve Değerlendirme Salonları, Toplantı ve VIP Salonları, Görüşme Odaları ile beraber Danışma, Güvenlik, Sistem Odası gibi birimlerde ihtiyaç duyulacak donanımlar ve yeni personel alımlarına, eski bilgisayarların yenilenme ihtiyacına ve diğer ihtiyaçlara bağlı olarak Ajansta oluşacak masaüstü ve dizüstü gereksinimleri karşılanacaktır. İhtiyaca bağlı olarak mevcut sunucuların donanımlarının yenilenmesi, yazılımlarının güncellenmesi, disk ve bellek kapasitesinin arttırılıp daha fazla veri saklamaları ve bu verilere daha kısa sürede erişilebilinmesi sağlanacaktır. Yeni uygulama yazılımları sebebiyle ihtiyaç hissedilmesi halinde sanallaştırma teknolojilerinin uygulanarak sunucu sayısı arttırılabilecektir. Geniş veri depolama çözümleri için Storage (NAS) sistemleri kurulmuştur. Ajansın ihtiyaçlarına uygun olarak; yazıcı, tarayıcı, fotokopi cihazları, sunum cihazları ve taşınabilir diskler gibi ek donanım gereksinimleri karşılanacaktır.

İnternet Uygulamaları: Ajans faaliyetlerinin ve Ajans ile ilgili diğer hususların güncel olarak yayınlanarak kamuoyunun zamanında ve doğru olarak bilgilendirilmesini sağlayan (www.dika.org.tr) internet sitesinin altyapısı güçlendirilecek, kullanıcı dostu ve gelişmiş arayüz çalışmaları yapılacak ve mobil uygulama geliştirilecektir. Bununla birlikte Bölge illerinin yatırım ortamını sunan Yatırım Destek Ofislerinin web sayfası iyileştirme ve tasarım çalışmaları devam edecektir. Söz konusu sitelerde güncel yatırım haberleri yayınlanacak ve sitelerin geliştirilmesi sağlanacaktır. Ajans ana internet sitesi ile Bölge yatırım sitesi ve dört ile ait internet sitelerinin yenilenmesi ve geliştirilmesi sağlanacaktır. Yatırım Destek Ofisleri tarafından güncellenen internet siteleri de Ajans merkezinden güncellenmeye başlanacaktır.

Bakım: Ajans bünyesinde mevcut bilgi iletişim teknolojileri altyapısının sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla gerekli bakım ve onarım faaliyetleri yürütülecek gerekli hizmet alımları yapılacaktır. Ajans araçlarının periyodik bakımı ve arızalarının giderilmesine yönelik faaliyetler bu kapsamda yerine getirilecektir.

Yazılım: Aktif olarak kullanılan EBYS ve KAYS yazılımlarının yanında personelin görev ve çalışmalarını yönetebileceği, birim başkanı ve Genel Sekreter tarafından personelin performansının ölçülebileceği ve Ajans iş süreçlerine uygun olarak bazı modülleri tamamlanan DİKANET yazılımın geliştirilmesi planlanmaktadır. Ajans bilgisayarları üzerinde çalışan işletim sistemleri, ofis yazılımları, veri tabanları, iletişim ve istatistik yazılımları ve diğer yazılımların gereksinimleri karşılanacak ve güncellemeleri gerçekleştirilecektir. Ajans'ın mekânsal ve sosyo-ekonomik analizleri gerçekleştirebilecek yazılım altyapısının geliştirilmesi de hedeflenmektedir.

5. Yardımcı Hizmetler ve Diğer Alımlar

Yardımcı Hizmetler: Yardımcı hizmetler, hizmet alımı yolu ile gerçekleştirilen giderler ile iletişim giderlerini kapsamaktadır. Hizmet alımı yolu ile gerçekleştirilen giderler; temizlik, güvenlik ve araç kiralama ve Ajans araçlarının bakımı gibi hizmetleri kapsamaktadır. İletişim giderleri telefon, internet, kargo, kurye, posta ve diğer gönderim işlemlerini içermektedir. Bunun yanı sıra vekâlet ve noter ücretleri, banka masrafları, ihale ilan bedelleri, sözleşmelerden kaynaklanan vergi giderleri vb. giderler de söz konusu olabilecektir.

Demirbaş, Ofis Ekipmanı ve Tüketime Yönelik Mal ve Malzemeleri İhtiyaç Tespiti ile Temini: Genel sarf malzemeler ile birlikte yeni hizmet binası için gerekli olan her türlü ofis ekipmanı ve demirbaş alımı yapılacaktır. Yine Ajansın kullanmış olduğu taşıtlar ve mevcut hizmet binasının kalorifer sistemi için akaryakıt alımı gerçekleştirilecektir. Ajansımız kullanımında bulunan ve arızalar ve bakım giderlerinin artması sebebiyle ekonomik açıdan değiştirilmesi gereken Ajans araçlarının yenilenmesi sağlanacaktır.

iv. Tanıtım ve Yatırım Destek

1. **Siirt İli Ajans Faaliyetleri Tanıtım Filmi:** Ajansın kurulduğu günden bu yana Siirt ilinde desteklenen bütün projelerin uygulama yerinde çekilecek videoları ve Siirt ilinin tanıtım filmini içerecek şekilde bir çalışma yapılacaktır.
2. **Ajans Tanıtım Filmi:** Ajansımızın faaliyet alanlarını toplantılarda, konferanslarda ve çeşitli etkinliklerde kullanabilmek maksadıyla ''DİKA nedir, ne iş yapar'' konulu bir tanıtım filmi hazırlatılacaktır. Toplamda 6 dakika civarında olacak bu filmin bir de önemli toplantılarda uzun sürmemesi maksadıyla 1 dakikalık kısa bir versiyonu da yapılacaktır.
3. **Ajans Destekleri Tanıtım Filmi:** 2018 yılı itibariyle her ilimizde en az bir adet olmak üzere Ajansımızın destek verdiği 6 adet projenin çekimi yapılacaktır. Ulusal kanalda yayınlamak üzere çekilecek bu tanıtım filmi Ajansımızın bölgesindeki örnek projeleri anlatabilmek amacı üzerine kurulu olacaktır. Toplamda yaklaşık 5 dakika civarında oluşturulması beklenen film, Ajansımız tarafından da çeşitli etkinliklerde ve sosyal medyada da kullanılabilecektir. Ulusal basında da yer alması beklenilen bu filmin Ajansımızın görünürlüğünü ve bilinirliğini de olumlu yönde etkilemesi beklenilmektedir.

e. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Kurumsal Dönüşüm SOP, sürekli devam edecek bir program olup Ajansın mevzuattan gelen görev ve sorumluluklarına yönelik faaliyetler ve Ajansın fiziki ve teknik altyapısını geliştirmeye yönelik faaliyetler (yapım işleri, bakım işleri, bilgi işlem) bu program kapsamında yürütülecektir. Bununla birlikte programın özellikle ilk iki yılında Ajansta SOP hazırlama, yürütme ve değerlendirme çalışmalarının yürütebilmesi için gerekli kapasiteyi oluşturmaya yönelik faaliyetlere ağırlık verilecektir. Belirlenen SOP'ların etkin yürütülmesine yönelik kurumsal dönüşüm sağlanacak olup programın 2018 yılı için zaman planlaması aşağıdaki tabloda detaylandırıldığı gibidir.

Tablo 18. Kurumsal Dönüşüm SOP Zaman Planlaması

Proje ve Faaliyet Alanı	Bileşen Adı	Bileşen Türü	Yöntem	Sorumlu Birim	İlgili Birim	2018			
						1	2	3	4
Araştırma, Analiz ve Programlama	Kurumsal Stratejik Plan (2019-2023)	Faaliyet	Strateji Belgesi	ASGPB	Tüm Birimler		X	X	X
	Ajans İletişim ve Tanıtım Stratejisi	Faaliyet	Strateji Belgesi	KURKOR	ASGPB YDO'lar		X	X	X
	Kurumsal Değerlendirme ve Paydaş Analizi	Faaliyet	Analiz Raporu	ASGPB	YDO'lar			X	X
İşbirliği ve Koordinasyon	SOP Geliştirme ve Değerlendirme Toplantıları	Faaliyet	Toplantı	ASGPB	Tüm Birimler	X	X	X	X
	Ajans Üniversite İşbirliği Platformu Toplantıları	Faaliyet	Toplantı	ASGPB	Tüm Birimler	X	X	X	X
	İlçe Proje Ofislerinin Geliştirilmesi	Faaliyet	İşbirliği ve Koordinasyon	YDO'lar	ASGPB DİFB	X	X	X	X

Proje ve Faaliyet Alanı	Bileşen Adı	Bileşen Türü	Yöntem	Sorumlu Birim	İlgili Birim	2018			
						1	2	3	4
	Yönetim Kurulu Toplantıları	Faaliyet	Toplantı	KURKOR	Tüm Birimler	X	X	X	X
Kapasite Geliştirme	Eğitimler	Faaliyet	Kapasite Geliştirme	KURKOR	Tüm Birimler	X	X	X	X
	İnsan Kaynaklarına İlişkin Faaliyetler	Faaliyet	Kapasite Geliştirme	KURKOR	Tüm Birimler	X	X	X	X
	Tematik Yurt Dışı Çalışma Ziyaretleri ve Fuarlar	Faaliyet	Teknik Gezi	DİFB	Tüm Birimler	X	X	X	
	Denetimler	Faaliyet	Kapasite Geliştirme	KURKOR	Tüm Birimler	X		X	
	Bilişim Teknolojileri Altyapısının Geliştirilmesi	Faaliyet	Kapasite Geliştirme	KURKOR	Tüm Birimler	X	X	X	X
	Yardımcı Hizmetler ve Diğer Alımlar	Faaliyet	Kapasite Geliştirme	KURKOR	Tüm Birimler	X	X	X	X
Tanıtım ve Yatırım Destek	Siirt ili Ajans Faaliyetleri Tanıtım Filmi	Faaliyet	Tanıtım Filmi	SYDO	KURKOR	X	X	X	X
	Ajans Tanıtım Filmi	Faaliyet	Tanıtım Filmi	KURKOR	Tüm Birimler	X	X		
	Ajans Destekleri Tanıtım Filmi	Faaliyet	Tanıtım Filmi	KURKOR	Tüm Birimler	X	X		

f. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

Ajansın teşkilat yapısı aşağıdaki şekilde verildiği gibidir. Yönetim Kurulu Ajans'ın "karar organı" olup aylık olarak toplanmaktadır. Ajans'ın icra organı olan Genel Sekreterlik, Araştırma Strateji Geliştirme ve Planlama Birimi, Program Yönetim Birimi, İzleme ve Değerlendirme Birimi, Kurumsal Koordinasyon Birimi ile Dış İlişkiler ve Fonlar Birimi şeklinde örgütlenmiştir. Bununla birlikte Ajansın görev alanı olan dört ilde (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) yatırım destek ofisleri bulunmaktadır.

Şekil 1. Ajans Organizasyon Şeması

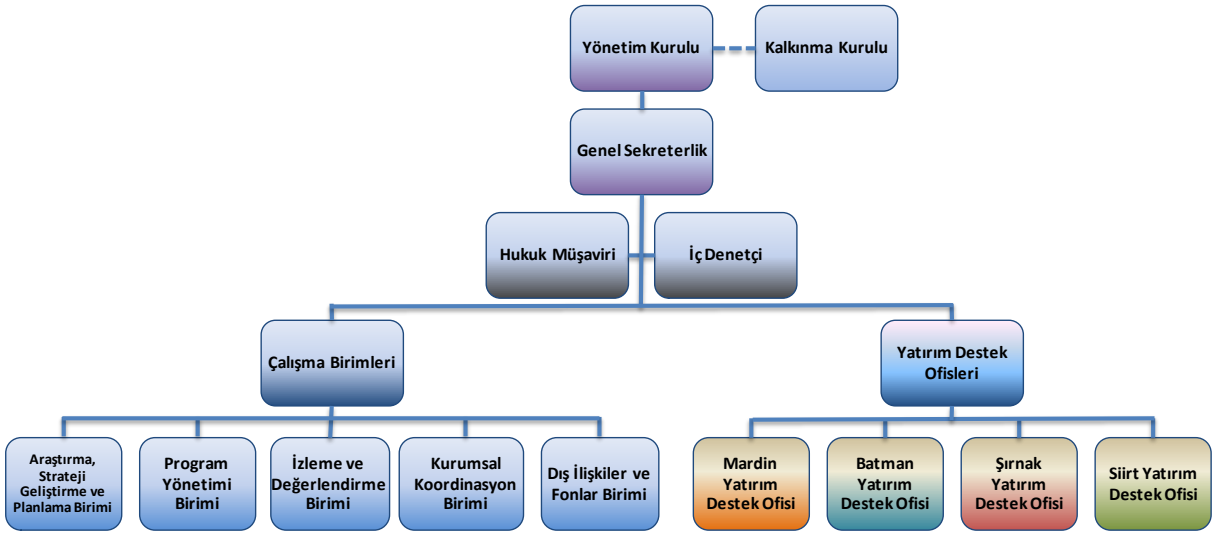

Ajans yukarıda verilen teşkilat yapısıyla hem mevzuattan gelen görev ve sorumluluklarına yönelik faaliyetleri yürütecek olup hem de SOP hazırlama, yürütme ve değerlendirme çalışmalarının yürütebilmesi için gerekli kapasiteyi oluşturmaya yönelik kurumsal dönüşümü sağlayacaktır. Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programı kapsamında yer alan faaliyetlerin hayata geçirilmesi ile SOP'un Ajans içi koordinasyonun sağlanmasından Kurumsal Koordinasyon (KurKOR) Birimi sorumludur.

g. İzleme ve Değerlendirme

Kurumsal Dönüşüm SOP kapsamında yapılacak faaliyetlerin izleme ve değerlendirmesi Birim Başkanları ve Koordinatörlerin katılımıyla üçer aylık dönemlerde yapılacak olup bu sürecin koordinasyonu da KurKOR tarafından sağlanacaktır.

6. Yerel Kalkınma Fırsatları

6.1. Araştırma ve Analiz Çalışmaları

6.1.1. Suriyeli Sığınmacıların Sosyoekonomik Görünümü ve Bölgeye Entegrasyonu Hakkında Araştırma ve Analiz Çalışması: 2011 yılından bu yana Suriye'de yaşanan iç savaş neticesinde ülkesini terk etmek zorunda kalan 2 milyonu aşkın kişi Türkiye'nin çeşitli illerinde çadır kentlerde, konteynerkentlerde veya şehirlerde yerel halk ile iç içe yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Bölgemiz illerinde de bulunan ve geçici koruma statüsü verilen Suriyeli sığınmacılar, bulundukları bölgelerde çeşitli sosyoekonomik değişimleri de beraberinde getirmiştir. Bu değişimlerin ve etkilerin Bölgemizdeki yansımalarının tespiti amacıyla, Bölgemizdeki Suriyeli Sığınmacıların sosyoekonomik görünümü ve Bölgeye entegrasyonuna yönelik analiz çalışmaları yürütülecektir.

6.1.2. TRC3 Bölgesinde Madde Bağımlısı Çocuk ve Gençlerin Sosyal Entegrasyonu Hakkında Araştırma ve Analiz Çalışması: Kırılgan gruplar içerisinde yer alan çocuk, genç, kadın, engelli ve yaşlılara Ülkemiz genelinde sunulan imkânlar çok sınırlı olmakla birlikte, Bölgemizde bu gruplar Ülke ortalamasına kıyasla çok daha dezavantajlı konumdadırlar. Ülke ortalaması %24,9 olan 0-14 yaş arası nüfus, Bölgemizde %38,8'lik oran ile Türkiye'deki en yüksek orana sahiptir. Buna karşın, Bölge'de, çocukların okul dışında fiziksel ve zihinsel gelişmelerini sağlayacak olanaklar oldukça kısıtlıdır. Benzer şekilde Türkiye ortalaması %25 olan 15-29 yaş arası nüfus oranı Bölgede %30'dur. Bölgede genç nüfus bu denli yüksek olmasına karşın, gençlere sunulan sportif, sosyal ve kültürel faaliyetler ile iş olanakları oldukça yetersizdir. Bu nedenle Bölge'deki gençlerin çoğunluğu göç etme eğilimindedir. TRC3 Bölgesi'nde kadınların sosyal, kültürel ve ekonomik hayata katılımını ifade eden gösterge değerleri (hane halkı büyüklüğü, ilk evlenme yaşı, doğurganlık hızı, vb), bu konuda Avrupa Birliği standartlarının çok gerisinde olan Türkiye standartlarının da gerisindedir. Bölgedeki kırılgan grupların mevcut durumları ve sosyal entegrasyonları için alınabilecek tedbirlere yönelik derinlemesine analiz çalışmaları yürütülecektir.

6.1.3. Mardin Alternatif Tarımsal Ürün Deseni Araştırma Raporu: Mardin'in tarımsal potansiyeli içerisinde en önemli yeri tutan Derik-Kızıltepe-Nusaybin ova kesiminde tarımsal üretim büyük ölçüde tahıl-hububat yetiştiriciliğine yöneliktir. Söz konusu bölgede yaz ayları oldukça kurak geçmekle birlikte büyük ölçüde su kullanımını gerektiren mısır ve pamuk yetiştirilmektedir. 2000'li yıllardan başlayarak mercimek ve arpa üretimi ikinci ürün şeklinde yerini bu ürünlere bırakmıştır. Bu durum tarımsal üretimde su kullanımının orantısız artmasına yol açmıştır. Mardin'de alternatif tarım ürünleri çalışması mevcut üretim yapısı içinde su tüketimi yüksek olan tarımsal ürünlerin üretiminin yer altı sularının aşırı dengesiz kullanımı ve suyun yüzeye çekilmesi esnasında aşırı elektrik sarfiyatını dengeleme ihtiyacından ortaya çıkmıştır. Yüksek elektrik sarfiyatı sadece kaçak kullanım sorunu olarak kalmamakla birlikte, sosyal yaşamı ve sanayi-turizm sektörlerini ciddi bir şekilde olumsuz etkilemektedir. DSİ'nin Atatürk Barajı suyunu Mardin'de kullanıma hazır hale getirene kadar geçen sürede bu sorunu belli bir düzeyde yönetilebilir hale getirmek ve baraj sulama suyu gelse bile ekonomik açıdan üreticilere alternatif üretim deseni önererek tarımsal verimi ve katma değeri yükseltmek ve sosyal açıdan da oluşabilecek bazı olumsuzlukları gidermek açısından önemli görülmektedir. Bu çalışma ile Fırat suyu gelene kadarki ara dönem için geçici ürün deseni, sonraki dönem için de uzun vadeli ürün deseni önerisinin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Ürün deseni önerisi oluşturulurken bu ürünlerin tarım ekonomisi içinde tercih edilebilir ve sürdürülebilir olması açısından piyasa koşulları dikkate alınacaktır. Ayrıca ekonomik katma değer yaratabilme kabiliyeti açısından avantajlı bulunan ürünler işleme altyapısı ve pazarlama olanakları açısından irdelenecektir.

6.1.4. Şal Şapik Hammadde ve Üretim Altyapısı Araştırma Raporu: Mezopotamya'da dokunan ilk tarihi kumaşlardan biri olan ve Fabrika dokumacılığının etkin olmadığı Şırnak ve Siirt yöresinde üretilen Şal Şapik kumaşları, tiftik, yün ve pamuk iplikleriyle dokunmaktadır. Yörede yetiştirilen tiftik keçilerinden toplanan tüyler, elde açılıp yamak haline getirildikten sonra, büyük taraklarla

taranarak, yumaklar, 'iğ' veya 'teşi' denilen saplı topaçlarla eğrilip, ince ve pürüzsüz hale getirilmektedir. Yumak haline getirilen iplikler, önceden hazırlanmış kök boyası kazanlarında kaynatılıp renklendirildikten sonra güneşte kurutularak dokumaya hazır hale getirilen getirilmektedir. Bu kumaşlar yazın serin, kışın sıcak tuttuğu ve son derece dayanıklı oldukları için hala yöre halkı tarafından kullanılmaktadır. Zaman içerisinde unutulmaya yüz tutmuş bu geleneksel üretim biçimi Siirt'in Eruh ilçesinde Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü bünyesinde Sosyal Destek Programı (SODES) kapsamında kurulan atölye ile tekrar canlanmaya başlamıştır. Şal şapik hammadde ve Üretim altyapısının araştırılarak yerel istihdamı arttırılması yönünde çalımalar yapılacağı öngörülmektedir. Özellikle bölgedeki kadın istihdamını önemli ölçüde yükseltme kapasitesi mevcuttur.

6.1.5. TRC3 Bölgesi Entegre Katı Atık Yönetim Planı: Kırsal alandan kentlere yaşanan yoğun göç ve bunun sonucunda ortaya çıkan hızlı kentleşme, TRC3 Bölgesi'ni en önemli çevre sorunlarından biri olan katı atık yönetimi problemi ile karşı karşıya bırakmıştır. Bölgenin katı atık yönetiminin doğru bir şekilde yapılabilmesi için; atık oluşumunun önlenebilirliği, kaynağında azaltılabilirliği, kaynağında ayrıştırılabilirliği, geçici depolanması, ara depolanması, taşınması, geri kazanılması, bertaraf edilmesi ve bertaraf işlemleri sonrası kontrolü gibi konuların doğru bir şekilde irdelenmesi gerekmektedir. Bu ihtiyaç doğrultusunda, atık envanteri ve atık karakterizasyonunun oluşturulması gibi konularda hizmet alımı yoluyla analiz çalışması yapılacaktır.

6.2. İşbirliği ve Koordinasyon Çalışmaları

6.2.1. Enerji ve Madencilik Çalıştayı: Sanayide girdi maliyetlerinin önemli bir kısmını oluşturan enerjinin işletmelere temiz ve sürekli bir şekilde sağlanması, yatırım ortamının oluşmasında birincil öncelikler arasında yer almaktadır. Bölgemizdeki enerji sektörü, kaynak çeşitliliği bakımından zengindir. Bölgede, termik santraller ve hidroelektrik santraller ile elektrik enerjisi üretimi yapılmakta, kuyulardan çıkarılan petrol TÜPRAŞ'ın dört rafinerisinden biri olan Batman rafinerisinde değerlendirilmekte ve az da olsa Bölge içinde tüketimi gerçekleşen doğalgaz üretimi yapılmaktadır. Elektrik enerjisi üreten santraller Dicle Nehri ve kolları üzerine kurulu hidroelektrik santraller ile asfaltit veya fueloil kaynaklı termik santrallerdir. İl bazlı üretim değerleri incelendiğinde Bölge üretiminin %76'sının Şırnak ilinde gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Bu üretimin sahibi ilde bulunan termik santrallerdir. Şırnak ilinin var olan yenilenebilir enerji kaynaklarının değerlendirilmesi ve kömür madenciliğinin ilin ekonomisine katkılarının ve kömür madeni faaliyetlerinin mevcut durumunun ilgili sektör uzmanlarının katılımı sağlanarak tartışılması amacıyla, Dicle Kalkınma Ajansı ve Şırnak Üniversitesi işbirliği ile geniş kapsamlı bir çalıştayın organize edilmesi planlanmaktadır.

6.2.2. TRC3 Bölgesi Sosyal Gelişme Çalışma Grubu Toplantıları: TRC3 Bölgesinde yaşayan dezavantajlı grupların toplumsal ve ekonomik entegrasyonuna yönelik yapılacak analiz çalışmaları ile birlikte ortaya çıkacak öncelikler ve özel amaçlar doğrultusunda sosyal içerikli bir sonuç odaklı programın hazırlanması planlanmaktadır. Bu programın geliştirilmesi ve uygulanması aşamasında konu ile ilgili olabilecek Bölgedeki paydaşlarla uyumlu bir şekilde çalışmaların yürütülebilmesi için bir çalışma grubu oluşturulacak ve belirli aralıklarla toplantılar düzenlenecektir.

6.2.3. Proje Geliştirme Çalışmaları: Ajansın teknik destek programı başta olmak üzere devletin kamu veya özel sektöre ilişkin projelere yönelik destek ve teşvikleri ile AB mali kaynaklarının etkili bir şekilde kullanılmasını amaçlayan kurumsal kapasite geliştirme çalışmaları aktif bir şekilde yürütülmektedir. Kamu yatırımlarının il düzeyinde yatırım planlamasının etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için kurumsal kapasitenin güçlendirilmesini amaçlayan "Yerel Aktörlerin Katılımıyla Yerel Yatırım Planlama Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi" İçişleri Bakanlığı Strateji

Geliştirme Başkanlığı'nın koordinasyonunda uygulanmıştır. Bu proje ile Mardin ilinde bütün kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili sivil toplum örgütlerinin katılımıyla önemli görülen alanlarda kamu yatırım projeleri geliştirilmiştir. Ancak bu çalışmalar yereldeki kurumsal kapasiteyi önemli ölçüde geliştirse de kamu yatırım projelerinin ulusal düzeyde ele alınarak ciddiye alınabilmesi için kavramsal gerekçelendirme ve tasarımı yapılan projelerin fizibilitelerinin hazırlanması ve konsept tasarımlarının geliştirilmesi elzemdir. Mantıksal çerçeve yaklaşımı içerisinde olumlu görülen bir projenin uygulamada beklenen sonuçları temin edebilmesi ancak nitelikli bir analiz ve sonrasında uygulamaya esas projelerin hazırlanması ile mümkün olabilmektedir. Nitekim yürütülen proje kapsamında önerilen kamu yatırımlarının gerçekleştirilmesine yönelik süreçlerin ilerletilememiş olması bu durumu teyit etmektedir. Bununla birlikte illerimizde ekonomik açıdan özel sektörü ve sosyal açıdan bölge halkını önemli ölçüde etkileyebilecek büyük ölçekli yatırım önerilerinin Ajans koordinasyonda geliştirilmesi yada sürekli söylenegelen proje fikirlerinin etüt edilmesi, yatırım programlamasına altlık oluşturmak ve hükümetin bölgeye yönelik pozitif tavrına yerelde proje geliştirmek suretiyle karşılık vererek uygulamaların hızlandırılması açısından da gerekli teknik çalışmaların yürütülebilmesi önemlidir. Ajansın gündeminde yer alan ve etüt edilerek uygulanmaya çalışılan yada somut öneri olarak geliştirilmesi planlanan proje çalışmaları;

- Tarihi Mardin Teleferik Projesi,
- Mardin Kalesinin Turizme Kazandırılması
- Mardin Fuar ve Kongre Merkezi Projesi,
- Dara Kültür Turizmi Projesi,
- Tarihi Mardin'in Yayalaştırılması
- Yöresel Ürünlerin Tasarım ve İnovasyon ile Ticarileştirilmesi
- Gastronomi Odaklı Tanıtım ve Markalaşma
- Alternatif Müze Çalışmaları
- Lojistik Merkezi Projesi,
- Şehir Çarşılarının Rehabilitasyonu,
- Midyat Taş İhtisas Üretim Merkezi Projesi,
- Yabani Menengiç Ağaçlarının Siirt Fıstığına Aşılanması Projesi,
- Tarım Alanlarının Taşlardan Arındırılması Projesi
- Genç Girişimcilik Merkezi
- İŞGEM

Yürütülecek proje geliştirme faaliyetleri ile yatırıma hazır veya en azından öngörülebilir proje fikirlerinin kamu yatırım programına önerilmesi veya Ajansın güdümlü proje desteği kapsamında değerlendirilebilmesi ve Mardin açısından da Cazibe Merkezlerini Destekleme Programına başvurmak suretiyle sunulması hedeflenmektedir.

6.3. Tanıtım ve Yatırım Destek Çalışmaları

6.3.1. Emitt 21. Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı (İstanbul): Bölge illerinin yatırım ortamı başta olmak üzere ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtılması ve imaj açısından sahip olduğu 'olumsuz' algının kırılması, Bölgenin turizm sektörü başta olmak üzere aktif olduğu her alandaki yatırım ve yatırıma ilişkin girişimciliğin sürdürülmesinde en az devlet destek ve teşvikleri kadar önemli bir faktör niteliği taşımaktadır. Bu doğrultuda, dünyanın en önemli turizm tanıtım organizasyonlarından biri olan Emitt fuarı, TRC3 Bölgesi açısından sektörel bilinirliğin sağlanması ve turizmde yer edinilmesinden daha fazla anlam ve etki ihtiva etmektedir. Ajans dört ilin Valiliği ile ortak olmak üzere, Bölge illerinde turizm başta olmak üzere sektörde yer alan paydaşların işbirliğiyle Bölgenin etkin tanıtımını sağlamak amacıyla bu fuara katılım sağlayacaktır (25-28 Ocak 2018). Fuarda 410 m2 alanda her il için bir gezi noktası ve tema seçilerek tasarlanan stantta

özellikle Bölgede faaliyet gösteren özel sektör temsilcilerinin ulusal ve uluslararası alanda açılım sağlamaları ve iletişim kanalları ile doğrudan temas kurmaları hedeflenmektedir.

6.3.2. Mardin Medeniyetler Kongresi: Ajansımız teknik ve mali desteğiyle 2017 yılında gerçekleştirilen Ulusal Turizm Kongresi'nin Mardin açısından en önemli çıktısı kentin beş bin yıllık kültürel potansiyelinin geniş bir perspektifle ele alınarak uluslararası turizme kültür turizmi temasıyla entegre edilmesine yönelik çalışmaların stratejik bir bakış açısıyla geliştirilerek uygulanması zaruretinin ortaya konulmasıdır. Tarihte birçok medeniyete ev sahipliği yapmış kadim Mardin'in kültürel zenginliklerini irdeleyerek kentin 'medeniyetler şehri' algısını güçlendirmek ve Ülkemizin 2023 hedeflerine katkı sağlayacak şekilde nitelikli kültür turizmi destinasyonlarından biri haline getirmeye yönelik yürütülecek çalışmalara altlık oluşturmak amacıyla Mardin Medeniyetler Kongresi'nin düzenlenmesi amaçlanmaktadır. Bu kongrede sektörün tüm paydaşlarının bir araya gelmesi ve kentin potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik gerçekleştirilmiş birçok değerli çalışmanın yeni yol haritasında daha etkin kullanılmasının nasıl sağlanacağı hususlarının çok yönlü olarak ele alınmasının yanı sıra Mardin'i dünya kültür destinasyonlarından birisi haline getirmeye yönelik olarak pratik tecrübeleriyle katkı sağlayacak dünyaca bilinen yetkin sektör insanlarının deneyimlerini aktarmaları hedeflenmektedir. Ajans ve Mardin Artuklu Üniversitesi'nin ortak çalışması ile olgunlaştırılacak kongrenin Kasım ayında düzenlenmesi planlanmaktadır.

6.3.3. Siirt Kitap Fuarı: Kitap okumak insanoğlunun kişisel gelişimini elde eden mühim etkenlerden biridir. İnsanın fikir yapısını, hayal dünyasını geliştirir; sözcük dağarcığını artırır, insana informasyon ve birikim kazandırır. Okumak, kişiyi öğrenmeye götürmüş olan en başlı informasyon deposudur. Yazarlar, okurlar ve yayınevlerini buluşturan kitap fuarı ile Siirt ilinin kitap okuma oranına katkı sağlamak ve ildeki kültür, sanat ve tanıtım faaliyetlerini artırabilmek hedefleriyle 2018 yılının Nisan ayında 5. Kez düzenlenecek olan Siirt Kitap Fuarına Ajans öncülük edecektir.

6.3.4. 1. Uluslararası Siirt Kısa Film Festivali: 2023 Türkiye Turizm Stratejisi'nde "sürdürülebilir turizm yaklaşımı benimsenerek istihdamın artırılmasında ve bölgesel gelişmede turizmin öncü bir sektör konumuna ulaştırılması ve Türkiye'nin 2023 yılına kadar, uluslararası pazarda, turist sayısı ve turizm geliri bakımından ilk beş ülke arasında önemli bir varış noktası ve uluslararası bir vizyon haline getirilmesinin sağlanması" vizyon olarak belirlenmiştir. Bu hedeflere paralel olarak, TRC3 2014-2023 Bölge Planı'nda turizm potansiyelinin geliştirilmesi ve kullanım kapasitesinin artırılması için tanıtım ve markalaşma faaliyetlerine önem verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, hem turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesini ve kalış süresinin artırılmasını hem de Bölge'nin somut ve soyut kültürel değerlerinin ulusal ve uluslararası alanda tanıtımının yapılmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda ulusal ve uluslararası düzeyde ses getirecek bir sosyokültürel organizasyon olmayı hedefleyen ve 2018 yılı Mayıs ayında Siirt'te Ajansımızın öncülüğünde ilki düzenlenecek olan 1. Uluslararası Siirt Kısa Film Festivali, yerel halk ile yerel, ulusal ve uluslararası yönetmenleri, sanatçıları, yapımcıları ve sinema eleştirmenlerini buluşturacak, bir çok kategoride yarışacak olan geleceğin yönetmenlerini izleyici ile buluşturacak; kurulacak stantlar, gösterilecek ve duyurulacak olan yöresel, ulusal ve uluslararası tanıtım kalemleri sayesinde Siirt'in yöresel değerlerinin ulusal ve uluslararası alanda tanıtımını yapacak ve bilinirliğini artıracak ve böylece bölge turizminin gelişimine katkı sağlayacaktır.

6.3.5. Savur Yavaş Şehir (Cittaslow) Projesi: Mardin'in Savur ilçesinin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyinin artırılmasını ve ilçenin tarihi ve kültürel dokusunun korunarak tanıtılmasını sağlamak amacıyla, bir uluslararası kentleşme modeli hareketi olan Cittaslow Birliğine başvurusunun yapılması planlanmaktadır. Alan yönetim planının 1. 2. ve 3. etap çalışmaları önceden hazırlanmış olan Savur ilçesi için, alan yönetimi raporunun yeniden incelenerek gerekli güncellemelerin yapılması ve ilgili paydaşlara sunularak görüş alındıktan sonra Cittaslow proje başvurusunun gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. Projenin Bölge turizmine, sürdürülebilir kalkınmaya ve Bölgenin sosyal gelişim endeksine katkıda bulunacağı öngörülmektedir.

6.3.6. Kamu Yatırımı Geliştirme Rehberi: Ülkemizde uygulanan destek programlarını ve var olan yatırım destek mekanizmalarının birçoğunda kamu kurum ve kuruluşlarının faydalanabileceği başlıklar bulunmaktadır. Kamu yatırımlarının iyileştirilmesi, kamu kurum ve kuruluşlarının kapasitelerinin çeşitli yönlerden geliştirilebilmesini sağlayacak destek programlarından kurumların daha çok yararlanabilmelerini sağlamak adına tüm bu desteklerin miktarı, süresi, uygun başvuru sahipleri, içerdiği konular gibi özet ve amaca yönelik bilgileri içerecek bir rehber hazırlanacaktır.

6.3.7. Sivil Toplum Destekleri Rehberi: Ajansın sekiz yıllık deneyimine bakıldığında sivil toplum ile ilgili zayıf bir kurumsal kapasitenin bulunduğu, çoğu STK'nın tabelanın ötesine geçemediği sonucuna kolaylıkla ulaşılabilir. Aynı zamanda bölgenin eksiklikleri hakkında proje üretmek isteyen sayıları sınırlı da olsa dernekler ve vakıflar yok değildir. Aynı zamanda doğru yönlendirildiğinde gelişim gösterebilecek sosyal girişimciler de dahil edildiğinde azımsanmayacak bir hedef kitlesinin olduğu görülecektir. Bölgede devletin gerçekleştirdiği önemli kamu yatırımlarını sosyal açıdan bütünleyecek projeleri hayata geçirecek sivil toplum örgütlerinin doğru bilgilendirilmesi ve AB başta olmak üzere destek mekanizmalarına yönlendirilmesi açısından somut, açık ve odak bir destek rehberinin üretilecek projelere temel anlamda önemli katkılar sağlayabileceği açıktır. Ajansın mali desteklerinin sınırlılığı ve bölgenin önemli altyapı eksiklikleri sivil topluma yönelik belirtilen fon kaynaklarından yararlanmayı pratik ve etkili bir yol haline getirecektir. Söz konusu çalışma ile STK'ların proje üretmelerinde kolaylaştırıcı ve desteklerden yararlanma konusunda yönlendirici bir rehber hazırlanacaktır.

6.4. Ajans Destekleri

6.4.1. Siirt Küçükbaş Hayvan Payetleme Biriminin Kurulması Güdümlü Projesi (2018): Siirt iline yüksek verimli saf kültür ırkı hayvanların kazandırılması, bu suretle yüksek verimli saf kültür ırklarına ait natif ve dondurulmuş sperma ihtiva eden payetler ile ıslah çalışmalarının yoğunlaştırılması, böylece birim hayvandan elde edilen verim miktarının artırılması planlanmaktadır. Projenin tamamlanması ile birlikte Türkiye'nin ilk yüksek verimli saf kültür ırkı keçi payeti üretim merkezi olabilecek ve burada üretilen yüksek verimli kültür ırkı saf tekelere ait dondurulmuş spermaları ihtiva eden payetler başta Siirt olmak üzere tüm bölge ve ülke keçi yetiştiriciliğinin ihtiyacını karşılayabilecektir. Proje yürütücüsü Siirt Üniversitesi olup ortağı bulunmamaktadır. Projenin tahmini toplam maliyeti 8.000.000 TL olup %75 Ajans katkısı (~ 6 milyon TL) öngörülmektedir. Projenin 2018 yılı içerisinde başvurusunun gerçekleştirilmesi planlanmaktadır (Ek 1.10).

6.4.2. Tarihi Mardin'in Yayalaştırılması Güdümlü Projesi (2018): Mardin Sürdürülebilir Turizm projesinin teknik destek bileşeni kapsamında hazırlan strateji çalışmalarında tarihi Mardin'in özgün yapısına dönüştürülerek bir gezinti alanına dönüştürülmesi için en önemli ulaşım aksı olan I. Caddenin trafikten arındırılarak kontrollü-sınırlı araç akışının sağlanmasına altyapı oluşturulmasının ve bu yaklaşımla bütünlüklü olarak sokakların ve altta kalan çarşıların birbirine eklemlenerek kentin yöresel zenginliklerinin ziyaretçilere sunulmasına yönelik projelerin hayata geçirilmesi önerilmiştir. Yapılan saha çalışmalarında ve ziyaretçilere yönelik yapılan anketlerde trafik -park sorunu ve yayaların kentte dolaşamaması kentin en önemli sorunu olarak tespit edilmiştir. Ajansın desteğiyle Mardin Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilen fizibilite çalışması analitik açıdan çalışmayı daha da detaylandırarak bu tespitlere yeniden ulaşmıştır.

Kentsel sit alanının doğal bir gezinti alanına dönüştürülmesi ve kentin turizm ekonomisinden daha çok faydalanmasının yanı sıra yerleşik halkın sosyal yaşamını zenginleştirilerek geliştirilmesi, Tarihi Mardin'in Yayalaştırılması projesinin genel hedefini oluşturmaktadır. Proje, Otopark Altyapısının Kurulması, Kent için Düzenleme ve Otomasyon Sistemi Kurulması, Toplu Taşıma Araçları ile Kısmi Yayalaştırma ve Kentsel Meydan Düzenlemesi alt projelerinden oluşmakla birlikte güdümlü proje

desteği kapsamında Cumhuriyet Meydanı Projesinin uygulanması hedeflenmektedir. Bu proje kapsamında asıl faaliyet meydan düzenlemesi olup tanıtım ve görünürlük faaliyetleri ile desteklenecektir. Proje yürütücüsü Mardin Büyükşehir Belediyesi olup proje ortağı bulunmamaktadır. Projenin tahmini toplam maliyeti 3 milyon TL olup %90 Ajans katkısı (2,7 milyon TL) öngörülmektedir. Projenin 2018 yılı içerisinde başvurusunun gerçekleştirilmesi planlanmaktadır (Ek 1.11).

6.4.3. Siirt Kadın Yaşam Merkezi Güdümlü Projesi (2018): Siirt kent merkezinde kadınların sosyal yaşama katılabilecekleri sosyal ve sportif alanlar yok denecek kadar azdır. Kent merkezinde kurulacak Siirt Kadın Yaşam Merkezi ile kadınların günlük hayatlarında yararlanabileceği bir alan oluşturulması, Siirt kent merkezinde yaşayan ve evlerinde izole olmuş durumda olan kadınların sosyal hayata entegrasyonu ve işgücüne katılımları sağlanarak ilin sosyoekonomik sorunlarından birinin çözümüne katkı sunulması hedeflenmektedir. Siirt Belediyesi'nin yürütücü kurum olacağı projenin ortağı bulunmamaktadır. Projenin tahmini maliyeti 6.666.650 TL olup %75 (4.999,987,5 TL) Ajans katkısı öngörülmüştür. Projenin 2018 yılı içerisinde başvurusunun gerçekleştirilmesi planlanmaktadır (Ek 1.12).

6.4.4. Modern Kurtalan Çarşısı Güdümlü Projesi (2018): İlçenin ticari ve ekonomik hayatında önemli bir yer tutan ve gündelik yaşamın merkezi konumunda olan çarşının sağlıklaştırılması ve modern bir görünüm kazandırılması ilçenin kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesini ve çevresel sorunlara sürdürülebilir bir yaklaşımla çözüm getirilmesini amaçlamakta olup, bu yolla İlçenin yaşanabilirlik düzeyinin artırılmasına ön ayak olunacaktır. Kurtalan ilçesinin en merkezi ve işlek mevkii olan Yenidoğan çarşısını kötü bir çehreden kurtarıp modern bir görünüm kazandırarak ilçenin ekonomik ve sosyal hayatına katkı sağlamak hedeflenmektedir. Kurtalan Belediyesi'nin yürütücü kurum olacağı projenin ortağı bulunmamaktadır. Projenin tahmini maliyeti 2.000.000 TL olup %90 (1.800.000 TL) Ajans katkısı öngörülmüştür. Projenin 2018 yılı içerisinde başvurusunun gerçekleştirilmesi planlanmaktadır (Ek 1.13).

6.4.5. Tillo Taşı Tasarım ve Uygulama Merkezi Güdümlü Projesi (2018): Kayaç yapısı sayesinde Tillo ilçesinin neredeyse her alanından çıkarılabilen Tillo taşını işleyebilen bir taş ocağı bulunmaktadır. Ancak taş ocağı, faaliyetlerine son vermiş durumda olup halihazırda üretim yapmamaktadır. İlçede bu taşın işlenmesi ve döşenmesi konusunda uzmanlaşmış kişiler bulunmakta ve bu tecrübelerini yeni nesillere aktarmayı istemektedirler. Söz konusu güdümlü proje ile mevcut potansiyeli geliştirerek ilçede özgün ürünü koruyarak katma değerli hale gelmesini sağlayacak bir üretim ve işleme merkezi kurulması hedeflenmektedir. Tillo Belediyesi'nin yürütücü kurum olacağı projenin ortağı bulunmamaktadır. Projenin tahmini maliyeti 3.000.000 TL olup %75 (2.250.000 TL) Ajans katkısı öngörülmüştür (Ek 1.14).

6.4.6. Teknik Destek Programı: Ajans, 2018 yılında SOP'ların amaçları doğrultusunda belirleyeceği konular kapsamında hazırlayacağı Teknik Destek programı dışında, önümüzdeki dönemlerde başlatacağı yeni SOP'lar kapsamında yer alabilecek konular için de ilgili paydaşların kurumsal kapasitesini geliştirmeye yönelik olarak teknik destek sağlayacaktır.

6.4.7. Fizibilite Desteği: Ajans, 2018 yılında SOP'ların amaçlarına hizmet edecek şekilde vereceği fizibilite desteğinin yanı sıra önümüzdeki dönemlerde başlatacağı yeni SOP'lar kapsamında yer alabilecek ve bölgenin kalkınması ve rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılmasına, bölge ekonomisine yönelik tehdit ve risklerin önlenmesine, bölgenin yenilik ve girişimcilik kapasitesinin geliştirilmesine yönelik konularda da sınırlı sayıda fizibilite çalışmasına destek sağlayacaktır.

7. Geçmiş Dönemden Devam Eden Çalışmalar

7.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

7.1.1. TRC3 Bölgesi İl Bazlı Sosyal Analiz Çalışması: 2015 yılında başlanan ve Bölgenin il bazında nüfus, eğitim, sağlık, güvenlik ve adalet, vatandaşlık, istihdam, çalışma hayatı, sosyal güvenlik, gelir dağılımı, fırsat eşitliği, yoksulluk, sosyal yardımlar, sosyal hizmetler, sivil toplum, sosyal hareketler, sosyal hayat, kültür, iletişim toplumsal cinsiyet eşitliği ve gündelik hayat konularını içerecek şekilde sosyal çevrenin mevcut durumu ile sosyal çevrede öne çıkan hususlar ve etkileşimlerinin değerlendirilmesine yönelik Sosyal Analiz Çalışması tamamlanacaktır. Çalışmada illere ilişkin veriler sunulduktan sonra değişkenler bazında o ile özgü özelliklere vurgu yapılması ve ilin farklılığının olduğu düşünülen değişkenlerin özellikle ele alınması öngörülmektedir. Bu kapsamda gerekli görüldüğü takdirde; yoksulluk, gelir dağılımı ve fırsat eşitliği, dezavantajlı gruplar, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi konularda hizmet alımı yoluyla derinlemesine analiz çalışması yapılabilecektir. Bu kapsamda Bölge üniversitelerinin ve işbirliği kuruluşlarının teknik kapasitelerinden yararlanılarak yapılan analiz geliştirilecektir.

7.1.2. TRC3 Bölgesinde Endüstriyel Simbiyoz Olanaklarının Araştırılması: TRC3 Bölgesi İçin Endüstriyel Simbiyoz Projesi olarak yürütülecek çalışma, Bölge'de faaliyet gösteren bağımsız endüstriyel işletmeleri, daha sürdürülebilir ve yenilikçi bir kaynak kullanım yaklaşımı çerçevesinde bir araya getirmeyi hedeflemektedir. Endüstriyel Simbiyoz (ES), özellikle birbirine coğrafi olarak yakın konumda olan iki endüstriyel işletmenin başta daha fazla rekabet gücüne sahip olabilmek ve bunu yaparken de ekolojik açıdan tahribatı en aza indirmek amacıyla aralarında kurduğu ortaklık ve dayanışmayı esas almaktadır. Bu sayede işletmeler çevresel açıdan sürdürülebilir, ekonomik açıdan ise daha yenilikçi kaynak kullanımı noktasında bir araya gelmektedir. Orta ve uzun vadede inovasyon, yenilik ve kümelenme gibi ulusal ve bölgesel ekonomi politikalarını da destekleyen bir yaklaşım olan ES Projesi, 'Fizibilite ve Altyapı Aşaması' ile 'Uygulama ve Sürdürülebilirlik Aşaması' olmak üzere iki aşamadan oluşacaktır. 2017 yılında Ajans tarafından "Petrol atıklarının değerlendirilmesinde Endüstriyel Simbiyoz olanaklarının tespiti" çalışması yürütülmüş olup, bu çalışma ile TRC3 Bölgesi ve çevresinde petrol sektörü ile ilgili endüstriyel işletmeler arasında yaygınlaştırılması amaçlanan Endüstriyel Simbiyoz yaklaşımının Bölge'de temelinin atılması hedeflenmiştir.

7.2. Ajans Destekleri

7.2.1. Üçyol Ekolojik Köy Güdümlü Projesi (2015): 2014 yılında yapılan çalışmalar neticesinde; Batman ili Hasankeyf ilçesinde Ekolojik Köy Projesinin hazırlık faaliyetlerinin yürütülmesine karar verilmiştir. Ön görüşmelerin yapılması, bilgilendirme toplantıları, başlangıç toplantısı, mutabakat toplantısı ve Yönetim Kurulu onay süreçleri 2014 yılı içinde tamamlanmıştır. Aralık 2014 sonu itibariyle KAYS üzerinden başvuru yapılması için süre başlamış ve Haziran 2015'te de başvurusu sistem üzerinden alınmıştır. Ajans tarafından değerlendirilmesi yapılan projenin eksiklikleri başvuru sahibine bildirilmiştir. Eksiklerin tamamlanması yasal süreler ve Yönetim Kurulunun verdiği ek süreler içinde tamamlanarak uygulama sürecine geçilecektir (Ek 1.15).

7.2.2. Mardin Tasarım ve İnovasyon Merkezi Güdümlü Projesi (2017): Mardin'de genel olarak bütün bölgede yöresel ürünlerin ve değer ihtiva eden yerel ürünlerin turizm sektörüne yönelik olmak üzere üretilip sunulmasına yönelik çabalar sınırlı ve yetersiz kalmaktadır. Mardin'in turistik hediyelik eşya ürünlerinin çoğu büyük oranda bölge dışından ve fabrikasyon şeklinde gelmektedir. Bu husus, ürünlerin yerel ekonomiye sağladığı faydanın düşmesine ve uzun vadede de aslında yerele ait olan bir ürünün tamamen özgünlüğünü kaybetmesine yol açacak mahiyettedir. Proje ile bu eksikliğin kurumsal olarak tamamlanması amacıyla, Mardin zanaat ürünlerinin tasarım ile buluşmasını sağlayacak altyapının oluşturulması, zanaatların devamlılığının sağlanması ve zanaat ürünlerinin ekonomik katma değerinin artırılması

hedeflenmiştir. Proje ile aynı zamanda, yerelde üretilen hediyelik ürünlerin daha özgün ele alınarak inovasyona yönelik tasarlanması ve daha katma değeri yüksek ürünler olarak satılabilmesi, üretim süreçlerinin standartlaştırılması, üretim gruplarının koordinasyonun sağlanması, dezavantajlı bireylerin (kadınlar ve gençler) gelir düzeylerinin iyileştirilmesi, esnafların satış hacmi ve gelirlerinin yükseltilmesi, elektronik satış kanallarının etkileştirilmesi ve ayrıca bir merkez olarak bir gezi noktası oluşturulması amaçlanmaktadır. Tarihi Mardin'de atıl bir binanın dönüştürülmesi yoluyla gerçekleştirilecek proje inşaat ve kurulum, tanıtım ve teknik destek bileşenlerinde oluşmaktadır. Proje yürütücüsü Artuklu Belediyesi olup proje ortağı bulunmamaktadır. Projenin tahmini toplam maliyeti 2.700.000 TL olup %90 Ajans katkısı (~ 2,43 milyon TL) öngörülmektedir. 2017 yılı sonunda KAYS üzerinden başvurusu tamamlanan proje için değerlendirme süreci devam etmektedir (Ek 1.16).

7.2.3. Mardin Gastronomi Müzesi ve Uygulama Merkezi Güdümlü Projesi (2017): Gıda ve turizm değer zincirlerinin kesişim noktasında bulunan gastronomi, dünya turizm trendleri göz önüne alındığında, yerel değerleri koruyarak geleceğe taşımak açısından da sürdürülebilirliğe ciddi katkı sunabilecek bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizin turizm destinasyonları arasında önemli bir potansiyeli bulunan Mardin'in yemek kültürünün kurumsallaştırılarak geleceğe aktarımı ve özgün yemek kültürünün turizmle bütünleştirilerek UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına dahil olması, kentin sosyal ve ekonomik gelişmesine katkı sağlanması amacıyla geliştirilen proje Halep-Hatay-Adana-Gaziantep-Şanlıurfa-Mardin-Musul gastronomi aksını bütünleme hedefini gözetmektedir. Proje ile aynı zamanda Mardin yöresel yemeklerinin özgünlüklerinin korunarak geleceğe aktarılması ve ziyaretçilere tanıtım-satış yoluyla kentin ekonomisine katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Proje, otantik bir müzenin yanısıra uygulama mutfağı kurulumunu ve Mardin yemek kültürüne ilişkin bilgi altyapısının güçlendirilerek etkin tanıtımının yapılmasını içeren bileşenlerden oluşmaktadır. Proje yürütücüsü Mardin Büyükşehir Belediyesi olup proje ortağı bulunmamaktadır. Projenin tahmini toplam maliyeti 3.000.000 TL'dir ve %90 Ajans katkısı (~ 2,7 milyon TL) öngörülmektedir. 2017 yılı sonunda KAYS üzerinden başvurusu tamamlanan proje için değerlendirme süreci devam etmektedir (Ek 1.17).

7.2.4. Siirt Eski Çarşının Rehabilitasyonu Güdümlü Projesi (2017): Siirt il merkezinin en eski çarşılarından biri olan helvacılar çarşısı, eskiden Siirt'te önemli bir ticaret merkezi konumuna sahipti. Sanayileşme ve seri üretimin artması neticesinde geleneksel yöntemlerle üretim yapan çarşı esnafı olumsuz etkilenmiştir. Siirt Eski Çarşıların Rehabilitasyonu Güdümlü Projesi ile Çarşının yeniden cazibe merkezi haline getirilmesi hedeflenmektedir. Rehabilite edilen çarşıda, Bölgede büyük ilgi gören yöresel ürünler (Siirt el sanatları, Siirt fıstığı, Pervari balı, vb.) ve diğer ürünlerin pazara sunulmasıyla hem Siirt ve çevresinden gelecek kişilerin ihtiyaçlarının karşılanması hem de çarşının ekonomik hareketliliğinin artırılması sağlanacaktır. Projenin, kent ekonomisine olumlu katkıda bulunmasının yanında önemli bir kültürel değer olan Siirt Eski Çarşısının da günümüze kazandırılması bakımından önemli bir işlevi bulunmaktadır. Siirt Belediyesi'nin yürütücü kurum olduğu projenin ortağı bulunmamaktadır. Projenin tahmini toplam maliyeti 6.666.650 TL olup %90 (5.999.985 TL) öngörülmüştür (Ek 1.18).

7.2.5. Kentsel Yaşam Kalitesinin İyileştirilmesi Mali Destek Programı (KYKİ MDP, 2018): Kentsel yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik olarak sunulan hizmetlerin geliştirilmesi ve ortak yaşam alanlarının oluşturulması (ortak kullanıma açık sosyal ve kültürel alanlar, vb.), kent merkezlerinde yaşam kalitesinin ve yaşanabilirlik düzeyinin artırılması için önceliklendirilmesi gereken faaliyetlerdir. Şırnak Merkez, İdil, Cizre, Silopi, Nusaybin, Derik ve Dargeçit ilçe merkezlerinde kentsel üstyapı ve ortak yaşam alanlarının geliştirilerek kent merkezlerinde yaşanabilirlik düzeyinin artırılması amacıyla Ulusal ve Uluslararası politikalar ile uyumlu olacak şekilde; önceki mali destek programlarından elde edilen tecrübeler, yapılan saha çalışmaları ve paydaş görüşleri dikkate alınarak "Kentsel Yaşam Kalitesinin İyileştirilmesi Mali Destek Programı" (KYKİ MDP) hazırlanmış ve 2017 yılı sonunda ilan edilmiştir. Bu MDP için belirlenen özel amaçlar, öncelikler ve destek limitleri aşağıda verildiği gibidir.

KYKİ MDP Özel Amaçları:

1. Kent estetiğinin geliştirilerek yaşam kalitesinin artırılması
2. Ortak yaşam alanlarının desteklenmesiyle kentlerde yaşanabilirlik düzeyinin artırılması

KYKİ MDP Öncelikleri:

1. Kent estetiğinin geliştirilmesiyle kentsel yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik olarak sunulan hizmetlerin geliştirilmesi.
2. Ortak kullanıma açık sosyal ve kültürel alanların artırılması ve mevcut alanların altyapılarının geliştirilmesi.

Programın toplam bütçesi 12.000.000 TL olup bu program kapsamında desteklenecek projeler için tahsis edilecek asgari tutar 250.000 TL, azami tutar 1.500.000 TL'dir.

7.2.6. Devam Eden Diğer Doğrudan Finansman Destekleri (2014, 2015, 2016 Yılları): Çağrı dönemi tamamlanmış ancak devam eden projeleri bulunmasından dolayı aşağıdaki mali destek programların uygulanmasına devam edilecektir.

- 2014 Yılı Tarımsal Üretimde Su Kaynaklarının Etkili Kullanımı Mali Destek Programı
- 2014 Yılı Kentsel ve Çevresel Altyapının İyileştirilmesi Mali Destek Programı
- 2014 Yılı Turizm, Kent ve Sanayi Altyapısı Mali Destek Programı
- 2015 Yılı Meyveciliğin Geliştirilmesi Ortak Mali Destek Programı
- 2016 Yılı Organik Tarım Değer Zinciri Pilot Uygulamaları Mali Destek Programı
- 2016 Yılı Sanayide Enerji Verimliliğinin Artırılması Pilot Uygulamaları Mali Destek Programı

Yukarıda belirtilen proje teklif çağrısı yöntemi ile uygulanan doğrudan finansman destekleri haricinde 2016 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında, sözleşmesi imzalanan ve devam eden faaliyetlerin de uygulanıp tamamlanması öngörülmektedir.

7.3. Diğer Proje ve Faaliyetler

7.3.1. Mardin Tarihi Çarşıların Canlandırılması Projesi (2017 Cazibe Merkezleri Destekleme Programı): Mardin'de tarihsel olarak üretim ve ticaretin en önemli merkezi Artuklu'da bulunan tarihi Mardin'in geleneksel çarşıları, bugün büyük oranda üretimden çekilmekle birlikte halen gündelik ticaretin bir merkezi olmaya devam etmektedir. Mardin Sürdürülebilir Turizm Projesi kapsamında rehabilitasyon ve yenileme çalışmaları tamamlanan Mardin I. Caddenin alt etkileşim alanında yer alan ve 871 dükkan içeren 19 tarihi çarşının aynı konsepte uygun olacak ve tarihsel değerlerini yansıtacak şekilde yenileme ve rehabilitasyon faaliyetlerini içeren proje, Ajans tarafından Mardin Büyükşehir işbirliğiyle geliştirilmiştir. Proje kapsamında halen aktif olan veya canlılığını yitiren çarşıların Tarihi Mardin gezi rotası içerisinde ele alınarak işlerlik kazanması ve turizm etkinliklerinin gerçekleştirildiği mekanları içerek şekilde zenginleştirilmesi ve bu yolla turistlerin Mardin'de geçirecekleri zamanın ve Mardin iline sağlayacakları katma değerin artırılması hedeflenmektedir. Proje ile tarihi çarşıların yenilenerek daha cazip hale getirilmesi yoluyla turistlere yeni rotalar sunulması yoluyla işletmeciliğin geliştirilmesi ve turizmin kente düzenli dağılımıyla gelir ve istihdam olanlarının artırılması amaçlanmaktadır. Projenin en önemli ve temel faaliyeti çarşıların sağlıklaştırılması ve fonksiyonel hale getirilmesidir. Projenin yürütücüsü Mardin Büyükşehir Belediyesi olup ortağı bulunmamaktadır. Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı kapsamında 10 milyon TL bütçe ile 10 adet çarşıda çalışma yürütülecektir. Projenin fizibilitesi hazırlanmaktadır.

7.3.2. Kasımiye Medresesi El Cezeri Bilim Müzesi Projesi (2017 Cazibe Merkezleri Destekleme Programı): İslam tarihinde medeniyetlerin gelişmesine katkı sağlayan çok sayıda bilim insanı bulunmaktadır. Bu bilim insanlarının çalışmaları yaşadıkları zamanın öncü adımları olmakla birlikte günümüzün gelişmiş bazı teknolojilerine de ışık tutmuştur. Ebu'l İz El Cezeri 12. yy'da

yaşamış mekanik otomasyon ve akışkanlar mekaniği gibi alanlarda önemli buluşlar yapmış önemli bir şahsiyet olarak tarihe mal olmuştur. El Cezeri gibi daha pek çok bilim insanının sonraki yıllarda batı medeniyeti tarafından üzerine bina edilmek suretiyle yaptıkları çok sayıda değerli çalışma bulunmaktadır. Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı kapsamında 3 milyon TL bütçe ile hazırlanan ve ön onay alan proje ile medrese kültürünün geliştirilerek uygulandığı 15. yy Türk İslam medeniyetinin önemli bir mimari eseri olan Kasımiye Medresesinde El Cezeri başta olmak üzere onun gibi günümüz medeniyetine katkı sağlamış önemli İslam bilim insanlarının eserlerinin ve hayat hikayelerinin sunulduğu bir müze şekline dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Bilimsel çalışmalara ilham kaynağı ve çocuklarla gençler açısından bir motivasyon aracı olmasının yanı sıra bu önemli mimari yapının temel işlevine uygun olarak turizm sektörüne bir gezi noktası olarak eklemlenmesinin amaçlandığı projenin fizibilitesi hazırlanmaktadır. Projenin yürütücüsü Mardin Artuklu Üniversitesi'dir.

8. Sonuç ve Değerlendirme

Bu Çalışma Programının kapsadığı 2018 yılı, Ajansın görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için Kalkınma Bakanlığı tarafından yeni bir vizyonla başlatılan, işlevsel ve kurumsal dönüşüm sürecinin ilk yılı olacaktır. Söz konusu dönüşümün sağlanmasına yönelik olarak, yıllık programlama yerine orta vadeli (tercihen 3 yıllık) programlama yaparak, daha spesifik ve stratejik hedeflere ulaşmak amacıyla Sonuç Odaklı Programlar (SOP) tasarlanmıştır. SOP'ların belirlenmesinde öncelikli olarak Ajansın ortaya koyduğu stratejik tercihler esas alınmıştır.

Ajansımızın geçmiş dönemde yaptığı planlama ve analiz çalışmaları, sektör raporları, saha ziyaretleri, çalıştaylar, anket sonuçları, derinlemesine mülakatlar ve daha önce yürütülen faaliyetler ile TRC3 2014-2023 Bölge Planı'nda öngörülen gelişme eksenleri, öncelikler ve tedbirler esas alınarak stratejik tercihler belirlenmiştir. Bölgedeki temel paydaşların kurumsal, beşerî, mali ve teknik kapasitelerini de göz önünde bulundurarak TRC3 2014-2023 Bölge Planı amaç ve hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik olarak orta vadede öncelikle ilk üç stratejik tercihe odaklanmış ve bu doğrultuda Yönetim Kurulunun da görüş ve onayı ile Kırsal Kalkınmanın Güçlendirilmesi ve Genç İstihdamının Artırılması Sonuç Odaklı Programlarını belirlemiştir. Önümüzdeki süreçte Ajansın kurumsal kapasitesinin ve beşerî kaynağının iyileşmesiyle birlikte bu sonuç odaklı program sayıları artırılarak diğer stratejik tercihlere de odaklanılacaktır. Bu doğrultuda odaklanılacak diğer programların belirlenmesi amacıyla Yerel Kalkınma Fırsatları kapsamında verilen araştırma ve analiz çalışmaları yürütülecektir.

Geçiş süreci olan 2018 yılı başta olmak üzere bu yeni dönemde, Ajans hem kendi kurumsal kapasitesini artıracak hem de Bölge'de gerekli kapasiteyi oluşturarak iş birliği ve koordinasyonu sağlayacaktır. Ayrıca, SOP'ların uygulama süreci sonunda istenilen sonuç ve çıktılara ulaşabilmesi adına gerekli tedbirleri alacak, diğer kalkınma fırsatlarını da en iyi şekilde değerlendirmek suretiyle Bölge'nin sürdürülebilir kalkınmasına en yüksek katkıyı sağlayacaktır.

2018 Yılı Çalışma Programı, orta vadeli (3 yıllık) olarak belirlenen SOP'ların ilk yılı olarak detaylı bir şekilde kurgulanmış olup programda yer alan faaliyetlerin Ajansın mevcut beşerî, teknik ve finansal kapasitesiyle başarılı bir şekilde uygulanabilmesine çalışılacaktır.

9. Ekler

1) Güdümlü Proje Bilgi Formları
2) 2018 Yılı Performans Tablosu
3) 2018 Yılı Bütçesi